

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

นางสาวระพีพร ฤทธิไพโรจน์

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาวาริชวิทยา ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2331-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

COMMUNICATION STRATEGIES FOR GAINING ACCEPTANCE OF
FEMALE MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES.

Miss Rapeeporn Rittipairoj

สถาบันวิทยบริการ

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Speech Communication

Department of Speech Communication and Performing Arts

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2331-4

ระพีพร ฤทธิไพโรจน์ : กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี
(COMMUNICATION STRATEGIES FOR GAINING ACCEPTANCE OF FEMALE MEMBERS OF
THE HOUSE OF REPRESENTATIVES). อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.เมตตา วิวัฒน์านุกุล: 137 หน้า.
ISBN 974-14-2331-4

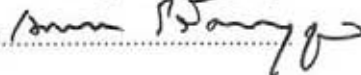
งานวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ศึกษาลักษณะของกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้เพื่อสร้างการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตาม
บทบาททางการเมือง และศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท
ทางการเมืองของ ส.ส.สตรี รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี จำนวน
5 ท่านและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย 4 ท่าน โดยเป็นการสัมภาษณ์พร้อมแบบสอบถามและการศึกษาจากเอกสารที่
เกี่ยวข้อง (Documentary research)

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้เพื่อสร้างการยอมรับนั้น แตกต่างตามบทบาทต่างๆ โดย
พบว่า บทบาทในสภาผู้แทนราษฎร กลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้ได้แก่ การนำเสนออย่างมีเหตุผล พยายามเป็นผู้
พูดและผู้ฟังที่ดี มีการวางตัวให้เหมาะสมกับกลุ่มและสถานที่ เป็นต้น นอกจากนี้ บทบาทในการประชุมสภา
ผู้แทนราษฎร ส.ส.สตรีต้องใช้กลยุทธ์การสื่อสารที่สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่จะนำเสนอ การพยายามเสนอเรื่องที่เป็นที่
สนใจของสาธารณชน ส่วนการทำงานในคณะกรรมการธิการ ได้แก่ กลยุทธ์การเรียนรู้งานการเมืองเพิ่มเติม และการสร้าง
มนุษยสัมพันธ์กับหน่วยงานและผู้เชี่ยวชาญในคณะกรรมการธิการ ส่วนกลยุทธ์ในบทบาทนอกสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่
การเยี่ยมเยียนประชาชน เช่น การลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ มีความเป็นกันเอง การเข้าไปพบปะพูดคุยถึงในบ้าน การ
ประสานงานโดยเร็วและการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการติดต่อเพื่อให้งานราบรื่น ส่วนในเรื่องปัญหาเด็กและสตรี ส.ส.สตรีมี
การรวมกลุ่มในการแก้ไขและการขยายนโยบายไปยังองค์กรระหว่างประเทศ ส่วนในพรรคการเมือง ส.ส.สตรีเน้นความ
จริงจัง ความสามารถในการแสดงอุดมการณ์ของตนเอง และความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ ส.ส.สตรีที่ได้รับมอบหมายใน
ตำแหน่งหน้าที่ที่นอกเหนือจากการทำงานในสภา ยังได้ใช้กลยุทธ์ในการสร้างความน่าเชื่อถือ และความเข้าใจในงาน
นั้นๆ และให้ความเป็นกันเองกับผู้ร่วมงานที่เป็นข้าราชการประจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี แบ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก โดยที่
ปัจจัยภายใน 3 ลำดับแรก ที่มีอิทธิพล ได้แก่ บุคลิกลักษณะ ความสามารถและวิธีการในการพูดและ ประวัติส่วนตัว
ส่วนปัจจัยภายนอกนั้น ส.ส.สตรีเห็นว่าพรรคการเมืองที่ ส.ส. สตรีสังกัดเป็นปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการยอมรับ ส.ส.
สตรี ในขณะที่ส.ส.ชายเห็นว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการเน้นความเท่าเทียมกันเป็นปัจจัยสำคัญ
นอกจากนี้ การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี โอกาสในการเข้าถึงสื่อมวลชน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ที่ยอมรับ
ความสามารถมากกว่าเพศก็เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการที่จะทำให้ ส.ส. สตรีได้รับการยอมรับความสามารถมากขึ้นด้วย

ภาควิชา วทววิทยาและสื่อสารการแสดง
สาขาวิชา วทววิทยา
ปีการศึกษา 2548

ลายมือชื่อนิสิิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

4785107328 : MAJOR SPEECH COMMUNICATION

KEY WORD: FEMALE/ MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES/ COMMUNICATION STRATEGIES / GAINING ACCEPTANCE/ CO-WORKERS/ POLITICAL ROLES/POLITICAL COMMUNICATION

RAPEEPORN RITTIPAIROJ : COMMUNICATION STRATEGIES FOR GAINING ACCEPTANCE OF FEMALE MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES.

THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. METTA VIVATANANUKUL, 137pp.

ISBN 974-14-2331-4

The study aims to study communication strategies which female members of the House of Representatives use to gain acceptance in their political roles and duties. Factors influencing acceptance-gaining are also studied. This research is a survey research, using documentary research method, and interview with questionnaires to collect data from 5 female members and 4 male members of the House of Representatives.

The following results are found:

Communication strategies which female members of the House of Representatives use to gain acceptance in their political roles and duties are: giving rational presentation, being effective speakers and listeners, performing appropriate behaviors in each context, etc. For the House of Representatives meeting, main communication strategies are: reflecting clearly the problems being presented, proposing issues of public interest, etc. As a member of Parliament committee, female members of the House of Representatives try to learn more political work, building good relationships with concerned offices and professionals. Regarding the roles outside the House of Representatives, female members of the House of Representatives consistently visit, especially by entering door-to-door, and are friendly to their people. Rapid coordination and using their political power to make coordination smoother is also important. Towards solving children's and women's problems, female members of the House of Representatives will join in group and expand the policy to international organizations. As a party member, female members show their sincerity, ideology as well as their leadership. Beyond these formal work, female members still keep their credibility, and understanding in their assignment, while keeping their intimacy with regular civilian colleagues and concerned organizations.

The factors influencing the acceptance on female members of the House of Representatives can be divided into 2 categories; internal factors and external factors. The most three important internal factors are female members' personality, speaking ability and methods, and personal background. For the external factors, the female members of the House of Representatives give importance to the party they belong to whereas the male members focus on democracy. Moreover, it is found that the women's right movement, mass media accessibility, and social changes, all of which accept "ability" more than "sexuality", are important factors which encourage acceptance of women's competence.

Department Speech Communication and Performing Arts Student's signature .....

Field of study Speech Communication

Advisor's signature .....

Academic year 2005

Rapeeporn Rittipairoj
Metta Vivatananukul

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ที่ทำให้ผู้วิจัยเกิดการพัฒนาความคิดทางการศึกษา รวมถึงความตั้งใจที่ท่านได้มอบให้โดยไม่รู้จักเหน็ดเหนื่อยตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งก็คือ รศ.เมตตา วิวัฒน์านุกูล ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ดร.ศักดิ์ดา บัณฑิตแห่งเพชร ที่นอกจากจะสละเวลาอันมีค่าในการเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ ยังเป็นผู้ที่มีพระคุณในการให้แง่คิดในการดำเนินชีวิตแก่ศิษย์ในหลายด้าน รวมทั้ง ผศ.ดร.รุ่ง ศรีอักษรภาพ ที่สละเวลาอันมีค่ายิ่ง เพื่อเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์และให้ข้อเสนอแนะที่ดีต่างๆ เพื่อให้งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และกราบขอบพระคุณ รศ.อวยพร พานิช รศ.ดร. อรวรรณ ปิลาธรรณโฆวาท และคณาจารย์ในภาควิชา วาทยุติวิทยา รวมทั้ง รศ.รัตนากัจกะพาภัก ที่ได้ให้ความเมตตา กรุณาแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณท่านสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช คุณเจิมมาศ จีงเลิศศิริ คุณรังสิมา รอดรัศมี คุณภูวนิดา คุณผลิน คุณพิมพ์ภา จันทร์ประสงค์ ศาสตราจารย์มารุต บุญนาค คุณธีระ สลักเพชร นายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม ที่สละเวลาอันมีค่าของท่านในการอนุญาตให้ผู้วิจัยเข้าสัมภาษณ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับ พี่วิรัตน์ โกศล สำนักการประชุม สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ในการช่วยเหลือด้านข้อมูลการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกำลังใจดีๆ จากเพื่อนๆ ไม่ว่าจะป้อม มัยที่ช่วยแจกแบบสอบถาม ลูกหว่า กิม น้องออย ที่คอยถามไถ่และส่งข้อมูลที่มีประโยชน์ให้แก่ผู้วิจัยมาตลอด และมิตรภาพในห้องเรียน ได้แก่ เป๊ปป ไฟท์ ผีน ลูกบุญ เดือน แอ้ม นั้บ แป้ง พิมพ์ และอีกหลายคนที่ไม่ได้เอ่ยนาม ขอขอบคุณพี่สมใจ พี่ชาติ พี่ชูศรี พี่นิก ที่เป็นพี่ที่น่ารักและถามไถ่ทุกซอกตลอดเวลา

ขอบคุณป๊าก ที่ได้ดูแลงานบริษัทแทน ทำให้ผู้วิจัยเรียนอย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ พร้อมๆ กับงานบริษัทที่ก้าวหน้า รวมถึงสโนว์และซิวที่อยู่เป็นเพื่อนกันจนดึกดื่น ขอขอบคุณพี่วี ที่ส่งความห่วงใยจากแดนไกลมาให้ตลอดเวลาและทำให้ผู้วิจัยมีกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์เพิ่มขึ้น ขอขอบคุณเจ๊ปุก เจ๊ป้อม พี่ตุ๋ พี่ชาติ ที่เป็นผู้ที่มีพระคุณแก่ผู้วิจัยมาตลอด

และที่สำคัญ ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่รำไพ ฤทธิไพโรจน์ ที่เป็นยอดคุณแม่ นำพาชีวิตพวกเราที่เหลืออยู่ให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคง รวมทั้งก๊ากและเอ๋ ที่เป็นกำลังใจให้พี่มาตลอด และสุดท้าย ลูกขอกราบเท้าคุณพ่อปรีชา ฤทธิไพโรจน์ ที่แม้จากกันไปนานนับ 10 ปี แต่ลูกยังคงรำลึกถึงคำสอนของพ่อเสมอ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ดั่งงามในความเป็นลูกวันนี้ ลูกขอมอบความดีทั้งหมดให้กับ "พ่อ" ผู้ที่อยู่ใใจลูกและเป็นแบบอย่างที่ดีที่สุดในชีวิตของลูกตลอดไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ปัญหาคำถามวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	6
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยผู้หญิงศึกษา	7
แนวคิดของทฤษฎี System Approach	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสำนึกด้านเพศ (Gender Consciousness)	9
แนวคิดเรื่องกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ	10
บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี.....	20
แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ	28
แนวคิดเรื่องภาวะผู้นำ	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35

3	ระเบียบวิธีวิจัย	
	รูปแบบการวิจัย.....	39
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43
	การทดสอบเครื่องมือ	45
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
	การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4	ผลการวิจัย	
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	52
	ผลการวิจัย ตอนที่ 1	53
	ผลการวิจัย ตอนที่ 2	89
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
	สรุปผลการวิจัย	106
	อภิปรายผลการวิจัย	111
	ข้อเสนอแนะ	120
	รายการอ้างอิง.....	121
	ภาคผนวก	
	ภาคผนวก ก.....	126
	ภาคผนวก ข.....	128
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	137

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 แสดงประชากรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 พ.ศ. 2548.....	41
3.2 แสดงความถี่ในการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีจากประชาชนจำนวน 200 คน.....	46
3.3 แสดงลำดับการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี 15 ลำดับแรก.....	49
4.1 แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง.....	80
4.2 แสดงจำนวนกระทู้ถามทั่วไปที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534.....	85
4.3 แสดงจำนวนกระทู้ถามทั่วไปที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2544-2547.....	86
4.4 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534.....	86
4.5 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2544-2547.....	87
4.6 แสดงการเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534.....	87
4.7 แสดงการเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2544-2547.....	88
4.8 แสดงการเปรียบเทียบทัศนะของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย เกี่ยวกับปัจจัยภายในที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง....	105
4.9 แสดงการเปรียบเทียบทัศนะของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย เกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง....	105

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน อาชีพนักการเมือง ถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สตรีไทยให้ความสนใจอีกอาชีพหนึ่ง ซึ่งถ้านับตั้งแต่การเลือกตั้งที่ผ่านมา มีจำนวนของสตรีเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามาทำงานด้านการเมือง แต่ถ้าเทียบกับอัตราส่วนของประชากรในประเทศแล้วนั้น ก็ยังถือว่าสตรีไทยได้เข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสัดส่วนที่น้อยอยู่เมื่อเทียบกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชาย ซึ่งองค์ประกอบสำคัญในการที่จะทำให้ ส.ส.สตรี ได้มีโอกาสแสดงบทบาททางการเมืองอย่างเต็มที่และเป็นไปตามบทบาทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ รวมถึงเป็นที่ยอมรับจากผู้ร่วมงาน ทั้งก่อนและหลังการได้รับการเลือกตั้งแล้ว นั่นคือ การใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ (Strategies for Gaining Acceptance) ให้สอดคล้องกับบริบททางการเมืองที่เหมาะสม

อย่างไรก็ตาม จากแหล่งข้อมูลของ UNIFEM-Working for Women's Employment and Gender Equality (มกราคม 2543) ให้ข้อมูลว่าสัดส่วนของผู้หญิงที่มีที่นั่งในสภาอันดับสูงสุด คือ เวียดนาม 26% จีน 21.8% ลาว 21.2% เกาหลีเหนือ 20.1% ซึ่ง 4 ประเทศดังกล่าว เป็นประเทศสังคมนิยม ในขณะที่ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยอันดับแรก คือ ฟิลิปปินส์ 12.9% อินโดนีเซีย 11.4% มาเลเซีย 10.3 % กัมพูชา 8.2% มองโกเลีย 7.9% ส่วนประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 10 คือ 6.6% ในขณะที่โลกตะวันตกบางประเทศในยุโรป ผู้หญิงอยู่ในสัดส่วนร้อยละ 20-30 โดยเฉพาะกองทุนพัฒนาสตรีแห่งสหประชาชาติ ตั้งความหวังไว้ว่าบทบาทและสัดส่วนของสตรีในรัฐสภาควรจะต้องถึงร้อยละ 30 (ประภาพรรณ อุดมจรรยา, 2543)

ซึ่งจากการเลือกตั้งที่ผ่านมาในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 พบว่า จำนวนของผู้หญิงที่ได้สมัครลงเลือกตั้งทั้งหมด มีจำนวน 281 คน ในขณะที่มีจำนวนผู้ชายลงสมัครถึง 2,056 คน และหลังจากการประกาศผลการเลือกตั้งแล้ว มีผู้หญิงที่ได้รับการเลือกตั้งทั้งหมดเป็นจำนวน 53 คน ในขณะที่มีผู้ชายได้รับการเลือกตั้ง 447 คน โดยในครั้งนี้นักหญิงมีที่นั่งในรัฐสภา มีจำนวนมากขึ้น คิดเป็น 10.60% ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดจาก 500 คน (ข้อมูลจากสำนักเลขาธิการรัฐสภา, 2548) นั้นแสดงถึง ความสนใจและต้องการมีส่วนร่วมในการเมืองของสตรีรวมทั้งเป็นการแสดงศักยภาพและความพร้อมที่จะทำงานการเมืองและการยอมรับในบทบาททางการเมืองของสตรีที่เพิ่มขึ้นในสังคมไทย แต่เมื่อพิจารณาตามสัดส่วนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของ

ไทยที่ควรจะมีแล้ว ก็ยังถือว่าเป็นสัดส่วนที่ยังน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับหลายประเทศ เพราะประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 73 ของโลก (Inter-Parliamentary Union, 2001)

จากปัญหาดังกล่าว เกิดคำถามว่าเพราะเหตุใดผู้หญิงจึงลงสมัครรับเลือกตั้งน้อยกว่าชาย คำตอบก็คือ การเลือกตั้งของไทยนั้นต้องพบกับความรุนแรงในการแข่งขันที่เนื่องจากการซื้อเสียง การโฆษณาชวนเชื่อ การใส่ร้ายป้ายสี โดยเฉพาะผู้หญิงจะถูกกล่าวหาในเรื่องชู้สาวและเรื่องเพศ การใช้อิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะผ่านระบบราชการหรือทางธุรกิจภาคเอกชนที่สนับสนุนการช่วยเหลือแก่ผู้หญิงที่ลงสมัครน้อย และยังมีอคติทางเพศและจะเลือกผู้หญิงเมื่อเป็นการตัดสินใจครั้งที่สองเท่านั้น รวมทั้งการสนับสนุนหรือความเห็นชอบในพรรคการเมืองที่จะส่งผู้หญิงลงสมัครนั้นไม่ได้เกิดจากนโยบายพรรคเป็นหลัก ดังนั้น ในการสร้างโอกาสทางการเมืองแก่ผู้หญิง จึงต้องขุดจุดขายจุดเด่นของผู้หญิง เช่น การมีคอร์รัปชันน้อยกว่าผู้ชาย อันเกิดจากบุคลิกความละเอียดอ่อนในความเป็นเพศแม่ การเกาะติดกับงานมากกว่าผู้ชาย (สตรีศึกษา, 2543)

ที่สำคัญ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีมีส่วนสำคัญในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไข ปัญหาของประเทศชาติในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสิทธิสตรี ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ ส.ส.สตรี จะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนกฎหมายที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้หญิง เพราะการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับผู้หญิง จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงนั้น นักการเมืองชายอาจยังมองได้ไม่ครอบคลุมทั้งหมด จึงต้องร่วมมือกันระหว่าง นักการเมืองหญิงที่สามารถรับรู้และเข้าใจปัญหาได้ดี แต่มีผู้หญิงจำนวนน้อยมากที่เข้าไป มีบทบาททางการเมืองระดับชาติ จึงทำให้ในปัจจุบัน การแก้ไขปัญหากับเด็กและสตรีหรือ ปัญหาอื่นๆ ที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อนในการตัดสินใจ ยังคงเป็นสิ่งที่ต้องใช้ระยะเวลาในการหา วิธีการที่เหมาะสม ซึ่งถ้านักการเมืองสตรีมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นการทำงานก็น่าที่จะราบรื่น เพราะผู้หญิงจะมีความอ่อนโยนและประนีประนอมมากกว่า และเพื่อให้สอดคล้องกับ แผนพัฒนาสตรีแห่งชาติเกี่ยวกับผู้หญิงกับนโยบายและแผนงานหลักสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2535 – 2554) ที่สตรีจะต้องพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองในทุกระดับ สัดส่วน ของหญิง-ชายในเวทีการเมืองจึงควรมีความสมดุลกัน ทั้งผู้หญิงและผู้ชายควรเห็นความสำคัญที่จะช่วยกันเลือกผู้หญิงเข้าสู่เวทีการเมือง และผู้หญิงควรก้าวเข้าไปกำหนดกฎเกณฑ์ของบ้านเมือง ด้วย (สตรีศึกษา, 2543)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส. สตรี ว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองอย่างไร จึงสามารถสร้างการยอมรับจากผู้ร่วมงานด้วยกันได้ทั้งในรัฐสภาและนอกรัฐสภา อันได้แก่ การปฏิบัติงานในคณะกรรมการ และการปฏิบัติงานในฐานะสมาชิกพรรคการเมือง รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของ ส.ส.สตรีให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้นทั้งในบริบททางการเมืองและสังคม ซึ่งผู้หญิงที่เข้ามาทำงานจะต้องมีความพร้อมอย่างไรจึงจะสามารถสร้างการยอมรับจากคนรอบข้าง รวมถึงเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีที่สนใจในการเข้าสู่อาชีพนักการเมืองได้พัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นนักการเมืองที่ดีในอนาคตได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ส.ส.สตรีใช้ เพื่อสร้างการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี

ปัญหานำการวิจัย

1. ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อการสร้างการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองอย่างไร
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของส.ส. สตรีมีปัจจัยใดบ้าง

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้การเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะลึก โดยมีระยะเวลาการเก็บข้อมูล 2 เดือน คือ เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ.2549 โดยมีขอบเขตในการศึกษาวิจัย ดังนี้

การสัมภาษณ์ข้อมูลจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ โดยกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 จนถึงปัจจุบัน และผู้ร่วมงานกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

ดังนั้น ผลการศึกษาจะครอบคลุมถึงการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี รวมทั้ง การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการใช้อภิปรายความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสตรีต่อประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับและข้อมูลจาก ผู้ร่วมงานของ ส.ส.สตรี เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในเรื่องเกี่ยวกับกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อสร้างการยอมรับและ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ส.ส.สตรี	หมายถึง	สตรีไทยที่ได้รับเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับตั้งแต่วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 ถึงปัจจุบัน
กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อ สร้างการยอมรับ	หมายถึง	วิธีการหรือรูปแบบการสื่อสารและการใช้สารที่ ส.ส. สตรีใช้ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ
การยอมรับ	หมายถึง	การให้ความร่วมมือ การได้รับการสนับสนุน และตอบสนองในทางที่ดีต่อ ส.ส.สตรี
ผู้ร่วมงาน	หมายถึง	บุคคลแวดล้อมในการทำงานทั้งในสภา และนอกสภา รวมถึงการปฏิบัติงานในองค์กร อื่นๆ ที่ ส.ส.สตรีมีส่วนร่วม
บทบาททางการเมือง	หมายถึง	บทบาทในรัฐสภาและบทบาทนอกรัฐสภา ซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและหน้าที่ที่ควรจะทำในการ เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

บทบาทในสภา	หมายถึง	บทบาทในการทำหน้าที่เป็นตัวแทนประชาชน ในตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ อันได้แก่ การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ การเป็นคณะกรรมการ
บทบาทนอกสภา	หมายถึง	บทบาทในการเยี่ยมเยียนประชาชน การ ดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความ ต้องการของประชาชน บทบาทในการแก้ไข ปัญหาเกี่ยวกับสตรีและเด็ก บทบาทใน การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง รวมทั้งบทบาท ในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาสถานภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ในการ ปฏิบัติหน้าที่และดำรงบทบาททางการเมืองให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมถึงการสื่อสาร เพื่อสร้างการยอมรับและมีบทบาททางการเมืองเท่าเทียมกับนักการเมืองชาย
2. เพื่อนำความรู้เกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับมาผสมผสานกับบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี อันจะเป็นประโยชน์ในด้านการสื่อสารตามบทบาท ทางการเมืองที่เหมาะสม
3. เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสตรีไทย อันเป็นการขยายองค์ความรู้ในการศึกษาสถานภาพการยอมรับใน บทบาททางการเมืองของสตรีและเป็นการสร้างแนวทางที่ดีในการเตรียมพร้อมแก่สตรีที่มี ความสนใจในงานการเมืองและมีโอกาสในการทำงานการเมืองมากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้อง กับนโยบายและแผนงานหลักสตรี ระยะยาว (พ.ศ. 2535 – 2554) ที่สตรีจะต้องพัฒนา ตนเองและมีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครองในทุกระดับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี” เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารของสตรีในการสร้างการยอมรับต่อผู้ร่วมงานภายใต้บริบทการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยมีกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่างๆ ที่ใช้ประกอบการวิจัยดังต่อไปนี้

- แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยผู้หญิงศึกษา
- แนวคิดเรื่องกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ
- แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ
- แนวคิดสตรีกับการมีบทบาททางการเมือง

แนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยผู้หญิงศึกษา

ซีโมน เดอ โบวัวร์ (Simone de Beauvoir) กล่าวว่า “คนเรานั้นไม่ได้เกิดมาเป็นผู้หญิงหรอก หากแต่ได้กลายมาเป็นในภายหลัง” ในหนังสือเรื่อง “เพศที่สอง” (The Second Sex) ซึ่งประโยคนี้นี้มีความหมายว่า “การเป็นผู้หญิง” นั้น เป็นสิ่งที่ไม่ได้ติดตัวมาแต่กำเนิด หากแต่ได้ “ถูกทำให้เป็นไป” จากสังคมและวัฒนธรรมในแต่ละสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2535 : 61) โดยมีสถาบันต่างๆ ช่วยกันปรุงแต่งให้มีความเป็นผู้หญิงดังที่เห็นและเป็นอยู่ และได้ให้คำนิยาม Feminist หมายถึง ผู้หญิงหรือผู้ชายก็ได้ที่ต่อสู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลงสถานภาพของผู้หญิง

Feminist ให้ความหมายโดย กาญจนา แก้วเทพ “คือขบวนการต่อสู้เพื่อเปลี่ยนแปลงสังคมในแง่ของสถานภาพผู้หญิงที่มักไม่ได้รับการต้อนรับ ไม่ได้รับการยอมรับ และมักจะถูกกล่าวหาต่างๆ นานา จากผู้ที่เสียประโยชน์และไม่เข้าใจ โดยเฉพาะประเด็นที่ขบวนการเหยียดเพศเป็นหัวใจของการต่อสู้ เรื่อง “เพศ” ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดมาที่สุด และสงครามทางเพศ ซึ่งอาจเป็นการต่อสู้ในรูปแบบที่มีอยู่ทุกระดับปริมาตรของสังคม”

ส่วน โคม อารีธา (2526 : 27) กล่าวถึง Feminist ว่า “หมายถึง การให้โอกาสผู้หญิงมีความเสมอภาค มีเสรีภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีแก่ผู้หญิงและสังคมโดยรวมด้วย สภาพการวิวัฒนาการทางสังคมที่เราไม่ได้เอาแรงกายเข้าตัดสิน”

ส่วน ส.เสถบุตร กล่าวไว้ถึงความหมายของ Feminist คือ ทัศนคติความเชื่อในเรื่องการให้ความเสมอภาคแก่ผู้หญิงให้เท่าเทียมกับบุรุษ

กลุ่ม Feminist Approach นั้น สามารถแบ่งย่อยได้หลายกลุ่ม แม้ว่าจะแตกแยกออกไปอย่างไรก็ตาม จุดรวมหลักของแนวคิดทฤษฎีนี้คือ

1. ความไม่เท่าเทียมของความสัมพันธ์ชายและหญิงมีมาจากอดีตจนในปัจจุบันก็ยังคงมีอยู่ แม้จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบไป แต่เนื้อหาของความไม่เท่าเทียมกันยังคงมีอยู่
2. นักทฤษฎีกลุ่มนี้มีความเชื่อมั่นถึงความสัมพันธ์ที่เสมอภาคของชายและหญิงนั้นเป็นสิ่งที่สามารถเกิดได้จริง และต้องพยายามดำเนินการทุกอย่าง เพื่อให้บรรลุซึ่งความเชื่อแม้ว่าจะถูกต่อต้านก็ตาม

แนวคิดของทฤษฎี System Approach

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้จะมองดูผู้หญิงในฐานะระบบย่อยอันหนึ่งของระบบใหญ่ ซึ่งต้องมีหน้าที่ที่ถูกกำหนดมาให้เหมาะสมกับเพศ ในระบบนี้จะกำหนดการแบ่งงานกันทำและแบ่งความรับผิดชอบตามลักษณะเพศทางชีววิทยา (Sexual Division of Labour) ดังนั้น ทฤษฎีนี้เชื่อว่า หากคนทุกเพศทำหน้าที่ตามเพศของตนแล้ว สังคมจะเกิดความมั่นคงและมีเสถียรภาพ ซึ่งเมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไป ระบบย่อมมีการปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น ฝ่ายที่ต้องปรับตัวจึงควรจะเป็นผู้หญิงมิใช่สังคม เมื่อระบบสังคมสมัยใหม่ต้องการให้ผู้หญิงออกมามีบทบาทนอกบ้าน ผู้หญิงก็จำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงในด้านต่างๆ เช่น พัฒนาระดับการศึกษา พัฒนาความสามารถให้เหมาะสมกับระบบใหม่ คือ ทำงานนอกบ้านไปด้วยพร้อมกับเป็นแม่บ้านที่ทันสมัย

นักทฤษฎีในแนวคิดนี้ จึงวิเคราะห์ถึงความยากลำบากของผู้หญิงในการปรับตัวให้เข้าถึงสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับจิตสำนึกด้านเพศ (Gender Consciousness)

สังคมไทยทั่วไปมักจะมีอคติและความคาดหวังและแนวทางความคิดที่เป็นรูปแบบเดียวกับบทบาทของผู้หญิงอยู่แล้ว ทำให้เกิดปัญหาด้านการแบ่งแยกหลายๆ อย่าง เช่น บทบาท ขอบเขตและปริมาณของของผู้หญิง ทั้งโดยส่วนตัวและโดยส่วนรวม เพราะการแบ่งแยกนี้เปรียบเสมือนกลไกทางจิตที่คอยจัดตั้งผู้หญิงเอาไว้และในผู้ชาย ก็จะทำให้มีเอนเอียงหรืออคติทางผู้หญิง ทำให้มีการเลือกปฏิบัติระหว่างเพศเกิดขึ้น โดยเฉพาะในบางสังคม เช่น สังคมไทยที่เน้นบทบาทของชายสำคัญกว่าหญิงมาตั้งแต่อดีต

จากสาเหตุนี้ ทำให้ผู้หญิงขาดโอกาสที่จะหาความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพ โดยเฉพาะบทบาททางการเมืองหรือการเป็นผู้นำ เพราะบทบาทของผู้หญิงจะถูกกำหนดในแง่ของการเป็นผู้ผลิตลูกหลาน (Reproduction) และผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิตในด้านกิจกรรมด้านต่างๆ (Productive activities) ในระบบเศรษฐกิจจะเห็นได้ว่า ผู้หญิงอยู่ในระบบเศรษฐกิจมากกว่าร้อยละ 62 (สุธีรา ทอมสัน : 2521) ในขณะที่ความก้าวหน้าของผู้หญิงกลับมีจำนวนผู้บริหารน้อยมากและในวงการเมืองนั้น แม้ผู้หญิงจะมีส่วนร่วมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน แต่บทบาทและภาพลักษณ์ของนักการเมืองหญิง ก็ยังคงมีลักษณะเป็นไปตามบทบาทของผู้หญิงโดยทั่วไป คือ บทบาทของความเป็นผู้ดูแล ผู้ให้ความช่วยเหลือ บทบาทของความเป็นแม่และบทบาททางด้านสังคมสงเคราะห์เป็นส่วนใหญ่

เพราะภาพของความเป็นลัทธิเพศนิยม (Sexism) นั้น จะเน้นคุณค่าเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้นของมนุษยชาติ โดยละเลยอีกครึ่งหนึ่งคือผู้หญิง (ฉลาดชาย รมิตานนท์, 2533 : 25)

ดังนั้น ภาพรวมของอคติและความเสมอภาคทางเพศจะมีปรากฏใน 4 ลักษณะดังนี้ (อ้างถึงใน ชนัญชี่ กาญจนอุไรโรจน์ : 25)

1. การรวมศูนย์อยู่ที่ผู้ชาย (Androcentricity) คือ เป็นการสร้างความคิดอยู่รอบๆ ผู้ชายมากกว่าผู้หญิง เช่น ผู้ชายเป็นช่างทำหน้า คือ เป็นผู้นำครอบครัว
2. การใช้เพศเป็นเกณฑ์โดยทั่วไป (Quergenraligation)
3. การไม่รู้สึกที่เพศเป็นเรื่องสำคัญ (Gender Insensitivity) ซึ่งก็คือเพศเป็นตัวแบ่งที่สำคัญ เช่น การจำกัดโอกาสผู้หญิงในการทำงานหรือการคาดหวังนักการเมืองหญิงที่จะต้องทำกิจกรรมเรื่องเด็กและผู้หญิงเป็นส่วนใหญ่

4. การใช้มาตรฐานที่แตกต่างกัน (Double Standard) คือ การให้สิทธิพิเศษแก่เพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ

กล่าวโดยสรุปคือ การแบ่งแยกผู้หญิงโดยใช้บทบาทความเป็นแม่เป็นตัวแบ่ง จึงทำให้ผู้หญิงต้องมีการปรับตัวกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ดำรงอยู่ได้และสามารถประกอบกิจการงานได้เหมือนเพศชาย แต่ก็ยังมีข้อจำกัดในเรื่องของความคิดหรืออคติทางเพศที่ทำให้ผู้หญิงไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้เท่าเทียมเพศชาย

ดังนั้น ในเรื่องต่อไปผู้วิจัยจึงขอเสนอทฤษฎีเกี่ยวกับ กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ เพื่อเป็นข้อมูลสนับสนุนในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีและยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

แนวคิดเรื่องกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้กลยุทธ์ในสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ ได้มีผู้ศึกษาในบริบทที่แตกต่างและหลากหลาย ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเน้นไปที่เรื่องของอำนาจที่มีส่วนสำคัญในการให้ผู้อื่นยอมรับตน ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับชนิดของอำนาจ

Corad (1985) ได้เสนอประเด็นการศึกษาอำนาจและความน่าเชื่อถือของบุคคลว่าจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรือไม่ ดังนี้

1. บุคคลนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่สำหรับตำแหน่งนั้นๆ (Appropriateness)
  - 1.1 มีบุคลิกนิสัยเหมาะสมหรือไม่ เช่น มีเหตุผล (Rationality) ควบคุมตนเองได้
มีความเป็นกลาง
  - 1.2 มีการเสียสละและทุ่มเทตนเองต่องานหรือไม่ (Loyalty)
  - 1.3 มีความคล้ายคลึงกับสมาชิกผู้อื่นหรือไม่ (Similarity)

2. บุคคลนั้นสามารถใช้อำนาจที่พึงมืออย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ (Affective Influence)
  - 2.1 มีตำแหน่งรองรับหรือไม่
  - 2.2 ใช้อำนาจด้วยตนเองหรือพึ่งพิงผู้อื่น

3. บุคคลนั้นมีความสามารถเป็นที่ยอมรับหรือไม่ (Performance)
  - 3.1 มีความสามารถเด่นหรือไม่
  - 3.2 ความสามารถหรือผลงานนั้นๆ ปรากฏให้เห็นแก่คนทั่วไปหรือไม่
  - 3.3 มีหลักฐานหรือสิ่งอ้างอิงให้เห็นถึงความสามารถหรือผลงานนั้นๆ หรือไม่

4. บุคคลนั้นสามารถสร้างและคงไว้ซึ่งการสนับสนุนหรือไม่ (Forming –Maintain-Alliances)
  - 4.1 มีมนุษยสัมพันธ์และมุ่งการสนับสนุนจากบุคคลหรือไม่
  - 4.2 มีความเชี่ยวชาญ สามารถตัดสินใจในเหตุการณ์หนึ่งๆ หรือไม่

French และ Raven (1959) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ถึงลักษณะของอำนาจในองค์กร (Power in Organizations) อันเป็นเครื่องมือที่แสดงถึงความมีศักยภาพที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลอื่นๆ ได้ 5 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. Reward Power เป็นอำนาจบุคคลมีให้อีกคนหนึ่ง เนื่องจากมองเห็นรางวัลหรือมีประโยชน์ที่ตนจะได้ เช่น เงินทอง การคุ้มกัน ผลประโยชน์ ฯลฯ

2. Coercive Power เป็นอำนาจที่บุคคลหนึ่งมองว่าบุคคลอีกคนหนึ่งมีอำนาจ เมื่อบุคคลนั้นมองเห็นว่าตนอาจได้รับการลงโทษ เช่น ถูกไล่ออกหรือถูกตำหนิ หากตนไม่ปฏิบัติตามผู้มีอำนาจนั้น

3. Legitimate Power เป็นอำนาจที่บุคคลยอมรับ เนื่องจากค่านิยมบางประการที่ได้รับหล่อหลอมมาจากสังคมว่า บุคคลในบางอาชีพ บางตำแหน่งมีอำนาจในการมีอิทธิพลเหนือตนและตนมีหน้าที่ที่จะต้องยอมรับอิทธิพลนั้น เช่น ตำรวจ, หัวหน้างาน เป็นต้น

4. Referent Power เป็นอำนาจที่บุคคลมีให้อีกคน เนื่องจากบุคคลนั้นโยงไปถึงภูมิหลังหรือประวัติหรือความสัมพันธ์ของบุคคลนั้นๆ กับผู้ที่ตนยอมรับนับถือ เช่น เป็นลูกของนายกรัฐมนตรี, เป็นเลขาของนักการเมือง เป็นต้น
5. Expert Power เป็นอำนาจที่บุคคลมีให้อีกคน เนื่องจากการยอมรับในความสามารถ ความเชี่ยวชาญ- ชำนาญ หรือความรู้ของบุคคลนั้นและทักษะต่างๆ ที่ทำให้เกิดการยอมรับนับถือ เช่น เป็นคนเก่ง, เป็นหมอมือที่ประสบความสำเร็จสูง ฯลฯ

จึงอาจเห็นได้ว่า อำนาจ แบ่งออกเป็น 2 แบบใหญ่ๆ คือ

1. Position Power หรืออำนาจจากตำแหน่งหน้าที่
2. Personal Power หรืออำนาจจากลักษณะส่วนบุคคล

นอกจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว Etzioni (1961) ได้เสนอว่า อำนาจจะแตกต่างกันตามวิธีการที่บุคคลใช้ในการทำให้อีกบุคคลหนึ่งเกิดการยอมรับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. อำนาจในการบีบบังคับ (Coercive Power) ซึ่งได้รับมาจากการข่มขู่ การทำให้ได้รับความเจ็บปวด การทำให้เสื่อมเสีย
2. อำนาจในการให้รางวัล (Remunerative Power) ได้รับมาจากการที่เป็นผู้ควบคุมทรัพยากร เช่น เงิน ผลประโยชน์ การบริการ และสวัสดิการต่างๆ เป็นต้น
3. อำนาจจากหลักความถูกต้อง (Normative Power) ได้รับมาจากการควบคุมสัญลักษณ์ที่เป็นรางวัล (Symbolic Reward) และการสูญเสียสถานภาพ (Deprivations) ซึ่งมี 2 ลักษณะ คือ
  - 3.1 อำนาจจากความถูกต้องอย่างแท้จริง (Pure Normative Power) มีพื้นฐานมาจากการกระตุ้นการนับถือตนเอง (Esteem) ศักดิ์ศรี (Prestige) และสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม (Ritualistic Symbols)
  - 3.2 อำนาจทางสังคม (Social Power) มีพื้นฐานมาจากการจัดสรร (Allocation) และการควบคุม (Manipulation) การยอมรับและการตอบสนองในทางบวก

Kelman (1974) ได้ทำการศึกษาอำนาจทางสังคมหรืออำนาจระหว่างบุคคล (Social or Interpersonal power) พบว่า อิทธิพลทางสังคมก่อให้เกิดกระบวนการใน 3 ลักษณะ คือ

1. การยอมรับ (Compliance) คือ เมื่อบุคคลหนึ่งยอมรับในอำนาจของกลุ่มหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง เนื่องจากเขาหวังว่าจะได้รับพฤติกรรมตอบสนองในทางที่ดีจากกลุ่มหรือบุคคลนั้นๆ
2. การแสดงอัตลักษณ์ (Identification) คือ เมื่อบุคคลหนึ่งรับเอาพฤติกรรมมาจากบุคคลอื่น เพราะว่าพฤติกรรมของเขาสอดคล้องกับความพึงพอใจที่จะระบุความสัมพันธ์ระหว่างตัวเขาเองกับกลุ่มบุคคลอื่น
3. การยอมรับจากการหล่อหลอมภายในตนเอง (Internalize) คือ เมื่อบุคคลหนึ่งยอมรับอิทธิพลจากบุคคลอื่น เนื่องจากพฤติกรรมที่เขาชักจูงให้เกิดขึ้นนั้นสอดคล้องกับระบบค่านิยมความเชื่อของเขา

Parson (1963) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอำนาจในความหมายของการที่บุคคลหนึ่งได้พยายามแสดงตัวตนของตนเอง (Ego) โดยใช้วิธีการทางการสื่อสารเพื่อเปลี่ยนแปลงบุคคลอื่น หรือที่เรียกว่าการใช้แรงกดดัน (Pressure) ซึ่งแรงกดดันหรืออำนาจนี้ Parson ได้เสนอว่า สามารถแปลความหมายได้ 2 ประการ โดยประการแรก คือ การที่บุคคลหนึ่งต้องการที่จะเปลี่ยนความตั้งใจหรือสถานการณ์ของอีกบุคคลหนึ่ง ส่วนประการที่สอง คือ การสนับสนุน หรือกดดันให้เกิดความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบ ซึ่งทำให้ได้รูปแบบของอำนาจหรืออิทธิพลใน 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. การโน้มน้าวใจ (Persuasion) คือ การสนับสนุนในทางบวก (Positive Sanction) เพื่อสร้างอิทธิพลเหนือทางเลือกของผู้อื่น
2. การชักจูง (Inducement) คือ การสนับสนุนในทางบวก (Positive Sanction) เพื่อควบคุมสถานการณ์
3. การกระตุ้นการให้เกิดการผูกมัด (Activation of Commitments) คือ การสนับสนุนในทางลบ (Negative Sanction) เพื่อสร้างอิทธิพลเหนือทางเลือกของผู้อื่น
4. การต่อต้านขัดขวาง (Deterrence) คือ การสนับสนุนในทางลบ (Negative Sanction) เพื่อควบคุมสถานการณ์

จากแนวคิดเกี่ยวกับอำนาจที่กล่าวมาข้างต้น Wheelless, Barraclough and Stewart (1983) ได้ทำการศึกษาเพื่อจัดหมวดหมู่กลยุทธ์การสร้างการยอมรับที่นักวิชาการต่างๆ ได้ทำการศึกษาไว้ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับพื้นฐานอำนาจเป็นกรอบแนวคิด โดยแบ่งกลยุทธ์การสร้างการยอมรับออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. การให้ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่ตามมา (Preview Expectencies/ Consequences) คือ การเสนอว่าจะให้ได้รับผลตอบแทน (Reward) หากทำตามที่ปรารถนา หรือพูดถึงผลเสีย (Punishment) ที่จะได้รับจากพฤติกรรมใดที่ไม่เป็นที่ปรารถนา ถ้าตัวบุคคลใดเสนอผลจากพฤติกรรมเพื่อให้ผู้อื่นเลือกที่จะมีพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่ง ถือว่าเป็นการใช้กลยุทธ์ในลักษณะนี้
2. การเรียกร้องความสัมพันธ์และการเป็นส่วนร่วม (Invoke Relationship/ Identification) คือ เมื่อบุคคลหนึ่งปรารถนาที่จะเป็นเหมือนอีกคนหนึ่ง โดยพยายามมีพฤติกรรมตามอย่าง ถือว่า บุคคลนั้นมีอำนาจเหนืออีกบุคคลหนึ่ง เช่นเดียวกัน เมื่อบุคคลหนึ่งเชื่อมโยงพฤติกรรมของเขาเพื่อที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม ถือว่ากลุ่มสังคมนั้นมีอิทธิพลต่อบุคคลนั้น
3. การสร้างค่านิยมหรือพันธะหน้าที่ (Summon Values/ Obligations) คือ การที่บุคคลหนึ่งพยายามสร้างอิทธิพลต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยใช้การเน้นไปที่ศีลธรรม หรือจริยธรรมที่ควรมีอยู่ตามพฤติกรรมนั้นๆ และถ้าบุคคลที่ได้รับการกระตุ้นนั้นตัดสินใจหรือซึมซับว่าระบบค่านิยมนั้นมีผลต่อพฤติกรรมของเขา ถือว่าบุคคลที่กระตุ้นหรือปลุกเร้าศีลธรรมนั้นมีอิทธิพลต่ออีกบุคคลหนึ่ง หรือในอีกกรณีหนึ่งก็คือ เมื่อระบบค่านิยมของบุคคลหนึ่งขึ้นอยู่กับสิทธิอันชอบธรรมของอีกบุคคลหนึ่งที่จะออกคำสั่งและห้ามปรามไม่ให้มีพฤติกรรมหนึ่งๆ ถือว่า บุคคลนั้นมีอิทธิพลต่ออีกบุคคลหนึ่งเช่นกัน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2525, น.39 - 43) กล่าวว่า ลักษณะการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางการเมืองแบบอำนาจนิยม ซึ่งอำนาจทุกระดับอยู่ในมือของบุรุษมาโดยตลอด โดยเฉพาะทำให้สตรีได้รับการเลือกตั้งมีจำนวนน้อยในระดับชาติและมีจำนวนมากขึ้นในระดับท้องถิ่น

บวร ประพฤติดี, ทิพาพร พิมพิสุทธิ์และเฉลิมพล ศรีหงษ์ (2520) ได้ศึกษาสตรีไทยในบทบาทของการเป็นผู้นำทางการบริหาร พบว่า นักบริหารสตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเชื่อมั่นในตนเองค่อนข้างสูง เป็นผู้ที่ชอบอำนาจนิยม รู้จักใช้คนให้เป็นประโยชน์ เป็นผู้มีความกระตือรือร้นแต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า สังคมไทยเริ่มมองเห็นความสำคัญของสตรี ยอมรับในความรู้ความสามารถทางการบริหารงานของสตรีไทยว่ามีความเสมอภาคเท่าเทียมเพศชายและสังคมไทยได้เปิดโอกาสให้สตรีไทยเข้าดำรงตำแหน่งระดับบริหารในองค์กรประเภทต่างๆ มากขึ้น

สุจิตรา สง่าเนตร (2530) ได้ศึกษาการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีข้าราชการในจังหวัดนครพนม พบว่า ระดับการยอมรับจะลดลงตามลำดับของความสำคัญและอำนาจที่สูงขึ้น

นอกจากนั้น จากการศึกษาของ Wheeless et al. ยังพบว่า ในกลยุทธ์การสร้างการยอมรับลักษณะต่างๆ โดยทั่วไปนั้น สามารถแยกออกเป็นลักษณะเด่นได้ 3 ประการ คือ

1. ลักษณะเชิงบวกและเชิงลบ (Positive – Negative) เช่น ระหว่างการขอร้องกับการข่มขู่ (Direct request and Threat) เป็นต้น
2. ลักษณะที่เป็นนัยและลักษณะที่ชัดเจน (Implicit – Explicit) เช่น ระหว่างการประจบเอาใจ ทำให้พึงพอใจ (Ingratiation and Liking) กับการขอร้องตรงๆ การข่มขู่ (Direct Request and Threat)
3. ลักษณะที่มีเหตุผลและไม่มีเหตุผล (Rationality – Irrationality) คือ ระดับของความมีเหตุผลที่จะมีพฤติกรรมนั้นๆ

ทั้ง 3 ลักษณะดังกล่าว เป็นพื้นฐานของการใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับทั้ง 3 ประเภท ที่จัดไว้ข้างต้น ซึ่งในสถานการณ์การสื่อสารทั่วไปส่วนใหญ่ ลักษณะเชิงบวกหรือลักษณะเชิงลบจะปรากฏทั่วไปในทุกสถานการณ์ ส่วนลักษณะที่ชัดเจนหรือเป็นนัยนั้น จะมีผลต่อความเข้าใจหรือการรับรู้ถึงการชักจูงใจ และในส่วนของกรณีเหตุผลหรือไม่มีเหตุผลจะอยู่ในลักษณะของเหตุผลนั้นจะปรากฏชัดเจนพอที่จะทำให้เกิดการยอมรับหรือไม่ยอมรับ

Hunter and Boster (1979) พบว่า ปัจจัยที่เป็นตัวทำนายการใช้กลยุทธ์เพื่อการสร้างการยอมรับที่ดีที่สุด คือ “ผลประโยชน์ที่จะมีต่อผู้รับสาร” (Benefit to Listener) โดยเสนอว่า ยิ่งผู้ที่ยพยายามสร้างการยอมรับมีความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ในการสร้างการยอมรับนั้นว่าอะไรเป็นผลประโยชน์สำหรับผู้รับสารมากที่สุด ระดับการยอมรับสารที่ใช้ในการสร้างการยอมรับก็จะสูงขึ้น

Hunter and Boster (1987) กล่าวว่า การพยายามสร้างการยอมรับจากผู้อื่น มักจะเป็นการสร้างปฏิกริยาทางอารมณ์ของผู้นั้น ซึ่งปฏิกริยานี้จะทำให้ผู้รับสารเกิดพฤติกรรมในทางที่จะเป็นผลต่อผู้สร้างการยอมรับ ทั้งในทางบวกและทางลบ เมื่อการสร้างการยอมรับทำให้เกิดผลที่ตามมาต่อผู้สร้างการยอมรับเช่นนี้ ผู้สร้างการยอมรับก็ต้องอ่อนไหวต่อความรู้สึกทางอารมณ์ของผู้รับสาร จึงกล่าวได้ว่า การสร้างการยอมรับนั้นจะบรรลุผลได้ ส.ส.สตรี จึงต้องมีการเลือกใช้วิธีหรืออิทธิพลในการทำกิจกรรมต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมงาน ตลอดจนเลือกใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารสัญลักษณ์หรือการสร้างสาร เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้เกิดการยอมรับ ดังนั้น แม้ผู้ร่วมงานบางท่านอาจมีตำแหน่งทางการเมือง อายุ ประสบการณ์ การศึกษา ที่สูงกว่า แต่ถ้าหากใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบุคคลและบริบท ก็ทำให้สามารถสร้างการยอมรับจากบุคคลเหล่านั้นได้

ดังนั้น การเลือกใช้สารหรือกลยุทธ์เพื่อสร้างการยอมรับจะต้องขึ้นอยู่กับการรับรู้ถึงปฏิกริยาทางอารมณ์ของผู้รับสาร ดังนั้น โดยทั่วไป ผู้ที่สร้างการยอมรับจะพยายามหลีกเลี่ยงที่จะสร้างปฏิกริยาทางอารมณ์ในทางลบของผู้รับสาร

ผลการวิจัยของ Hunter and Boster ยืนยันว่า ผู้สร้างการยอมรับจะเปรียบเทียบผลกระทบที่จะเกิดจากกลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับกับขอบเขตหรือขีดจำกัดทางอารมณ์ของตัวเอง ถ้าผู้สร้างการยอมรับรับรู้ว่าการกลยุทธ์นั้นมีผลกระทบทางอารมณ์ในทางบวกตามขอบเขตทางอารมณ์ของเขา เขาก็จะเลือกใช้กลยุทธ์นั้น

นอกจากแนวคิดและผลงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น ยังมีงานวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ ในสถานการณ์ที่มีความแตกต่างกันในเรื่องของอำนาจระหว่างผู้โน้มน้าวกับผู้ถูกโน้มน้าว ซึ่งผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

Putnam & Wilson (1982) พบว่า ผู้ที่มีสถานะทางอำนาจต่ำกว่านั้น จะพยายามสร้างการยอมรับโดยใช้เหตุผล โดยเขาจะใช้กลยุทธ์ในลักษณะการขอร้องโดยตรง (Direct request) ใช้เหตุผลสนับสนุน (Supporting evidence) ซึ่งเป็นกลยุทธ์เชิงบวกมากกว่าที่จะพยายามมีอิทธิพลเหนือผู้ที่มีสถานะทางอำนาจสูงกว่า

Kipnis and Cohen (1980) พบว่า เมื่อผู้สร้างการยอมรับต้องการที่จะได้รับประโยชน์จากผู้บังคับบัญชาจะใช้กลยุทธ์การแลกเปลี่ยน (Exchange) การประจบเอาใจ (Ingratiation) ซึ่งเป็นกลยุทธ์เชิงบวก

เขมรินทร์ พิสมัย (2542) ได้ศึกษากลยุทธ์ที่ผู้บังคับบัญชาใช้ในการสร้างการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาในสถานีดารวจนครบาล โดยใช้วิธีแบ่งกลยุทธ์แบบเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งผลการศึกษา พบว่า ผู้บังคับบัญชาจะใช้กลยุทธ์เชิงบวก ได้แก่ การชี้แจงเหตุผล ตรงไปตรงมา การพูดถึงผลสำเร็จในอดีตมากกว่ากลยุทธ์เชิงลบ เช่น การขู่ว่าจะไม่ทำและผู้บังคับบัญชามีทัศนคติที่ดีต่อกลยุทธ์ในทางบวกมากกว่าทางลบ

ชลทิพย์ อัสวกาญจน์ (2546) พบว่า ถึงกลยุทธ์ที่ผู้บังคับบัญชาที่มีอาวุโสน้อยกว่าใช้ในการสร้างการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาที่มีอาวุโสมากกว่า โดยใช้กลยุทธ์แบบโดยตรง (Explicit) และโดยนัย (Implicit) ได้แก่ ในเรื่องการทำงานที่เป็นกันเอง การให้ข้อมูลอย่างละเอียด การให้คำปรึกษา การให้เกียรติพนักงาน การตั้งใจในการทำงาน และการให้สิทธิเท่าเทียมในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ ได้แก่ บุคลิกภาพที่ดีและมีภาวะผู้นำที่ดี รวมถึงวิสัยทัศน์ในการปฏิบัติงาน

Falbo (1977) กล่าวถึง ลักษณะของกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับแบบโดยตรงและโดยนัยว่า ลักษณะการแบ่งกลยุทธ์ประเภทนี้จะมีความสัมพันธ์กับการใช้อำนาจชัดเจนที่สุด โดยมีความสำคัญต่อการใช้อำนาจของบุคคล ดังนั้น ด้วยสถานภาพของ ส.ส.สตรีที่บางท่านอาจมีคุณวุฒิ วัยวุฒิน้อยกว่าผู้ร่วมงาน ดังนั้น การพิจารณาเกี่ยวกับการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับนั้น จึงจะต้องมีการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของอำนาจและบริบทของสังคมเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ เพราะสังคมแต่ละสังคมก็มีความเชื่อและทัศนคติที่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยของ Fieg (1989) ได้ศึกษาถึงค่านิยมของคนไทย พบว่า คนไทยจะให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส ผู้ได้บังคับบัญชาจะต้องประพฤติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชา สิ่ง que ผู้ได้บังคับบัญชาในสังคมไทยให้ความสำคัญคือ ต้องมี “ความเกรงใจ” “รักษานหน้า” และ “ให้เกียรติ” ผู้บังคับบัญชา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเชิงวัฒนธรรมกับการสื่อสารในองค์กรไทย ของ Sriussadaporn-chareonngam & Jablin (1999) ที่ได้เสนอแนวคิดว่า ผู้ที่มีความสามารถเชิงกลยุทธ์ต้องเป็นผู้รู้จักกาลเทศะในการทำงานว่าควรแสดงพฤติกรรมอย่างไร ในเวลาใด และ ต้องคำนึงถึงผู้ที่ตนมีปฏิสัมพันธ์ด้วยว่ามีสถานะอย่างไร รวมถึงวิธีการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่ในสถานภาพต่างกันอย่างเหมาะสม โดยในการสื่อสารนั้นควรใช้น้ำเสียงสุภาพ มีสีหน้ายิ้มแย้มและเป็นมิตร รวมถึงการใช้สรรพนามและท่าทางที่แสดงถึงความเคารพผู้ที่อยู่ในสถานภาพสูงกว่า สำหรับผู้บังคับบัญชา ควรมีความสามารถในการสื่อสารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ มีความรอบรู้และเข้าใจกฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย รวมถึงวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อที่จะสามารถให้คำแนะนำ รวมถึงแก้ปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในองค์กรให้แก่ลูกน้องได้

ซึ่งจากแนวคิดการสื่อสารเชิงวัฒนธรรมในองค์กรไทยดังกล่าว น่าจะพิจารณาได้ว่าในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี จะมีแนวโน้มที่จะใช้ทั้งกลยุทธ์โดยตรงและกลยุทธ์โดยนัยประกอบกันในสถานการณ์ต่างๆ เนื่องจากต้องการที่จะรักษาสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยกัน ซึ่งถือว่าเป็นผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ การหลีกเลี่ยงความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นเมื่อเกิดความไม่พึงพอใจและมีแนวโน้มที่จะเคารพ ผู้อาวุโสและรู้จักกาลเทศะในการแสดงความเคารพและท่าทางที่เหมาะสม รวมถึงการโต้แย้งอย่างระมัดระวังเมื่อเกิดความไม่พึงพอใจระหว่างที่ปฏิบัติงานอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ส.ส.สตรีจึงต้องใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารที่เหมาะสมกับสถานการณ์เพื่อสร้างการยอมรับ

นอกจากนี้ยังมีหน้าที่และบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นบทบาทสำคัญในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีมีความชัดเจนมากขึ้นในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์และบทบาทการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอ บทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ดังนี้

บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผ่านกระบวนการเลือกตั้งนั้น หมายถึงการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะต้องมีเงื่อนไขต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญในการดำรงบทบาทหน้าที่ ซึ่งสิทธิ อินทสร (2540) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ก. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสภา

บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยทั่วไปตามบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ คือ บทบาทและหน้าที่ในการออกพระราชบัญญัติและควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อันได้แก่ การตั้งกระทู้ถาม, การเสนอญัตติ, การเสนอร่างพระราชบัญญัติ ตลอดจนการอภิปรายในสภา บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าว เป็นการกระทำในฐานะตัวแทนของประชาชนผู้เลือกตั้ง ซึ่งต้องขึ้นกับกลยุทธิในการสื่อสารที่เหมาะสม จึงจะสามารถสร้างการยอมรับจากผู้ใกล้ชิดได้ โดยที่จะต้องเป็นไปตามบทบาททางการเมือง ดังนี้

1. การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

ซึ่งเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสมาชิกของสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

1.1 การตั้งกระทู้ถาม

การตั้งกระทู้ถามแม้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2522 จะไม่ได้บัญญัติความหมายไว้อย่างชัดเจน แต่ก็เป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไปว่าเป็นคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถามเรื่องราวต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับนโยบายต่อรัฐมนตรีในฐานะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในด้านการบริหาร ซึ่งรัฐมนตรีที่รับผิดชอบในเรื่องที่ถามนั้นจะต้องคอยตอบกระทู้ถามนั้นใน 2 ลักษณะ คือ

- 1) ตอบในที่ประชุมสภา
- 2) ตอบในราชกิจจานุเบกษา

เพราะฉะนั้น พิจารณาในด้านหลักการแล้ว จะเห็นได้ว่ากระทู้ถามนั้น เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของ ส.ส. ในการทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในฐานะตัวแทนของประชาชน

1.2 การเสนอญัตติ

ญัตติ เป็นเรื่องที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภา เพื่อพิจารณาและลงมติภายหลังการวินิจฉัย เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องนั้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเสนอญัตติเท่ากับเป็นการสะท้อนปัญหาต่างๆ ของประชาชนอีกวิธีหนึ่ง ฉะนั้นจึงนำไปสู่การพิจารณาว่า ส.ส. สตรีมีบทบาทในเรื่องนี้ได้ โดยการพิจารณาจากการนำเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสภา

1.3 การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ เพราะเป็นการทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ กล่าวคือ เป็นผู้พิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ให้เป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับประชาชน ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีบทบาทโดยตรง ในฐานะตัวแทนของประชาชนที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสมควรจะให้ผ่านออกมาเป็นกฎหมายหรือไม่ โดยการคำนึงถึงหลักการเบื้องต้นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พึงจะใช้ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในฐานะตัวแทนของประชาชน คือ ผลประโยชน์และความต้องการของประชาชน ถ้าเป็นเช่นนี้เท่ากับว่า เจตนารมณ์ของประชาชนได้รับการนำมาบรรจุไว้ในกฎหมาย โดยมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชน และกฎหมายที่ออกมา นั้น เป็นเครื่องมือซึ่งถึง “ความสมบูรณ์ของการเป็นระบบตัวแทน” (Representative system) เพราะฉะนั้น จากความหมายและความสำคัญของการเสนอร่างพระราชบัญญัติ เป็นการแสดงความสามารถในการสื่อสารตามบทบาท ทางการเมืองที่สำคัญในแง่ของทักษะในการสื่อสารด้วย

1.4 การเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร

การเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารนั้น อาจมีผลทำให้ฝ่ายบริหารต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระที่ควบคุมโดยการเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดวิธีการและกระบวนการ อันเป็นสาระสำคัญไว้ดังนี้

การยื่นญัตติ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่มีอยู่ มีสิทธิ์เข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร คือ รัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่า พฤติการณ์อันเป็นการบกพร่องหรือไม่ก่อให้เกิดความไว้วางใจในการบริหารราชการของฝ่ายบริหารนั้น เป็นเรื่องส่วนรวมของฝ่ายบริหารหรือเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับนโยบายหลักของรัฐบาล กรณีเช่นนี้ จะต้องเป็นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ แต่ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติ เห็นว่า ข้อบกพร่องในการบริหารราชการที่หยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการกล่าวหาเพื่อเปิดอภิปรายนั้น เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหรือพฤติกรรมของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งที่ไม่ชอบมาพากล ญัตติการขอเปิดอภิปรายเช่นนี้ จะเป็นการเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางจนหมดประเด็นที่จะอภิปราย ห้ามมิให้ดำเนินกรอภิปรายอย่างรวบรัด เพราะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของหลักการที่กำหนดให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

2. คณะกรรมาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การทำงานในคณะกรรมาธิการนั้นถือได้ว่าเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยศึกษาพิจารณา ตรวจสอบเรื่องต่างๆ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ลักษณะการทำงานของ คณะกรรมาธิการนั้น จะประกอบด้วยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งสตรีและบุรุษ ซึ่งร่วมกันทำงาน เป็นคณะ แต่ละคณะประกอบด้วยกรรมาธิการ 17 คน และมีคณะกรรมาธิการทั้งสิ้น 31 คณะ (ข้อมูลจาก www.parliament.go.th)

ข. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีนอกสภา

บทบาทที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกบทบาทหนึ่งที่มีความสำคัญและต้องใช้ ความสามารถในการสื่อสารตามบทบาททางการเมือง นั่นคือ การทำงานนอกสภาที่ต้องมีการ ติดต่อกับประชาชนในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของ ประชาชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนที่เลือกตนมา และคาดหวังว่าเมื่อ ประชาชนพอใจต่อการทำหน้าที่ในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง แล้ว ตนก็คาดว่าจะได้รับเสียงสนับสนุนอีกครั้งในสมัยต่อไป ดังนั้น เพื่อที่จะได้รับการเลือกตั้งในครั้ง ต่อไป ส.ส.จึงต้องพยายามตอบสนองหรือสร้างความพอใจให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเมื่อบทบาท ในสภาผู้แทนราษฎรอาจยังทำได้ไม่เต็มที่ บทบาทนอกสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมี ความสำคัญมากในการสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน ตามแนวคิดของ Heinz Eulau and Paul D.Karps ที่ได้เสนอการทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเชิง สนองตอบ (Responsiveness) ซึ่งมีอยู่ 4 ประการ คือ 1) การสนองตอบเชิงนโยบาย 2) การ สนองตอบเชิงบริการ 3) การสนองตอบในเชิงผลประโยชน์ และ 4) การสนองตอบในเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งสามารถพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. การเยี่ยมเยียนประชาชน

การออกเยี่ยมเยียนประชาชนมีความจำเป็นและมีความสำคัญ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน จุดสำคัญประการหนึ่งของการเมืองระบอบประชาธิปไตย คือ ความเข้าใจอันดีระหว่างฝ่ายรัฐกับประชาชน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต่างฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและต่างฝ่ายต่างรู้สึกว่าคุณอีกฝ่ายหนึ่งให้ความสนใจ ให้ความสำคัญแก่ตนเองอย่างจริงจัง เช่น ฝ่ายประชาชนที่เกิดความรู้สึกว่ารัฐพยายามที่จะเรียนรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับฝ่ายประชาชนอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันฝ่ายรัฐก็จะต้องมีความรู้สึกพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อประชาชนได้รับรู้ถึงผลงานที่รัฐบาลได้ดำเนินการ เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ความสัมพันธ์ที่ดีเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ นักการเมืองมีความสำนึกที่ดีว่า การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิด การให้ข้อมูลข่าวสาร การแถลงผลงานของรัฐบาลให้ประชาชนทราบ การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุปสรรคปัญหาและความต้องการที่ประชาชนหรือได้รับบริการ หรือได้รับการแก้ไขจากรัฐอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพราะจะนำไปสู่ความใกล้ชิดสนิทสนมระหว่าง ส.ส. กับประชาชน กระทั่งเกิดความรู้สึกผูกพันกลายเป็น “พวกพ้องเดียวกัน” ซึ่งมีความสำคัญมากในเชิงคุณค่าของสังคมไทย

2. การดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความต้องการของประชาชน

การที่ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรออกไปพบปะเยี่ยมเยียนประชาชนนั้นนับได้ว่าเป็นวิธีหนึ่งในการสนองตอบความต้องการของประชาชน เพราะการออกไปพบปะเยี่ยมเยียนบ่อยๆ นั้นจะนำไปสู่ความใกล้ชิดสนิทสนมและเกิดความรู้สึกผูกพันเป็นพวกพ้องเดียวกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่การออกไปพบปะเยี่ยมเยียนและรับทราบปัญหาต่างๆ ของประชาชน ยังไม่ถือว่า เป็นการสนองตอบเพื่อสร้างความพอใจให้แก่ประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้ เพราะประชาชนยังมีความคาดหวังหรือต้องการพึ่งตัวแทนของตน เพื่อให้ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนต่างๆ ที่กำลังประสบอยู่ เพราะฉะนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะตัวแทนของประชาชน จำเป็นที่จะต้องให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนที่กำลังประสบปัญหาความเดือดร้อนให้ได้ ทั้งนี้เพราะ ส.ส. อยู่ในฐานะ “ผู้ให้” (Patron) และประชาชนอยู่ในฐานะ “ผู้รับ” (Client) ตามระบบความสัมพันธ์ในเชิงอุปถัมภ์ (Patron-Client relation) ของสังคมไทย มิฉะนั้น หาก ส.ส. ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้ ประชาชนก็จะเลิกการสนับสนุน และหันไปให้ความสนับสนุนแก่ผู้อื่นที่มีความ

พร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือมากกว่า เมื่อเป็นดังนี้ ย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อการเลือกตั้งในครั้งต่อไป เพราะฉะนั้น จากความสำคัญของการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน จึงนำไปสู่ความสนใจว่า ส.ส.สตรีก็น่าจะสามารถในสื่อสารตามบทบาททางการเมืองอย่างไรในการเข้าถึงประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยส.ส.เองจะมีวิธีการต่างๆ ในการดำเนินการช่วยเหลือประชาชน ดังนี้

2.1 การให้ความช่วยเหลือเป็นการส่วนตัว

เป็นการกระทำของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ต้องคำนึงถึงความพอใจของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ โดยการให้ความช่วยเหลือตามกำลังความสามารถของตน และการให้ความช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวนี้ส่วนใหญ่แล้ว ส.ส.สตรีจะให้การช่วยเหลือแก่ผู้สนับสนุนในการเลือกตั้งของตน เช่น ฝากลูกเข้าโรงเรียน ฝากเข้าทำงาน เป็นต้น และที่เป็นเรื่องของชุมชนท้องถิ่น เช่น ไฟฟ้า ถนน แหล่งน้ำ เป็นต้น เพราะประชาชนคิดว่า ผู้แทนราษฎรนั้นเป็นบุคคลที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และตามบริบทสังคมไทย การที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม ก็มีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือกัน และต้องมีวิธีการในการช่วยเหลือให้เต็มกำลังด้วย

2.2 การติดต่อหรือการทำหนังสือถึงนายกรัฐมนตรี, อธิบดีหรือส่วนราชการโดยตรง

นอกเหนือจากการช่วยเหลือเป็นการส่วนตัวกับประชาชนแล้วนั้น กรณีที่ ส.ส.สตรีไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนในเรื่องที่เป็นสาธารณะได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ในการติดต่อหรือทำหนังสือถึงรัฐมนตรี, อธิบดีหรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรง เพื่อให้หน่วยราชการได้ประสานงานในการทำงานต่อ แต่ ส.ส.สตรีเองก็ต้องมีบทบาทในการติดต่อประสานงาน เพื่อการช่วยเหลือประชาชนนั้นจะเป็นไปอย่างรวดเร็วด้วย และการติดต่อประสานงานกับรัฐมนตรีและข้าราชการในส่วนต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนนั้น จำเป็นต้องอาศัยความสนิทสนมส่วนตัว และจะต้องใช้กิจกรรมายาทที่อ่อนน้อมถ่อมตน อันเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถในการสื่อสาร ดังนั้น ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับประชาชน ส.ส.สตรีก็นับได้ว่ามีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการของประชาชน

3. การแก้ปัญหาของสตรีและเด็ก

การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ได้ทำให้รูปแบบการเมืองบางอย่างเปลี่ยนแปลงไป แต่วัฒนธรรมทางการเมืองและความคิดที่ครอบงำสังคมอยู่กลับไม่มีการเปลี่ยนแปลงมากนัก กล่าวคือ การพิจารณาในด้านรูปแบบแล้ว พบว่า เรามีรูปแบบการปกครองตามอย่างประเทศที่พัฒนาแล้วในตะวันตก ในขณะที่ด้านเนื้อกลับไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลง เรายังคงยึดติดอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมือง ทศนคติและค่านิยมของสังคมไทย นั่นคือ ความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ (Patron client system) ได้ถูกนำมาใช้อย่างต่อเนื่อง เพราะฉะนั้น แนวความคิดในการพัฒนาประเทศให้ทันสมัยโดยกระบวนการทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศอุตสาหกรรม ในขณะที่คนไทยและสังคมไทยยังไม่พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ส่งผลให้เกิดปัญหาทางสังคมมากมาย เช่น ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาความยากจน

ผลพวงจากการพัฒนาประเทศดังกล่าว ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นตามมาเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในเรื่องของบทบาทหน้าที่ของ ส.ส.หญิง เป็นปัญหาเฉพาะที่เกิดขึ้น 5 ประการ ดังนี้ คือ 1) โสเภณีเด็ก 2) แรงงานเด็ก 3) เด็กที่ไม่มีสัญชาติ ไม่มีสำมะโนประชากร 4) ผู้สูงอายุและคนพิการ และ 5) แรงงานสตรีและการพิทักษ์สิทธิสตรี ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่ ส.ส.หญิง จะให้ความสำคัญในการลงมือแก้ปัญหามากกว่า ส.ส.ชาย ซึ่งการผลักดันนโยบายในเรื่องเกี่ยวกับสิทธิเด็กและสตรี เป็นสิ่งที่สำคัญในการสร้างการยอมรับ เพราะการแก้ไขกฎหมายต่างๆ ต้องเกิดจากการที่ ส.ส.หญิง ได้รับการสนับสนุนและยอมรับจากสมาชิกในสภาผู้แทนราษฎร

4. การเป็นสมาชิกพรรคการเมืองที่สังกัด

พรรคการเมือง คือ คณะหรือสมาคมของบุคคลซึ่งตกลงกันถึง "หลักแห่งการอำนวยความสะดวก" ให้อย่างกว้างๆ และตกลงกันนำหลักการนั้นมาใช้ปฏิบัติ ทั้งนี้ หมายความว่าความถึงความตกลงในหลักการที่จะดำเนินการให้ชีวิต หรือความเป็นอยู่ของรัฐเป็นไปตามจุดประสงค์ที่คณะหรือสมาคมของบุคคลนั้นๆ ต้องการ หรือหากจะทำความเข้าใจง่าย ๆ คือกลุ่มบุคคลที่มีเป้าหมายและอุดมการณ์เดียวกัน และต้องการพยายามผลักดันเป้าหมายและอุดมการณ์นั้นไปใช้ในการพัฒนา

ประเทศให้ดีขึ้น เป้าหมายสูงสุดของพรรคการเมืองคือ การเข้าไปบริหารประเทศ ทำอย่างไรให้ประชาชนศรัทธาและเชื่อมั่นนโยบายของพรรค

หน้าที่สำคัญของพรรคการเมือง

- กลับกรองเลือกบุคคลที่เหมาะสมเข้าสมัครรับเลือกตั้งและเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเสนอต่อประชาชนและให้ประชาชนเลือกเป็นตัวแทนเข้าไปทำงาน ซึ่งหากพรรคเลือกคนไม่ดีให้ลงสมัครรับเลือกตั้งบุคคลเหล่านั้นก็จะไม่ได้รับเลือกตั้ง หรือหากได้รับเลือกตั้งเข้ามา เขาอาจเข้าไปทำสิ่งที่ไม่ดีหรือทำให้พรรคการเมืองเสียหายเสียชื่อเสียงความศรัทธาจากประชาชน
- รับฟังความคิดเห็นจากประชาชน เช่น ประชาชน มีความต้องการที่จะได้รับการศึกษาที่ดีขึ้นพรรคการเมืองจะมีแนวทางในการสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างไรบ้าง
- ให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน (Political Socialization) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งพรรคการเมืองต้องทำให้ประชาชนรู้ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และจะใช้อำนาจนี้ได้อย่างไร จึงเป็นหน้าที่ที่ทุกพรรคการเมืองสามารถกระทำได้ แม้ว่าจะไม่มี ส.ส. ในสภาก็ตาม เพราะหากประชาชนไม่รู้หรือต่างคนต่างทำก็อาจทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่มีผลสำเร็จได้
- บริหารประเทศ โดยใช้อำนาจไปในทางที่ถูกต้องและสามารถตรวจสอบได้
- ทำหน้าที่ในฐานะฝ่ายค้าน ต้องตรวจสอบว่าการบริหารประเทศของฝ่ายบริหารถูกต้องหรือไม่
- เป็นตัวแทนของกลุ่มผลประโยชน์
- ทำหน้าที่ในการสื่อสารทางการเมือง โดยต้องชี้แจงให้ประชาชนเข้าใจนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล และเรื่องที่ต้องทำความเข้าใจกับประชาชน เช่น การประกาศสงคราม ยาเสพติด ที่มีเรื่องการฆ่าตัดตอนเกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน

จากบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในสภาที่กล่าวมาข้างต้น ก็เป็นไปได้ว่า นักการเมืองสตรีจะต้องแสดงให้เห็นถึงการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในระดับที่สูงขึ้น และได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงานเพิ่มขึ้น ดังนั้น ในเรื่องเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ข้อมูลเพิ่มเติมดูในภาคผนวก) ไม่ว่าจะอยู่ในฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านนักการเมืองสตรีจะต้องมีอำนาจหน้าที่เท่าเทียมกับนักการเมืองชายในการสั่งการด้านบริหารหรือรับผิดชอบต่องานอื่นๆ เพิ่มขึ้น อาทิ การเป็นรัฐมนตรี ผู้ช่วยรัฐมนตรี กรรมการบริหารพรรค คณะกรรมาธิการ ประธานที่ปรึกษาองค์กรต่างๆ และจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมในการสร้างการยอมรับ

ซึ่งจากบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่กล่าวไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า ส.ส.สตรีเองก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญให้ครบถ้วนและเท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย ดังนั้น ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี จึงต้องกล่าวถึงและยึดหลักของบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ ศศิพร สิทธิพันธุ์ (2539) ได้กล่าวถึงการยอมรับและประเมินบทบาทของ ส.ส.หญิงว่ามีความสามารถและแสดงบทบาทได้เท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย ซึ่งในการทำงานไม่มีการแบ่งแยกความเป็นหญิง-ชาย สามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้เท่ากันหมด และประชาชนมีการยอมรับบทบาททางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. หญิง ในระดับปานกลาง

นอกจากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนการศึกษาในประเด็นนี้ ซึ่งจากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น จึงนำไปสู่ปัญหาวิจัย ข้อที่ 1 ว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อการสร้างการยอมรับตามบทบาททางการเมืองอย่างไร

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ

Berlo (1960) ได้อธิบายถึงแบบจำลองกระบวนการสื่อสาร (Communication Process) โดยกล่าวว่า ในกระบวนการสื่อสารนั้นมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ ผู้ส่งสาร (Communication Source) สาร (Message) ช่อง (Channel) และผู้รับสาร (Communication Receiver) ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ นอกเหนือจากองค์ประกอบ “สาร” ซึ่งในที่นี้คือ กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ (Compliance Gaining Strategies) ซึ่งผู้วิจัยได้แยกศึกษาเป็นประเด็นปัญหาในการวิจัยดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น กับองค์ประกอบอีกประการหนึ่งคือ ช่องทางการสื่อสาร (Channel) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้จำกัดเฉพาะการสื่อสารระหว่างบุคคล ด้วยวาจาระหว่าง ส.ส.สตรีกับผู้ร่วมงาน เท่านั้นจึงมีได้นำมาเป็นปัจจัยในการศึกษา ดังนั้น การศึกษาเพื่อสร้างการยอมรับครั้งนี้ ปัจจัยที่สำคัญที่จำเป็นจะต้องทำการศึกษาคือ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับของนักการเมืองสตรี คือ องค์ประกอบของ “ผู้ส่งสาร” (ส.ส.สตรี) และ “ผู้รับสาร” (ผู้ร่วมงาน) และนอกจากนี้ ยังมีแนวคิดสตรีกับการมีบทบาททางการเมือง ซึ่งพบว่า มีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคเกี่ยวข้องในการมีบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี ซึ่งเกิดจากทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตัว ส.ส.สตรี

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้รวบรวมแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรี โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรี

แนวคิดเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร

อริสโตเติล ได้กล่าวไว้เมื่อ 2,000 ปีล่วงมาแล้วว่า บุคลิกของผู้พูดเป็นสาเหตุของการโน้มน้าวที่สำคัญของการพูด โดยได้อธิบายว่า การพูดจะมีประสิทธิภาพในการชักจูงใจได้มากน้อยเพียงใดนั้น ประการหนึ่งขึ้นอยู่กับบุคลิกของผู้พูด (Ethos) ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงเพียงใด (อรรถรณ ปิลาธนนโรวาท, 2546) โดยการโน้มน้าวใจด้วยบุคลิกมาจากเหตุ 3 ประการ คือ ประการ

แรก ผู้พูดต้องเป็นผู้มีสติปัญญา มีไหวพริบเชาว์ปัญญาประกอบด้วยวิจารณญาณอย่างดี ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Intelligence ประการที่สอง ผู้พูดต้องแสดงให้เห็นว่ามีความปรารถนาดีต่อผู้ฟัง มีความตั้งใจจริงที่จะรักษาประโยชน์ให้ ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Good will และประการที่สาม ผู้พูดต้องแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีนิสัยดี ยึดมั่นอยู่ในศีลธรรม ภาษาอังกฤษเรียกว่า Good Character ซึ่งแนวความคิดดังกล่าวของอริสโตเติล ได้รับการพัฒนามาตลอด ซึ่งความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ขึ้นกับปัจจัย 2 ประการ คือ ความสามารถหรือความเป็นผู้ชำนาญ (Competence of Expertness) และความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ปัจจัย 2 ประการนี้ ผู้รับสารต้องมองเห็น (Perceive) ว่ามีอยู่ในตัวผู้ส่งสารด้วย

โดยในการศึกษาครั้งนี้ ได้บูรณาการแนวคิด ทฤษฎีและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร เพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย ดังนี้

Bettinghaus (1973) กล่าวว่า การศึกษาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารนั้น โดยทั่วไป คือ การศึกษาถึงปัจจัยและองค์ประกอบต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือ ซึ่งมักเรียกขานแตกต่างกันไป เช่น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (Source Credibility) การวิจัยความแตกต่างของสถานภาพ (Status Differential Research) ผู้นำความคิดเห็น (Opinion Leadership) และเรื่องของบารมี (Charisma)

McGuire (1973) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารเกิดขึ้นจากการที่ผู้รับสารยอมรับในเนื้อหาหรือข้อมูลข่าวสารที่ผู้ส่งสารแสดงว่า เป็นสิ่งที่สอดคล้องกับความเป็นจริง หรือมีน้ำหนัก มีเหตุผลที่เชื่อถือได้ กล่าวคือ ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารขึ้นกับการยอมรับในความรู้ความชำนาญ (Expertise) ของผู้ส่งสารต่อเรื่องนั้นๆ ว่าตรงกับความเป็นจริงหรือทำให้ผู้รับสารยอมรับว่าเป็นเรื่องที่ตรงกับความเป็นจริง (Objectivity) เพียงใด

Tubb (1974) ให้ความหมายว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร คือ ความเชื่อถือได้หรือความเต็มใจของผู้รับสารที่จะเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่งสารพูดหรือทำ

Bettinghaus (1968) ตั้งข้อสังเกตว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร มิได้ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติหนึ่งคุณสมบัติใดเพียงประการเดียว แต่เกี่ยวข้องกับบุคลิกอื่นๆ ด้วย ดังนั้น ความ

น่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร จึงตั้งอยู่บนรากฐานของการยอมรับจากผู้รับสารในหลายๆ ปัจจัย อันประกอบไปด้วยคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบเกี่ยวกับความสามารถ (Competence) ประกอบด้วย ความมีคุณค่า ความมีคุณสมบัติ ความชำนาญ ความสามารถต่างๆ ตัวแปรเหล่านี้ ทำให้เกิดการยอมรับในความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร
2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกปลอดภัย (Safety) ประกอบด้วย ความสนิทสนม ความไว้วางใจ ความเป็นกันเอง ความมีน้ำใจไมตรี ความปรารถนาดี ตัวแปรเหล่านี้ จะทำให้รู้สึกปลอดภัยและไว้วางใจ ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือในผู้ส่งสาร
3. องค์ประกอบด้านบุคลิกลักษณะ (Characteristics) การเป็นผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่ดี ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เป็นผู้เห็นอกเห็นใจผู้อื่น จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ
4. องค์ประกอบด้านสังคม (Socialibility) ประกอบด้วย การเป็นผู้ที่มีคุณธรรม อภัยค้ำยดี อารมณ์ดี ทำให้รู้สึกถึงสัมพันธภาพที่ดี ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

McCroskey and Jenson (1975) กล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร คือ การรับรู้ของผู้รับสารเกี่ยวกับภาพลักษณ์ (Image) ของแหล่งสารนั้นๆ

นอกจากนั้น Shimp (1979) ได้ให้ความหมายของความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร (Source Credibility) ว่า คือชุดของการรับรู้ (An Entire Set of Perception) ที่ผู้รับสารมีต่อผู้ส่งสาร ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ความเชี่ยวชาญ (Expertise) หมายถึง การที่ผู้รับสารประเมินว่า แหล่งสารมีความรู้ มีประสบการณ์ มีทักษะ ความชำนาญและความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) หมายถึง การที่ผู้รับสารประเมินว่าแหล่งสารมีความซื่อสัตย์ ซื่อตรง ไว้วางใจได้
3. ความคล่องตัว (Dynamic) หมายถึง การที่ผู้รับสารประเมินว่า แหล่งสารมีความกระตือรือร้น ขยันขันแข็ง มีการตื่นตัวและรวดเร็วในการตัดสินใจและปฏิบัติ
4. ความมีศักยภาพ (Potential) หมายถึง ปัจจัยอื่น ๆ ทั้งในเรื่องบุคลิกภาพ หน้าตา ท่าทาง น้ำเสียง เป็นต้น

จากนิยามและองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น ได้มีนักวิชาการหลายท่านทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารไว้มากมาย ซึ่งมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

Hovland, Janis and Kelley (1953) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการสื่อสารและการจูงใจพบว่า เมื่อคนเรายึดมั่นในบุคคลใดหรือสถาบันใดแล้ว เขาจะมีความเชื่อถือในบุคคลหรือสถาบันนั้นด้วย โดยองค์ประกอบของความน่าเชื่อถือที่สำคัญ คือ ความสามารถหรือความเชี่ยวชาญ (Competence or Expertise) ของผู้ส่งสาร เช่น ความรอบรู้ในเรื่องเกี่ยวกับงานของตน เป็นต้น อีกองค์ประกอบหนึ่ง คือ ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ผู้รับสารมีต่อผู้ส่งสาร ได้แก่ ความจริงใจ ความน่าไว้วางใจ และความซื่อสัตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ Hovland et al. ยังได้พบอีกว่า คุณลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร อาจก่อให้เกิดทัศนคติด้านความเชี่ยวชาญ (Expertise) ขึ้นได้ เช่น อายุของผู้ส่งสาร จะเป็นตัวบ่งชี้ในด้านประสบการณ์ ตำแหน่งผู้นำกลุ่ม จะเป็นตัวบ่งบอกความสามารถในการดำเนินกิจกรรมทางสังคม ขณะเดียวกัน ผู้ส่งสารที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับผู้รับสาร อาจถูกมองว่ามีความชำนาญมากกว่าบุคคลที่มีลักษณะแตกต่างไปจาก ผู้รับสาร ทั้งนี้ เพราะคนเรามักจะมีความรู้สึกว่าคุณที่มีสถานภาพ ความสนใจ และความต้องการเหมือนกัน จะมองทุกสิ่งทุกอย่างและตัดสินใจปัญหาส่วนใหญ่คล้ายคลึงกับตน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rogers (1973) ที่พบว่า การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ การที่ผู้ส่งสารและผู้รับสารมีคุณลักษณะเหมือนกัน (Homophily) โดยจะนำไปสู่ความน่าเชื่อถือที่สูงกว่า และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Conrad (1985) ที่กล่าวว่า อำนาจและความน่าเชื่อถือของบุคคลว่าจะเป็นที่ยอมรับของบุคคลอื่นหรือไม่ ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้นมีความคล้ายคลึงกับสมาชิกผู้อื่นหรือไม่ (Similarity)

Allun and Festinger (1964) พบว่า ผู้ส่งสารที่มีอายุน้อยอาจได้รับความน่าเชื่อถือ ถ้าหากผู้นั้นมีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง

Aronson and Golden (1962) พบว่า การยอมรับในผู้ส่งสารที่ขึ้นกับความชำนาญเฉพาะด้านนั้น มักมีที่มาจากประสบการณ์มากกว่าการศึกษา ทั้งนี้ นอกเหนือจากปัจจัยด้านอายุ เพศ สีผิว น้ำเสียง การแต่งตัว ตลอดจนบุคลิกการแสดงออกและฐานะทางสังคม หรือการประกอบอาชีพ นอกจากนั้น ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารยังขึ้นอยู่กับไหวพริบ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ และความไว้วางใจอีกด้วย

จากแนวคิดและงานวิจัยต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ส่งสารประกอบขึ้นด้วยปัจจัยต่างๆ หลายประการ ทั้งในเรื่องของอายุ การศึกษา ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งหน้าที่ ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ บุคลิกภาพ ซึ่งรวมกันเป็นคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้ส่งสารแต่ละคน และยังรวมถึงการที่ผู้รับสารและผู้ส่งสารมีคุณลักษณะบางประการที่คล้ายคลึงกัน และมีความสัมพันธ์ส่วนตัวระหว่างกัน ก็มีผลทำให้ผู้รับสารแต่ละคนรับรู้ถึงความน่าเชื่อถือของผู้รับสารแต่ละคนแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการยอมรับของผู้รับสารด้วย

แนวความคิดเรื่องภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำ ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการสร้างการยอมรับ โดย Gordon (1990) ได้ให้ความหมายว่า คือ การมีอิทธิพลให้ผู้อื่นกระทำในสิ่งที่ต้องการได้ ในขณะที่ Tyson and Jackson (1992) ได้ให้ความหมายว่า ภาวะผู้นำ คือ กระบวนการในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ระหว่างผู้นำและผู้ตาม ซึ่งประกอบไปด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ผู้นำต้องเป็นจุดที่จะเริ่มต้นปรากฏการณ์บางอย่างหรือเหตุการณ์บางประการ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจะต้องสังเกตได้ และพฤติกรรมของผู้นำต้องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกได้

Kurt Lewin (1944) ได้กำหนดรูปแบบของผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ผู้นำแบบอัตตาริปไตย (Autocratic) จะพิจารณาจากการปฏิบัติการและการกำหนดนโยบาย ผู้นำประเภทนี้จะตัดสินใจเอง ไม่ใช่กลุ่มตัดสินใจ มีลักษณะถือตัวและภูมิใจในตัวเอง
2. ผู้นำประเภทประชาธิปไตย (Democratic) การจัดการนโยบายเป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม การตัดสินใจโดยใช้ความเห็นจากกลุ่ม มีการแบ่งงานกันทำและผู้นำแบบนี้จะเน้นความเข้าใจที่ดีต่อกัน
3. ผู้นำแบบตามสบาย (Laissez-faire) เป็นผู้นำที่ปล่อยให้เสรีภาพเต็มที่ ปราศจากการมีส่วนร่วมของผู้นำ เว้นแต่จะมีการเรียกร้องขอให้ผู้นำเข้ามาช่วยด้วย ผู้นำจะให้ข้อเสนอแนะแก่กิจกรรมของสมาชิก โดยไม่พยายามเข้าไปเกี่ยวข้องในภาคการปฏิบัติ

Eugene E. Jennings (1960) ได้จำแนกผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

1. ผู้นำที่ใฝ่อำนาจ (The Prince) ผู้นำแบบนี้ชอบเป็นผู้ที่อยู่เหนือคนอื่น เป็นคนที่มีเล่ห์เหลี่ยมรอบตัวในการแย่งชิงอำนาจและรักษาอำนาจให้ยืนยาว ไม่คำนึงถึงการมีศีลธรรม หรือความเมตตากรุณา เป็นผู้นำที่กระทำการทุกอย่างเพราะต้องการรักษาอำนาจไว้
2. ผู้นำแบบวีรบุรุษ (The Hero) ผู้นำแบบนี้เป็นผู้ที่มีความนึกคิดกว้างไกลและเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความกระตือรือร้นในหน้าที่ บางครั้งอาจใช้ความมีเล่ห์เหลี่ยม หรือการกระทำที่ผิดศีลธรรม ถ้ามีความจำเป็น
3. ผู้นำแบบซูเปอร์แมน (The Superman) เป็นผู้นำที่เป็นตัวของตัวเอง เลือกรับแนวปฏิบัติของสังคมที่มีมานานแต่เพียงบางส่วน ริเริ่มค่านิยมใหม่ๆ ให้กับสังคม เป็นผู้นำที่ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก

ส่วน Ordway Tead (1936) ได้จำแนกประเภทของผู้นำจากลักษณะการเกิดของผู้นำ ดังนี้

1. ผู้นำโดยการสร้างตนเอง เป็นผู้นำที่สร้างความเป็นผู้นำด้วยตนเอง ด้วยการมีบุคลิกลักษณะที่เข้มแข็ง และมีการสำนึกในตนเองอย่างหนักแน่น มีเป้าหมายแน่วแน่ที่จะปฏิบัติตามสิ่งที่ตั้งใจไว้ให้บรรลุผลสำเร็จและมีเจตนาที่จะแสดงอำนาจอยู่เสมอ
2. ผู้นำจากการเลือกของกลุ่ม เป็นผู้นำที่เกิดจากการเลือกบุคคลในกลุ่มเดียวกัน ผู้นำประเภทนี้ จะปฏิบัติกรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และผลประโยชน์ของกลุ่มอย่างแข็งขัน ซึ่งจะเป็นวิธีการที่จะรักษาอำนาจและการยอมรับจากกลุ่มไว้ได้
3. ผู้นำจากการแต่งตั้งของผู้มีอำนาจเหนือ เป็นผู้นำที่เข้าสู่ตำแหน่งโดยการแต่งตั้งจากผู้มีอำนาจระดับเหนือขึ้นไป ผู้นำประเภทนี้จะเป็นผู้สร้างกลุ่ม และจะต้องพยายามแสดงให้สมาชิกของกลุ่มเห็นว่า การรับใช้หมู่คณะนั้นเป็นความต้องการของตนเอง

กล่าวโดยสรุป การจำแนกประเภท ของผู้นำ ได้ใช้หลักเกณฑ์ในเรื่องสำคัญ 2 ประการ เพื่อการจำแนกผู้นำออกเป็นแบบต่างๆ คือ หลักในเรื่องลักษณะของการทำงานหรือวิธีการปฏิบัติงานว่าเป็นพวกใช้อำนาจหรือไม่ อุทิศตนให้กับงานมากน้อยเพียงใด ประกอบกับหลักใน

เรื่องทัศนคติหรือค่านิยม ซึ่งจะเป็นเครื่องบ่งบอกว่าผู้นำนั้นมีเป้าหมายในหน้าที่หรือในตำแหน่ง เพื่อตนเองหรือเพื่อส่วนรวม

นอกจากในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ไม่ว่าจะ เป็นแนวคิดเกี่ยวกับความ น่าเชื่อถือของผู้ส่งสาร ที่ต้องแสดงออกเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ร่วมงานแล้ว ยังมีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องกับการทำหน้าที่ทางการเมืองของสตรี ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาและอุปสรรคของ ส.ส.สตรี ซึ่งแนวคิดสตรีกับการมีบทบาททางการเมืองที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ มีดังนี้

แนวคิดสตรีกับการมีบทบาททางการเมือง

ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรีนั้น โดยพื้นฐานจะต้องมีผลมาจากการปฏิบัติ หน้าที่ต่างๆ ในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งหน้าที่ต่างๆ ที่ปฏิบัติจะเป็นการแสดงถึงศักยภาพในการสร้าง การยอมรับกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สตรีในปัจจุบันได้กลายเป็นกลุ่มพลังการเมืองที่มี ความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในสังคม เนื่องจากค่านิยมของสังคมในปัจจุบันเชื่อว่า อำนาจการเมือง ควรที่จะได้กระจายไปสู่ประชาชนโดยไม่จำกัดเพศ ชนชั้น เชื้อชาติ ศาสนา ดังนั้น การสร้างการ ยอมรับของ ส.ส.สตรีจึงถือว่าเป็นแนวทางที่จะเกิดผลดีต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานภาพและ บทบาททางการเมืองให้เพิ่มมากขึ้น โดยปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันการเปลี่ยนแปลงเช่นนี้ คือ การที่สตรีได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น รวมถึงประสบการณ์ที่สตรีได้รับในการดำรง บทบาททางการเมือง แต่อย่างไรก็ดี ในการสร้างยอมรับของ ส.ส.สตรีก็ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคใน การเข้ามามีบทบาททางการเมือง โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดต่างๆ ไว้ดังนี้

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีบทบาททางการเมืองของสตรี

Melville Currell ได้ศึกษาถึงสตรีที่เป็นผู้นำทางการเมืองในระดับชาติและอธิบายถึง ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าสู่บทบาทของสตรีผู้นำทางการเมือง ดังต่อไปนี้

1. การรับภาระเลี้ยงดูเด็ก ซึ่งจะมีนัยสำคัญก็เฉพาะสตรีที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และปัจจัย นี้ไม่เป็นจริงสำหรับสตรีผู้นำทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพราะสามารถรับภาระ ควบคู่ไปกับภารกิจทางการเมืองการปกครองในท้องถิ่นได้

2. การสังสรรค์และกล่อมเกล้าทางการเมือง ซึ่งทำให้สตรีเป็นฝ่ายที่ไม่แสดงออก เก็บตัว และเป็นฝ่ายยอมให้บุรุษ ตลอดจนการได้รับข่าวสารข้อมูลทางการเมืองน้อยกว่าบุรุษ ทำให้สตรีมีความสนใจและประสิทธิภาพทางการเมืองต่ำ นอกจากนี้ อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนและลักษณะของวัฒนธรรมกลุ่มย่อย รวมถึงบรรยากาศของโรงเรียน และความแตกต่างของชนชั้นในสังคมต่างกัน ก็มีผลต่อการเข้าสู่บทบาทเป็นผู้นำทางการเมืองสตรีแทบทั้งสิ้น
3. การมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานทางการเมือง หรือเป็นครอบครัวที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองจะถ่ายทอดความสนใจ ความชำนาญในด้านการเมืองให้กับสตรีแตกต่างกัน
4. สตรีเข้าสู่บทบาทผู้นำทางการเมืองได้ โดยการเข้าสวมตำแหน่งทางการเมืองแทนที่บุรุษที่อยู่ใกล้ชิดตน เช่น บุตรสาวเข้าแทนที่บิดา ภรรยาเข้าแทนที่สามี
5. ลักษณะของกลุ่มสตรีเป็นชนกลุ่มน้อย จึงไม่สามารถจะรวมกลุ่มกันให้เป็นองค์กรอิสระที่มีอยู่ภายใต้การปกครองของบุรุษ และกลุ่มสตรีก็ยอมรับว่าสังคมเป็นโลกของบุรุษ สตรีพอใจกับการได้รับการปฏิบัติอย่างพิเศษและไม่ชอบที่จะได้รับความคุ้มครองโดยกฎหมายให้เท่าเทียมกับบุรุษ
6. สาเหตุมาจากระบบการเลือกตั้ง การมีลักษณะเป็นชนกลุ่มน้อย ทำให้สตรีได้รับเลือกตั้งน้อย การเลือกตั้งแบบการเป็นผู้แทนโดยอัตราส่วนจะช่วยให้สตรีได้รับการเลือกตั้งมากขึ้น

รัฐติ๊กัลยา หวังเจริญ (2536, น.48) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคของสตรีในการมีบทบาททางการเมืองไว้ดังนี้

1. ด้านการอบรม สร้างแนวความคิดและอุดมการณ์ที่ยอมรับการใช้อำนาจบังคับ เช่น ลักษณะของผู้นำหรือผู้ปกครอง ต้องมีอำนาจและก้าวร้าว จึงมีบทบาทที่เหมาะสมกับบุรุษมากกว่าสตรี สตรีมักถูกกีดกันจากการเข้าสู่ระบบการเมือง

2. ด้านกายภาพ ทำให้เพศชายและเพศหญิงมีสภาพร่างกายและจิตใจที่แตกต่างกัน ทำให้เพศหญิงถูกมองว่าอ่อนแอ ไม่เหมาะสมกับบทบาททางการเมือง ปัจจัยด้านกายภาพนี้ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ที่ต่างกันระหว่างหญิงชาย โดยผ่านระบบวัฒนธรรมของแต่ละสังคม
3. ด้านโครงสร้างสังคม ได้มอบให้ผู้ชายทำหน้าที่เป็นผู้ปกครองหัวหน้าครอบครัว จากโครงสร้างของระบบการเมืองที่ถูกครอบงำโดยเพศชายมาโดยตลอด
4. ด้านการจัดลำดับชนชั้นทางสังคม ไม่ว่าจะเป็ชนชั้นใด จะพบว่า สตรีมีบทบาทในทางการเมืองน้อยกว่าชาย ยิ่งในระดับสูง จำนวนสตรียิ่งมีน้อยลง

สุจิตรา สง่าเนตร (2530) ได้ศึกษาการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีข้าราชการในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองปกครองของสตรี ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคมของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะเดิม สถานภาพสมรส 2) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) 3) อิทธิพลจากความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศของบุคคลนัยสำคัญ (Significant other's sex-role ideology) และ 4) ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศ (Sex-role ideology)

พันตำรวจตรี สิทธิ อินทรศร (2540) ทำการศึกษาถึงปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา พบว่า การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา มีความสัมพันธ์เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังต่อไปนี้คือ (1) การยอมรับสถานภาพและบทบาทของสตรี (2) การบริหารงานของสตรี (3) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (4) ภาวะผู้นำสตรี (5) การแสดงบทบาทของสตรีทางการเมือง

ศศิพร สิทธิพันธุ์ (2539) ได้ศึกษา เจื้อนไขการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี และการยอมรับ ส.ส. หญิง พบว่า อุปสรรคในการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี มีผลมาจากค่านิยม ความเชื่อทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ถ่ายทอดกันมาว่า กิจกรรมทางการเมืองเหมาะสมกับเพศชาย มากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังเกิดจากตัวสตรีเองที่ไม่กล้าตัดสินใจและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนในการเข้ามามีบทบาททางการเมือง ได้แก่ การเป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่น, พรรคการเมืองต้นสังกัด, บุคลิกภาพส่วนตัว เช่น การศึกษา อาชีพ ฯลฯ และอิทธิพลของบุคคลนัยสำคัญเกี่ยวพันทางการเมือง

จากข้อจำกัดและอุปสรรคของการมีบทบาททางการเมือง รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานทางการเมืองของ ส.ส. สตรีดังกล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า จึงควรสนับสนุนส่งเสริมบทบาทของ ส.ส. สตรี ให้มีการยอมรับมากขึ้นและมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น ซึ่งจะสอดคล้องกับคณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาวได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสตรีไทย พบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนบทบาททางการเมืองของสตรีให้มากขึ้น คือ

1. ปัจจัยจากสิ่งแวดล้อมภายนอก ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางสังคม ทำให้ทัศนคติที่มีต่อสตรีลดน้อยลง การให้ความสำคัญเรื่องความสามารถของบุคคลมากขึ้น การสร้างความพร้อมให้กับสตรีด้วยการให้พึ่งตนเองมากขึ้น ตลอดจนการที่สตรียอมรับซึ่งกันและกันมากขึ้น และการร่วมมือระหว่างสตรีเป็นกลุ่มองค์กรมากขึ้น
2. ปัจจัยจากตัวสตรีเอง ได้แก่ การที่สตรีได้รับการศึกษาสูงขึ้น มีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น มีภาระทางครอบครัวน้อยลง ด้วยการสร้างความเข้าใจให้กับบุรุษที่มีความรับผิดชอบในภาระครอบครัวและเลี้ยงดูบุตรร่วมกับสตรี

บวร ประพฤติดี และคณะ (2520) ได้ทำการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ผลักดันให้สตรีประสบความสำเร็จและมีโอกาสเป็นผู้นำทางการบริหารได้มากกว่าบุคคลอื่นๆ คือ

1. การมีระดับการศึกษาสูง
2. ภูมิหลังของสตรีผู้นำ มีส่วนในการกำหนดแนวทางการเป็นผู้นำ แต่ไม่ใช่สิ่งที่กำหนดหรือมีความสัมพันธ์กับกับความสำเร็จในการเป็นผู้นำทางการบริหารของสตรี

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี คือ ปัจจัยจากตัว ส.ส.สตรีเองและปัจจัยจากภายนอกตัว ส.ส.สตรี ปัจจัยจากตัว ส.ส. สตรีเอง หมายถึง ภูมิหลังของ สตรีและครอบครัว ได้แก่ การศึกษา อายุ อาชีพ ภูมิฐานะ ภาวะเรือนุตรและวิธีการดำเนิน บทบาทของสตรีว่าใช้วิธีการใด คุณลักษณะส่วนตัวของ ส.ส.สตรีเอง ปัจจัยจากภายนอกตัว ส.ส. สตรี ได้แก่ รูปแบบการปกครอง วิธีการเลือกตั้ง และการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้น ความสามารถของบุคคลมากกว่าความแตกต่างเรื่องเพศและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ ยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี

จากแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะ ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี ดังนั้น จึงนำไปสู่ ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง ของ ส.ส. สตรีมีปัจจัยอะไรบ้าง

โดยสรุป ในบทนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิด ภาพรวมของงานวิจัยในลักษณะของการเชื่อมโยงทางความคิด เพื่อนำไปสู่การตั้งปัญหานำในการ วิจัย ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

สำหรับในบทต่อไป ผู้วิจัยจะนำเสนอระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษา กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อ สร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เกี่ยวกับ กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ซึ่งเป็นลักษณะการสื่อสารโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการสร้างการยอมรับ นอกจากนี้ยังเป็นการวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสาร รวมถึงปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี โดยมีการกำหนดวิธีการวิจัย ดังนี้

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีวิธีการวิจัยที่ผสมผสาน (Multiple Methodology) โดยใช้ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) รวมถึงการทำแบบสอบถาม (Questionair) เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น

ประชากร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเพื่อหากกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ ดังนั้น ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จึงได้แก่ ส.ส.สตรีและผู้ร่วมงาน โดยแยกเป็นกลุ่มของประชากร ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ได้รับการเลือกตั้ง ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งพบว่า มีประชากรของการวิจัยทั้งสิ้นจำนวน 53 คน
2. ผู้ร่วมงานกับ ส.ส.สตรี ในองค์กรทางการเมืองและผู้ร่วมงานในเครือข่ายงานองค์กรทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของ ส.ส.สตรีโดยตรง ซึ่งได้แก่ สมาชิกพรรคการเมืองเดียวกันและคณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎร

ซึ่งจำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ที่ได้รับการเลือกตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2548 จำนวนทั้งสิ้น 53 คน มีดังนี้

ตารางที่ 3.1 ตารางแสดงประชากรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 พ.ศ.2548

ชื่อ - สกุล	พรรค	จังหวัด	เขต
001. นางกนกวรรณ วิลาวัลย์ ศรีจันทร์งาม	ไทยรักไทย	ปราจีนบุรี	1
004. นางกฤษณา ชิดชอบ	ไทยรักไทย	บุรีรัมย์	2
008. นางสาวกฤษณา สีหลักษณ์	ไทยรักไทย	อุดรดิตต์	1
012. นางกอบกุล นพอมรบดี	ไทยรักไทย	ราชบุรี	1
013. นางสาวกัญญา ศิลปอาชา	ชาติไทย	สุพรรณบุรี	2
014. นางกัณฑวรรณ ตันเถียร กุลจรรยาวิวัฒน์	ประชาธิปัตย์	พังงา	1
015. คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช	ประชาธิปัตย์	แบบบัญชีรายชื่อ	
023. นางกุสุมาลวดี ศิริโกมุท	ไทยรักไทย	มหาสารคาม	5
035. นางสาวคณิง ไทยประสิทธิ์	ไทยรักไทย	กำแพงเพชร	2
036. นางสาวจณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์	ชาติไทย	กรุงเทพมหานคร	14
040. นางจันทร์เพ็ญ แสงเจริญรัตน์	ไทยรักไทย	เลย	4
052. นางเจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ	ประชาธิปัตย์	กรุงเทพมหานคร	1
061. นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์	ประชาธิปัตย์	ภูเก็ต	2
067. นางสาวชะวรัลท์ธิ์ ชินธรรมมิตร	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	
089. นางฐิติมา ฉายแสง	ไทยรักไทย	ฉะเชิงเทรา	1
092. นางสาวณทัย ทิวไผ่งาม	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	10
097. นางสาวตรีสุข เทียนทอง	ไทยรักไทย	สระแก้ว	2
114. นางทัศนียา รัตนเศรษฐ์	มหาชน	นครราชสีมา	5
138. นางสาวนริศ อติเทพวรพันธุ์	ประชาธิปัตย์	นครศรีธรรมราช	3

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตารางแสดงประชากรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 พ.ศ.2548

139. นางนันทนา ทิมสุวรรณ	ไทยรักไทย	เลย	2
148. นางนิภา พริ้งศุลกะ	ประชาธิปัตย์	สุราษฎร์ธานี	6
162. นางบุญรัตน์ ศรีธเวศ	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	1
179. นางประไพพรรณ เส็งประเสริฐ	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	
201. นางปวีณา หงสกุล	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	15
204. นางสาวปาริณา ไกรคุปต์	ไทยรักไทย	ราชบุรี	3
207. นางผณิตรา ภัคเกษม	ไทยรักไทย	เชียงใหม่	8
223. นางพวงเพชร ชุนละเอียด	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	
232. นางพิมพ์า จันทร์ประสงค์	ไทยรักไทย	นนทบุรี	3
239. นางสาวเพ็ญชิสา หงษ์อุปถัมภ์ไทย	ไทยรักไทย	อ่างทอง	1
248. นางฟาริดา สุไลมาน	ไทยรักไทย	สุรินทร์	3
250. นางสาวภัทรา วรามิตร	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	5
254. นางสาวกวนิดา คุณผลิน	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	18
259. นางมยุรา มนะสิการ	ไทยรักไทย	พิษณุโลก	3
267. นางมาลินี อินฉัตร	ไทยรักไทย	ศรีสะเกษ	7
268. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	ไทยรักไทย	ขอนแก่น	4
274. นางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	
277. นางสาวรสพิมล จิรเมธากร	ไทยรักไทย	อุดรธานี	5
279. นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	ประชาธิปัตย์	สมุทรสงคราม	1
281. นางสาวเรวดี รัศมีทัต	ไทยรักไทย	สมุทรปราการ	6
287. นางลดาวัลลี วงศ์ศรีวงศ์	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	
288. รองศาสตราจารย์ลลิตา ฤกษ์สำราญ	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	3
289. นางสาวละออง ตียะไพรัช	ไทยรักไทย	เชียงราย	6
347. นางสาวคันสนีย์ นาคพงศ์	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	23

ตารางที่ 3.1 (ต่อ) ตารางแสดงประชากรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 พ.ศ.2548

351. นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	28
354. นางสาวศุภมาส อิศรภักดี	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	13
383. นางสลิลทิพย์ ชัยสดมภ์	ไทยรักไทย	สมุทรปราการ	5
397. นางสิรินทร รามสูต	ไทยรักไทย	น่าน	1
409. นางสาวสุนีย์ เหลืองวิจิตร	ไทยรักไทย	พิจิตร	2
441. นางสาวสุวิมล พันธุ์เจริญวรกุล	ไทยรักไทย	พระนครศรีอยุธยา	3
454. นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน	ไทยรักไทย	สุโขทัย	1
469. นางสาวอรดี สุทศศรี	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	2
470. นางสาวธิดา สนิทวงศ์ชัย	ไทยรักไทย	อุดรธานี	2
474. นางสาวอรุณี ชำนาญยา	ไทยรักไทย	พะเยา	1
481. นางสาวอาภาภรณ์ พุทธปวน	ไทยรักไทย	ลำพูน	1

ที่มา : ข้อมูลจากสำนักเลขาธิการสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและ www.ect.go.th

หมายเหตุ ตัวเลขนำหน้าชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีเป็นการเรียงตามลำดับตัวอักษร

การกำหนดและเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยทำการสำรวจความคิดเห็น (Survey) ของประชาชน จำนวน 200 คน เกี่ยวกับการยอมรับ ส.ส.สตรี โดยแบ่งตามลักษณะประชากร ดังนี้คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 10 คน

2. ศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เกี่ยวกับประวัติและผลงานที่ผ่านมาและตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบันของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี 10 คน และจัดทำแบบสัมภาษณ์ที่มีโครงสร้าง
3. ดำเนินการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีและผู้ร่วมงานใกล้ชิด ซึ่งจะสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชายที่เป็นผู้ร่วมงานในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของ ส.ส.สตรี เพื่อทราบกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในบทบาทหน้าที่ทางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจโดยใช้แบบสำรวจ เพื่อทราบถึงข้อมูลการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี

การศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีครั้งนี้ เป็นการศึกษาในกรอบแนวคิดขององค์ความรู้ทางด้านนิเทศศาสตร์ สังคมศาสตร์และรัฐศาสตร์ ซึ่งที่ผ่านมายังมิได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับด้านนี้โดยตรง ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี ตลอดจนปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี ดังนั้น ก่อนทำการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์ จึงต้องมีการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการยอมรับ ส.ส.สตรี โดยการระบุชื่อของ ส.ส.สตรีที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 10 ลำดับ

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อสอบถามลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างและลักษณะของการรับรู้เกี่ยวกับ ส.ส.สตรี ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

1. เพศ
2. อายุ
3. ภูมิลำเนา
4. สถานภาพ
5. ระดับการศึกษา

6. อาชีพ
7. รายได้ต่อเดือน
8. ส.ส.สตรีที่ได้รับการยอมรับใน 10 ลำดับแรก

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ชุด คือ ชุดสำหรับสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี 1 ชุด และชุดสำหรับสัมภาษณ์ ส.ส.ชายหรือผู้ร่วมงานใกล้ชิดอีก 1 ชุด โดยคำถามที่ใช้เป็นคำถามในแนวเดียวกัน โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ ส.ส.สตรีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ ส.ส.สตรีใช้ในการสื่อสารกับผู้ร่วมงานตามบทบาททางการเมือง โดยจำแนกบทบาททางการเมืองของสตรี ดังนี้

- บทบาทในรัฐสภา ได้แก่ การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การทำงานในคณะกรรมการธิการ
- บทบาทนอกรัฐสภา ได้แก่ การเยี่ยมเยียนราษฎร การดำเนินการช่วยเหลือและตอบสนองความต้องการของประชาชน การแก้ปัญหาของสตรีและเด็ก การปฏิบัติหน้าที่ในพรรคการเมืองที่สังกัด และตำแหน่งทางการเมืองต่างๆ

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส. สตรี เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง ดังนี้

- ปัจจัยภายใน
- ปัจจัยภายนอก

การทดสอบเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำโครงร่างคำถามในการสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบประเด็นที่ต้องการเก็บข้อมูลว่าครบถ้วนและครอบคลุมหรือไม่ และปรับปรุงคำถามต่างๆ ให้มีความกระจ่าง และตรงประเด็นยิ่งขึ้นก่อนลงมือสัมภาษณ์จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลจากประชาชนจำนวน 200 คน เกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่เป็นที่ยอมรับ จำนวน 10 ลำดับ ซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีดังกล่าวเป็นผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรชุดที่ 22 ปี 2548
2. หลังจากได้รายชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี จำนวน 10 ลำดับแล้ว ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล ประวัติการทำงานและผลงานที่ผ่านมาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีทั้ง 10 ท่าน เพื่อให้ทราบถึงผู้ร่วมงาน อันจะเป็นข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งกรณีที่ ส.ส.สตรีในลำดับที่ 1-10 ไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะนัดหมาย ส.ส.สตรีที่อยู่ในลำดับที่ 11-15 แทน
3. ผู้วิจัยจัดเตรียมจดหมายของภาควิชา เพื่อขอเข้าสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างจากรายชื่อ ส.ส.สตรีที่เป็นที่ยอมรับและผู้ร่วมงาน
4. ผู้วิจัยติดต่อไปยัง ส.ส.สตรีและผู้ร่วมงานใกล้ชิด เพื่อชี้แจงจุดมุ่งหมายในการวิจัย วัตถุประสงค์และความสำคัญในการวิจัย รวมถึงความสำคัญและบทบาทของผู้ให้สัมภาษณ์ต่อการให้สัมภาษณ์ โดยการรับรองว่าข้อมูลที่ได้รับจะถูกใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น
5. ผู้วิจัยติดต่อไปยัง ส.ส.สตรีและผู้ร่วมงาน เพื่อขออนุญาตวันขอเข้าสัมภาษณ์ตามรายชื่อที่ได้ ซึ่งมี ส.ส. สตรี จำนวน 10 ท่าน และผู้ร่วมงานใกล้ชิด ซึ่งในส่วนของผู้ร่วมงานใกล้ชิด ผู้วิจัยจะใช้วิธีการแบบ snow ball

6. ผู้วิจัยเดินทางเข้าสัมภาษณ์ตามวัน เวลาที่นัดหมาย ซึ่งขึ้นอยู่กับความสะดวกของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละท่าน
7. ในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะได้รับความร่วมมือในการจัดเตรียมสถานที่ในการใช้สัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 45 นาที และได้รับการอนุญาตเพื่อบันทึกเทปในการสัมภาษณ์ด้วย

เพื่อให้สามารถตอบปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้แบบสำรวจ เพื่อทราบถึงข้อมูลการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี ซึ่งจากการสำรวจกลุ่มตัวอย่างประชาชน จำนวน 200 คน ผู้วิจัยได้นำรายชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่กลุ่มตัวอย่างประชาชนเรียงลำดับจาก 1-15 แล้วทำการแจกแจงความถี่ ซึ่งผลการสำรวจที่ได้เป็นดังนี้

ตารางที่ 3.2 ตารางแสดงความถี่ในการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี จากประชาชน จำนวน 200 คน

ชื่อ - สกุล	พรรค	จังหวัด	ความถี่
001. นางกนกวรรณ วิลาวัลย์ ศรีจันทร์งาม	ไทยรักไทย	ปราจีนบุรี	2
004. นางกรุณา ชิดชอบ	ไทยรักไทย	บุรีรัมย์	30
008. นางสาวกฤษณา สีหลักษณ์	ไทยรักไทย	อุดรดิตถ์	2
012. นางกอบกุล นพอมรบดี	ไทยรักไทย	ราชบุรี	10
013. นางสาวกัญจนา ศิลปอาชา	ชาติไทย	สุพรรณบุรี	100
014. นางกัณตวรรณ ตันเถียร กุลจรรยาวิวัฒน์	ประชาธิปัตย์	พังงา	22
015. คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช	ประชาธิปัตย์	แบบบัญชีรายชื่อ	120
023. นางกุสุมาลวดี ศิริโกมุท	ไทยรักไทย	มหาสารคาม	5
035. นางสาวคณิง ไทยประสิทธิ์	ไทยรักไทย	กำแพงเพชร	2
036. นางสาวจณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์	ชาติไทย	กรุงเทพมหานคร	128
040. นางจันทร์เพ็ญ แสงเจริญรัตน์	ไทยรักไทย	เลย	2

052. นางเจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ	ประชาธิปไตย	กรุงเทพมหานคร	85
061. นางสาวเฉลิมลักษณ์ เก็บทรัพย์	ประชาธิปไตย	ภูเก็ต	15
067. นางสาวชะวาลัทธ์ ชินธรรมมิตร	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	5
089. นางฐิติมา ฉายแสง	ไทยรักไทย	ฉะเชิงเทรา	32
092. นางสาวณนัทย์ ทิวไผ่งาม	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	119
097. นางสาวตรีนุช เทียนทอง	ไทยรักไทย	สระแก้ว	33
114. นางทัศนีย์ รัตนเศรษฐ์	มหาชน	นครราชสีมา	15
138. นางสาวนริศา อติเทพวรพันธุ์	ประชาธิปไตย	นครศรีธรรมราช	16
139. นางนันทนา ทิมสุวรรณ	ไทยรักไทย	เลย	10
148. นางนิภา พริ้งศุลกะ	ประชาธิปไตย	สุราษฎร์ธานี	16
162. นางบุญรัตน์ ศรีธเวศ	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	6
179. นางประไพพรรณ เล็งประเสริฐ	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	6
201. นางปวีณา หงสกุล	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	158
204. นางสาวปาริณา ไกรคุปต์	ไทยรักไทย	ราชบุรี	18
207. นางผดินีพร ภัคเกษม	ไทยรักไทย	เชียงใหม่	5
223. นางพวงเพชร ชุนละเอียด	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	4
232. นางพิมพ์ภา จันท์ประสงค์	ไทยรักไทย	นนทบุรี	83
239. นางสาวเพ็ญชิสา หงษ์อุปถัมภ์ไชย	ไทยรักไทย	อ่างทอง	-
248. นางฟาริดา สุไลมาน	ไทยรักไทย	สุรินทร์	20
250. นางสาวภัทรา วรามิตร	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	-
254. นางสาวภูวนิดา คุณผลิน	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	92
259. นางมยุรา มนะสิการ	ไทยรักไทย	พิษณุโลก	2
267. นางมาลินี อินฉัตร	ไทยรักไทย	ศรีสะเกษ	2
268. นางมุกดา พงษ์สมบัติ	ไทยรักไทย	ขอนแก่น	6
274. นางเยาวภา วงศ์สวัสดิ์	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	25
277. นางสาวรสพิมล จิระเมธากร	ไทยรักไทย	อุดรธานี	-
279. นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	ประชาธิปไตย	สมุทรสงคราม	95

281. นางสาวเรวดี รัศมีทัต	ไทยรักไทย	สมุทรปราการ	7
287. นางลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	69
288. รองศาสตราจารย์ลลิตา ฤกษ์สำราญ	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	110
289. นางสาวละออง ตियะไพรัช	ไทยรักไทย	เชียงราย	-
347. นางสาวคันสนีย์ นาคพงศ์	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	115
351. นางสาวศิลัมพา เลิศนุวัฒน์	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	-
354. นางสาวศุภมาศ อิศรภักดี	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	20
383. นางสลิลทิพย์ ชัยสดมภ์	ไทยรักไทย	สมุทรปราการ	6
397. นางสิรินทร รามสูต	ไทยรักไทย	น่าน	6
409. นางสาวสุนีย์ เหลืองวิจิตร	ไทยรักไทย	พิจิตร	7
441. นางสาวสุวิมล พันธุ์เจริญวรกุล	ไทยรักไทย	พระนครศรีอยุธยา	8
454. นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน	ไทยรักไทย	สุโขทัย	29
469. นางสาวอรดี สุทศศรี	ไทยรักไทย	กาฬสินธุ์	21
470. นางสาวธิดา สนิทวงศ์ชัย	ไทยรักไทย	อุดรธานี	-
474. นางสาวอรุณี ชำนาญยา	ไทยรักไทย	พะเยา	12
481. นางสาวอภาภรณ์ พุทธปวน	ไทยรักไทย	ลำพูน	-

หลังจากการแจกแจงความถี่ของรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีแล้ว ผู้วิจัยได้เรียงลำดับการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีใน 10 ลำดับและลำดับสำรองอีก 5 ลำดับ ในกรณีที่ลำดับ 1-10 ไม่สะดวกในการให้สัมภาษณ์ ซึ่งเรียงเรียงได้ดังนี้คือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.3 ตารางแสดงลำดับการยอมรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี 15 ลำดับแรก

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ได้รับการยอมรับ 15 ลำดับแรก	พรรค	จังหวัด	ความถี่
201. นางปวีณา หงสกุล	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	158
036. นางสาวจณิสตา ลิวเฉลิมวงศ์	ชาติไทย	กรุงเทพมหานคร	128
015. คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช	ประชาธิปัตย์	แบบบัญชีรายชื่อ	120
092. นางสาวณัททัย ทิวไผ่งาม	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	119
347. นางสาวคันสนีย์ นาคพงศ์	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	115
288. รองศาสตราจารย์ลลิตา ฤกษ์สำราญ	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	110
013. นางสาวกัญจนา ศิลปอาชา	ชาติไทย	สุพรรณบุรี	100
279. นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	ประชาธิปัตย์	สมุทรสงคราม	95
254. นางสาวกวนิดา คุณผลิน	ไทยรักไทย	กรุงเทพมหานคร	92
052. นางเจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ	ประชาธิปัตย์	กรุงเทพมหานคร	85
232. นางพิมพ์า จันทร์ประสงค์	ไทยรักไทย	นนทบุรี	83
287. นางลดาวัลลี วงศ์ศรีวงศ์	ไทยรักไทย	แบบบัญชีรายชื่อ	69
097. นางสาวตรีณัฐ เทียนทอง	ไทยรักไทย	สระแก้ว	33
089. นางจิติมา ฉายแสง	ไทยรักไทย	ฉะเชิงเทรา	32
454. นางอนงค์วรรณ เทพสุทิน	ไทยรักไทย	สุโขทัย	29

จากรายชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีใน 15 ลำดับแรก ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้
ดำเนินการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี 5 ท่าน ซึ่งได้แก่

1. คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช	ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ	พรรคประชาธิปัตย์
2. นางสาวรังสิมา รอดรัศมี	ส.ส.สมุทรสงคราม เขต 1	พรรคประชาธิปัตย์
3. นางเจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ	ส.ส.กรุงเทพมหานคร เขต 1	พรรคประชาธิปัตย์
4. นางสาวกวนิดา คุณผลิน	ส.ส.กรุงเทพมหานคร เขต 18	พรรคไทยรักไทย
5. นางพิมพ์า จันทร์ประสงค์	ส.ส.นนทบุรี เขต 3	พรรคไทยรักไทย

เพื่อให้สามารถตอบปัญหาในการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยใช้ การสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีที่ผู้วิจัยได้รับอนุญาตให้เข้าสัมภาษณ์และการศึกษา จากการข้อมูลเอกสาร ประวัติส่วนตัว ประสบการณ์ทางการเมืองและการสัมภาษณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชายที่ร่วมงาน โดยใช้วิธีการ Snow ball แล้วนำมาวิเคราะห์ผล ซึ่ง ส.ส.ชายที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการสัมภาษณ์ มีจำนวน 3 ท่าน และกรอกแบบสอบถามอีก 1 ท่านดังต่อไปนี้

1. ศาสตราจารย์มารุต บุญนาค	ส.ส.ระบบบัญชีรายชื่อ	พรรคประชาธิปัตย์
2. นายธีระ สลักเพชร	ส.ส. ตรวด เขต 1	พรรคประชาธิปัตย์
3. นายแพทย์วรงค์ เดชกิจวิกรม	ส.ส.พิษณุโลก เขต 1	พรรคประชาธิปัตย์
4. นายอนุสรณ์ ปั่นทอง	ส.ส.กรุงเทพมหานคร เขต 16	พรรคไทยรักไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตอบปัญหานำวิจัยในแต่ละข้อต่อไปนี้

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 1 ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อการสร้างการยอมรับ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองอย่างไร

ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ตามแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้น เพื่อให้ได้คำตอบที่แสดงถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี โดยการวิเคราะห์ตาม ตัวแปรต่างๆ ได้แก่ พรรคการเมือง เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิหลังประสบการณ์ทางการเมือง และบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงาน เพื่อเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นของ ส.ส. สตรีและผู้ร่วมงานใกล้ชิดในด้านมิติของความแตกต่างของกลยุทธ์การสื่อสารที่ใช้ในการปฏิบัติ หน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

**ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติ
หน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของส.ส. สตรีมีปัจจัยอะไรบ้าง**

ผู้วิจัยนำผลข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้การลดทอนข้อมูล (Data Reduction) ตามแบบบันทึกข้อมูลที่สร้างขึ้น เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง ซึ่งจะช่วยให้ทราบถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่างๆ ในการเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของสตรี

ซึ่งในบทต่อไป ผู้วิจัยจะเสนอเกี่ยวกับผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (In-depth Interview) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และการออกแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผลการวิจัยพบข้อมูล ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงลักษณะของกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้เพื่อสร้างการยอมรับความสามารถและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี

รูปแบบการวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กลุ่มตัวอย่าง ส.ส.สตรี จำนวน 5 ท่านและ ส.ส.ชาย 4 ท่าน เพื่อให้ได้ผลข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว ได้ผลการวิจัยออกมาเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1   กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี

ตอนที่ 2   ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี

กลยุทธ์การสื่อสารในสภาผู้แทนราษฎร

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ ส.ส.สตรีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท
ทางการเมือง : บทบาทโดยทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ ส.ส.สตรี ส.ส.สตรีที่เป็นผู้ร่วมงานและ ส.ส.ชาย พบว่า ในเรื่องของ
กลยุทธ์การสื่อสารโดยทั่วไปที่ ส.ส.สตรีใช้ในการสร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาท
ทางการเมือง พบลักษณะกลยุทธ์ที่สำคัญและข้อมูลสนับสนุนจากการสัมภาษณ์ ดังต่อไปนี้

1. มีความพร้อมด้านข้อมูลและมีวิธีการนำเสนอข้อมูลอย่างมีเหตุผล

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่ เห็นว่าการนำเสนอข้อมูลอย่างมีเหตุผล โดยที่ ส.ส.สตรีบางท่านยังม
ความเห็นเพิ่มเติมว่า ต้องนำประเด็นที่สามารถเห็นภาพชัดเจนมาพูดคุยกันและสรุป เพื่อหา
แนวทางแก้ไขต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

“ปกติเวลาที่จะพูดคุยกับใครหลักเดียวเลย จะต้องมีการเสนอเหตุผลที่ดี เพราะทุกอย่าง
ในสภาขึ้นกับเหตุผลและความเหมาะสม อย่างเรื่องส่วนรวมที่ต้องช่วยกันแก้ไข บางทีเราต้องยก
ประเด็นที่สามารถเห็นภาพได้อย่างชัดเจนมาพูดคุย เพราะการเสนอแบบนามธรรม จะไม่ค่อย
ได้รับการยอมรับนัก พี่เคยเสนอในเรื่องของการดูแลเกี่ยวกับคนพิการในการใช้สนามบิณสุวรรณ
ภูมิ เพราะดูแลการเข้าออกในสนามบิณไม่ได้อำนวยความสะดวกแก่คนพิการเลย ประตุก็เป็น
แบบผลัก บันไดก็เป็นบันไดวน ไม่รู้จะทำไปทำไม คนพิการที่นั่นรถเข็นก็ลำบาก พี่ถึงนะ
งประมาณมากมาย แต่ทำไมไม่ทำประตุที่เปิดอัตโนมัติ พี่ต้องเสนอและให้ผู้เกี่ยวข้องรวมทั้งคน
พิการเข้าไปดูสนามบิณเลย ดูกันไปเลยว่าจุดไหนต้องปรับและแก้ไข ให้เห็นกันตรงนั้น สรุปกันตรง
นั้น แล้วก็มาเสนอกันเป็นทางการเพื่อปรับปรุง เพราะเราต้องให้โอกาสคนพิการด้วย” (สัมภาษณ์
ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

“สำหรับพี่การทำงานอย่างมีหลักการและเหตุผล จะทำให้โอกาสในการทำงานผิดพลาดน้อยลง เพราะเรามีการวางแผนตามสิ่งที่จะเป็น แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ การทำความเข้าใจกับสิ่งที่เราเห็นว่า มีประโยชน์แล้วจึงนำเสนอ” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

“ในการทำงานทั่วไปของพี่ ยึดหลักการใช้เหตุผล ความเป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งในการทำงานเพื่อประชาชนบางครั้งเราถือว่าเป็นตัวแทน ก็ต้องใช้สิ่งที่เป็นความจริงมาพูดคุยกัน” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพ์า จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

“ดิฉันเองเป็นคนที่อยู่ข้างความถูกต้องและตรงไปตรงมา มีเหตุผล ซึ่งการทำงานการเมืองเน้นในเรื่องของเหตุผลเป็นหลัก เพราะโดยบทบาทหน้าที่ต้องแสดงสิ่งที่ทำให้ผู้คนรอบข้างเข้าใจได้อย่างถ่องแท้ว่าเราต้องการสื่ออะไรสู่สภาและต้องการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาอย่างไร” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเตรียมข้อมูลก่อนการประชุมเป็นสิ่งสำคัญในการพูดคุย เพราะจะสามารถนำมาสนับสนุนเหตุผลต่างๆ ในการทำงานในสภาผู้แทนราษฎรได้

“พี่จะต้องศึกษาก่อนว่าเราจะพูดอะไรกับใคร และจัดเตรียมข้อมูลไว้ เพราะเราเป็นฝ่ายค้าน ต้องมีการทำงานที่ชัดเจนและมีข้อมูลถูกต้อง พี่เน้นเกี่ยวกับการเตรียมข้อมูลที่พร้อม เพราะต้องเข้าใจว่าในการพูดคุยหรือการประชุมต่างๆ เราต้องเตรียมข้อมูลให้มาก เนื่องจากจะเห็นการยกมือค้านในเรื่องที่อีกฝ่ายไม่เชื่อ ถ้าเราไม่แน่นพอ ในการลุกขึ้นอภิปรายก็ทำให้มีผู้คัดค้านได้ และถ้าข้อมูลเขาโต้แย้งเราได้ก็จะทำให้เราเสียเครดิต ไม่ใช่ตัวเราเองคนเดียว พรรคเองก็ต้องเสียด้วยเพราะเวลาโดน พรรคโดนด้วย ทุกฝ่ายก็ต้องร่วมมือกันในการหาข้อมูลที่ต้องการประกอบกัน และให้ผู้ที่มีความรู้ เชี่ยวชาญ เป็นผู้อภิปราย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

2. พยายามเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี

ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย มีความเห็นตรงกันว่า ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ซึ่งทำให้เกิดการประนีประนอมในสภา และการเป็นผู้ฟังที่ดีส่งผลถึงการทำงานในการรับทราบข้อมูล เพื่อนำสิ่งต่างๆ กลับไปแก้ไข ส่วนการโต้แย้งข้อกล่าวหาต่างๆ จะมีการรับฟังปัญหาและแสดงจุดยืนในหลักการที่ควรจะเป็นในการปฏิบัติหน้าที่

“ที่ว่า ส.ส.สตรีส่วนใหญ่ เค้าจะมีลักษณะที่ดีอย่าง เวลาใครพูดเค้าจะฟังก่อน ไม่ค่อยแข็งพูด ดูอย่างท่านลลิตา เวลานั่งเป็นประธานในที่ประชุมสภา ก็จะมีพวกป่วนเหมือนกัน แต่ก็เป็นที่นั่น ไม่ว่าจะใครจะทำหน้าที่ประธานสภา แต่ท่านลลิตาดีนะ ฟังและก็ให้โอกาสให้เขาได้พูดจบก่อน ไม่ค่อยตัดบทใคร จนบางที่ดูเหมือนไม่เด็ดขาด ที่ว่าตรงนี้ทำให้เกิดการประนีประนอมกันมากขึ้น แต่มันอาจหงุดหงิดใจใครบางคน” (สัมภาษณ์ ส.ส. ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“ตัวพี่เวลาประชุมส่วนใหญ่ขอเก็บข้อมูลก่อน เพราะเราเองเป็นฝ่ายรัฐบาล ซึ่งต้องรับฟังความเห็นของฝ่ายค้านที่นำเสนอข้อมูลต่างๆ เพราะเราต้องทำงานร่วมกับผู้ที่เป็นรัฐมนตรี ต้องพยายามเก็บข้อมูลให้มากที่สุด เพื่อที่จะนำมาเป็นข้อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา แต่ถ้ามีการให้เสนอเรื่องใดๆ เราก็ต้องพูดไปตามหลักการ ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีการโต้แย้งแบบทันควันนะ แต่จะมีการแสดงจุดยืนและหาข้อมูลก่อนมาถกกันในเรื่องปัญหาที่ได้รับฟัง..” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

“อย่างที่พี่ได้คุยไปแล้ว...ในการทำงานไม่ว่าระดับใดก็ตามต้องมีการรับฟังความเห็น พี่เองทำงานแบบฟังพาท้ายกัน และให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็นกับทุกคนที่ทำงานด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพ์ จันทร์ประสงศ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

3. มีการวางตัวที่เหมาะสมกับกลุ่มและสถานที่

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่า ส.ส.สตรีรู้จักกาลเทศะที่เหมาะสม และในการประชุมสภาจะมีการตรงต่อเวลา ซึ่งถือว่าเป็นแบบอย่างในการเข้าประชุม เพราะแสดงเจตนารมณ์ในการทำงานการเมืองอย่างเต็มที่ และรู้ว่าการเป็น ส.ส.สตรีต้องรู้จักการเข้าสังคมให้ถูกกาลเทศะ

“ดิฉันเห็นว่า ส.ส.หญิงส่วนใหญ่มักมีกาลเทศะที่เหมาะสม รู้ว่าอะไรควรไม่ควร อย่างการเข้าประชุมก็จะรู้จักหน้าที่และมาตรงเวลา และรู้ว่าจะต้องมีหน้าที่ทำอะไรบ้างในสภาและทำอย่างเต็มความสามารถ ไม่ค่อยมีใครว่า ส.ส.หญิงมาประชุมสายนะ...” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

“พี่ว่าพี่วางตัวเหมาะสมนะ อย่างพรรคพี่ก็มี ส.ส.ชายหลายคน บางทีก็มีการไปสังสรรค์กันบ้างแต่พี่เองจะดูเวลาที่เหมาะสม เพราะเราเองเป็น ส.ส.สตรีจะไปเฮฮา เหมือนกับ ส.ส.ชายเขามันก็ไม่เหมาะสม” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“เมื่ออยู่ในกลุ่มที่เป็นเพื่อนๆ ส.ส.ในสภาพี่ก็จะคุยกับทุกคนนะ แต่จะไม่ได้คุยกันมากมาย ถือเป็นการทำงานกัน แต่ถ้าเป็นในพรรค พี่ก็จะสนิทสนมกัน คุยกันได้มากกว่า และการทำงานก็ต้องรู้จักหน้าที่ว่าเราควรและไม่ควรทำอะไร อย่างไร” (สัมภาษณ์ ส.ส. เจริญมาศ จึงเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

นอกจากนี้ ในทัศนะของ ส.ส.ชายบางท่าน เห็นว่า ส.ส.สตรีมีการวางตัวที่เหมาะสมในการทำงานในต่างประเทศและรู้ว่าสิ่งใดควรกระทำเมื่อไหร่ อย่างไร

“ส.ส.หญิงในอดีตกับปัจจุบันจะไม่ค่อยแตกต่างกันในเรื่องการวางตัว เพราะทำงานร่วมกับผู้ชาย บางทีเล่นมากไม่ได้ ชอบแซว แต่เขาก็แซวกันสนุกสนุก ส.ส.ชายก็ให้เกียรตินะ และก็ ส.ส.หญิงเองก็ไม่ค่อยจะทำตัวโดดเด่นอะไรกันมาก เพราะบางครั้งก็ต้องดูสถานการณ์ในสภาด้วย แต่เขาก็จะตั้งใจในการทำงานทุกคน เคยมีอย่างเจริญมาศ เคยไปประชุมที่ต่างประเทศ ยังเคยได้รับคำชมจากที่ประชุมว่ามีมารวางตัวที่ดี เหมาะสม รู้ว่าควรนำเสนอเมื่อไหร่ จะทักทายกับใครอย่างไร และทำอะไรต่อไป ส.ส.ชายบางทีไม่ค่อยมีนะ บางที ส.ส.หญิงเก่งกว่า” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์มารุต บุณนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

4. ใช้หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่มีหลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจใช้หลักในการผูกมิตรโดยการมีของกินมาฝาก หรือการพยายามทำความรู้จักกับ ส.ส.ท่านอื่นที่อยู่ต่างพรรค หรือการที่เป็นคนที่มีทัศนคติที่ดีหรือมองโลกในแง่ดีกับผู้ร่วมงานท่านอื่น และให้ทัศนะเพิ่มเติมว่า พรรคการเมืองไม่ใช่จุดที่ทำให้ต้องไม่ทำความรู้จักเพื่อนร่วมงานท่านอื่น ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“พี่จะเป็นคนแบบนี้อยู่แล้ว อย่างเวลามาประชุมในสภาหรือในคณะกรรมการ อาศัยบ้านอยู่สมุทรสงคราม พี่ก็จะหอบหิ้วหอยดองมาฝากคนที่สนิทๆ กัน หอยดองที่นี้อร่อย ใครกินก็ติดใจแล้วหอบมาตลอดนะ บางทีเอาจมาฝากจนคราวหลังเขาขอฝากตัวเอง เพราะเกรงใจกลายเป็นแบบนี้ไปอีก..(หัวเราะ)” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“พี่เองเป็นคนตรงๆ เวลาพูดคุยกับใครก็จริงใจไปเลย และส่วนใหญ่ก็จะรู้จักกับ ส.ส.หลายพรรค พี่เองอยู่มากหลายสมัย ในเรื่องนี้ส่วนใหญ่ใช้ความที่อยู่นาน ก็จะคอยเป็นผู้แนะนำกับ ส.ส.ใหม่บ้างและพยายามรู้จักกับหลายๆ คน อย่างท่านองอาจ คำคมไปบูลย์นี่ก็สนิทกัน แม้จะอยู่คนละพรรค ส่วนท่านเอกพร รักความสุข ก็เช่นกันรู้จักกันมานาน พรรคการเมืองไม่ใช่จุดที่จะทำให้เราต้องแยกจากคนอื่น แต่เรามีอุดมการณ์และยึดพรรคเป็นหลัก ส่วนเรื่องความสัมพันธ์กับผู้อื่นก็ต้องคงไว้ ซึ่งอาศัยความจริงใจพูดคุยกับทุกคน” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพ์ภา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

“ส่วนตัวพี่เองเป็นคนมองโลกในแง่ดี เพราะการมองโลกในแง่ดีเท่ากับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลรอบข้างได้ทุกคน ทำให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภาวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. มีความสามารถด้านการพูด

ส.ส.สตรีบางท่านเห็นว่า ส.ส.สตรีพูดจาฉะฉาน ชัดเจนและกล้าแสดงความคิดเห็น นอกจากนี้ยังต้องกล้าได้กล้าเสียเพื่อประชาชน มีการถกเถียงที่อยู่ในหลักการอย่างถูกต้อง

“พี่จะไม่ค่อยเกรงใจใครนะ ว่ากันไปตามหลักการ เพราะเราถือว่าเข้ามาทำงานเพื่อประชาชนก็ต้องกล้าได้กล้าเสียเพื่อประชาชน เวลามีการขอความคิดเห็นนี่พี่จะเสนอก่อนเลย อย่างเรื่องการมาประชุมสภา นี่ก็กว่าจะสรุปกันได้ ก็ต้องถกเถียงตามหลักที่ถูกต้อง มาประชุมบ่ายก็พอดีไม่ได้อะไร พี่เสนอขอให้ประชุมเช้า เราจะได้มีการใช้เวลาไปเสนอเรื่องอื่นๆ ได้ และเราคนต่างจังหวัด เราตื่นเช้านี้ และงานจะได้เสร็จในช่วงเช้า ถ้ามันไม่เสร็จจริงๆ ต่อช่วงบ่ายก็ยังโอเคนะ แต่ถ้าหากมีวาระอื่นๆ แทรกมาละ พอดีประชุมบ่ายก็เสร็จกันมีดีพอดี” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมารอดรงค์มี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรีบางท่านยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการกล้าแสดงความคิดเห็น เป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ในการทำงานทั่วไปในสภา พี่ก็จะมีบุคลิกของพี่และ ส.ส.สตรีแต่ละคนก็จะมีจุดเด่นแตกต่างกันออกไป อย่างพี่เองก็จะแสดงความคิดเห็น และเรารู้ว่าในการพูดต่อหน้าที่ประชุมก็ต้องกล้าพูดในเรื่องที่เราเห็นว่าควรพูด จะมีหลายๆ คน อย่างเช่น ท่านลลิตา ก็เป็นผู้พูดจาฉะฉาน ชัดเจน เพราะท่านเองก็มีตำแหน่งเป็นรองประธานสภาด้วย ส่วนท่านสุดารัตน์ พี่นับถือท่านเพราะท่านเองเป็นแบบอย่างในการกล้าแสดงความคิดเห็น และความคิดเห็นของท่านเป็นป่อเกิดทางความคิดในหลายๆ เรื่อง และนี่เองที่จะนำมาพัฒนาประเทศได้” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. การแสดงความอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส

ส.ส.สตรีเห็นว่า การอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโสของ ส.ส.สตรีไม่ได้หมายถึงการเคารพผู้สูงอายุมากกว่าเพียงอย่างเดียว แต่จะรวมถึงบุคคลที่มีประสบการณ์มากกว่าในการทำงาน ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้จากเพื่อนร่วมงานได้ ดังคำสัมภาษณ์ต่อไปนี้

“ดิฉันคนหนึ่งที่ตั้งใจเป็นผู้อาวุโสในสภาผู้แทนชุดนี้ เพราะว่าเริ่มเข้ามาทำงานการเมืองก็อายุมากแล้ว และสังเกตว่า ส.ส.ทุกท่านก็จะให้ความเคารพ และ ส.ส.สตรีเองก็มีความอ่อนน้อมในการพูดคุย ในขณะที่เดียวกัน ตัวดิฉันก็ยังต้องเคารพผู้ที่อาวุโสกว่าในการทำงาน อย่างเวลาเดินผ่าน ส.ส.สตรี ส่วนใหญ่ก็ต้องไหว้กันก่อน เพราะคำว่า อาวุโสเนี่ย ไม่ใช่หมายถึงอายุมากกว่าเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงการมีคุณวุฒิที่มากกว่า ทำงานมามากกว่าและมีประสบการณ์สูงในแต่ละคนด้วย และดิฉันเองก็สามารถปรึกษากับคนที่อายุน้อยกว่าแต่มีประสบการณ์มากกว่าได้อย่างดี และเกิดการเรียนรู้” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

“พี่เองให้เกียรติบุคคลที่มีประสบการณ์หรืออายุมากกว่าอยู่แล้ว จะยกมือไหว้ตลอด เพราะว่าการไหว้ก็สื่อได้หลายอย่าง เราไปหาเสียงก็ต้องไหว้ พอหาเสียงเสร็จได้เป็น ส.ส. ก็ยังต้องไหว้ นะ นี่แหละถือว่า การที่เรามีความอ่อนน้อมเป็นผลต่อการทำหน้าที่ของเราด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

7. มักจะสร้างบรรยากาศในที่ประชุมได้เสมอ

ส.ส.สตรีบางท่านเห็นตรงกันว่า ส.ส.สตรีมักสร้างบรรยากาศในที่ประชุมเสมอ และการสื่อสารแบบตรงไปตรงมาบางครั้งก็สามารถสร้างบรรยากาศได้เช่นกัน

“พี่เองเป็นผู้หญิงยังเห็นว่า ส.ส.หญิงเป็นจุดสนใจมากนะ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแต่งกาย บุคลิกของแต่ละคนก็แตกต่าง และที่สำคัญ ส.ส.หญิงไม่ค่อยจะมีจริตมากมายนะ ส่วนใหญ่ตรงๆ จำที่ ส.ส.รังสิมาพูดได้มีัยละว่า..ท่านประธานไม่แข็งพอ..ประโยคนั้นะกลายเป็นวาทะเด็ดเลย แล้วจำกันจนนักข่าวเอาไปตั้งฉายาเลย ส่วนท่านอื่นๆ ก็โอเคนะ อย่างพี่เองคิดว่าตนเองก็สร้างบรรยากาศในแง่การพูดคุย เป็นกันเองและมีการทักทายกับ ส.ส.ท่านอื่น ยิ้มแย้มแจ่มใส ก็สร้างบรรยากาศได้” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

“พี่ว่า ส.ส.สตรีมีบุคลิกที่ดีหลายๆ คน ในสภาเองก็มี ส.ส.หญิงไม่เยอะ ดังนั้น ไม่ว่าจะ
บางครั้ง ส.ส.สตรีจะทำอะไร ก็เป็นที่สนใจของ ส.ส.ในสภา เพราะเขาจะดูว่าเราจะทำอะไร และเรา
เองก็ต้องตั้งใจด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

ส่วน ส.ส.ชายบางท่านมีความเห็นคล้ายกับ ส.ส.สตรี แต่แตกต่างตรงที่การสร้าง
บรรยากาศในการประชุมของ ส.ส.สตรีเป็นเพราะ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่รู้จักกันและมีการรวมกลุ่ม ทำ
ให้ไม่ค่อยเกิดปัญหาขัดแย้งกันเอง

“ส.ส.สตรีเวลาเดินมาก็สร้างบรรยากาศที่ดีได้ เพราะเขาแต่งตัวกันสวยๆ ถึงบางคนเป็น
ชุดสูทแต่ก็มีสีสันทนสวยงาม บางทีก็ใส่ผ้าไหมก็มีนะ และที่สำคัญ ส.ส.สตรีเขามักจะมีบุคลิกที่ยิ้ม
แย้มแจ่มใส เขาจะยิ้มกับทุกคน ไม่ว่าจะฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้านเขายิ้มหมด ส่วนใหญ่ ส.ส.สตรีเขา
จะเป็นมิตรกันเองด้วย เพราะเขามีชมรมสตรีในสภา” (สัมภาษณ์ ส.ส.วรงค์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่
7 กุมภาพันธ์ 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ ส.ส.สตรีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร : บทบาทในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งได้แก่ การตั้งกระทู้ การเสนอญัตติ การเสนอร่างพระราชบัญญัติและการเป็นคณะกรรมการ

จากการสัมภาษณ์ ส.ส.สตรี ส.ส.สตรีที่เป็นผู้ร่วมงานและ ส.ส.ชาย พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในสภาและข้อมูลสนับสนุน ดังต่อไปนี้

การตั้งกระทู้

ในการตั้งกระทู้และการเสนอญัตติ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า จะต้องมีความพยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่จะนำเสนอ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. มีความพยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่ตนเองต้องการนำเสนอ

ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า การสะท้อนให้เห็นปัญหาที่นำเสนอเป็นสิ่งที่ ส.ส.สตรีจะสามารถทำได้ แต่บางครั้งเกิดข้อจำกัดในการทำงานฝ่ายค้าน ซึ่งค่อนข้างลำบาก ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาในพื้นที่ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่มักจะเลือกใช้การติดต่อโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

“เวลาที่พื้นที่ของพี่มีปัญหา พี่ก็จะพยายามดูว่าจุดไหนที่จะแก้ไขได้ก่อน เพราะทุกครั้งในการแก้ไขต้องใช้งบประมาณสูง ในการอภิปรายต่างๆ หรือในการตั้งกระทู้ พี่ก็ต้องจัดเตรียมข้อมูลที่จะสนับสนุนการร้องขอของเรา ซึ่งบางที่เขตอื่น เขาไม่เกิดปัญหาเหมือนเราเขาก็จะไม่ค่อยสนับสนุนมาก นี่ก็อาจเป็นข้อเสีย แต่ถ้าเราอยู่ฝ่ายรัฐบาลมีงบประมาณ สามารถทำได้อยู่แล้ว แต่ถ้าวางฝ่ายค้านนี่ยิ่งลำบากเลย ล่าช้ามาก ส.ส.สตรีฝ่ายค้านก็ทำงานค่อนข้างลำบากอยู่แล้ว ยิ่งจะลำบากใหญ่ เพราะ ส.ส.หญิงจะห่วงพื้นที่ของตนเองมาก จนกลายเป็นเหมือนกับเสนอเรื่องต้องถกเถียงไป บางที่ติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงเลย เพราะเราก็สามารถใช้การเป็น ส.ส.ขอความช่วยเหลือพื้นที่ได้เลย” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรีบางท่านยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การเสนอกะทู้ในที่ประชุมสภา เป็นความยากลำบากในเรื่องของการจัดสรรโควตา ซึ่งบางครั้งอาจได้เวลาหรือไม่ได้เวลา ต้องแล้วแต่ทางพรรค แต่เรื่องใดที่เคยเสนอไปแล้วและไม่ได้รับการตอบสนอง ส.ส.สตรีจะใช้วิธีการทวงถาม เพื่อให้รัฐบาลได้ตระหนัก เป็นการตอกย้ำปัญหาที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองให้รีบเร่งดำเนินการ

“ล่าสุดเพิ่งจะเสนอเกี่ยวกับความยากจนไป..การเสนอกะทู้ค่อนข้างยุ่งยากและล่าช้า ในการขออภิปรายก็ยาก เพราะเขาจะมีโควตาให้ฝ่ายค้าน ซึ่งในพรรคเองก็ต้องแย่งชิงเวลากันอีก ซึ่งการแย่งชิงเวลาในพรรคนั่นคือ เรื่องที่เรานำเสนอต้องเป็นปัญหาจริงๆ ถ้าเราอยากให้ผ่านต้องพยายามแสดงให้เห็นว่าเรื่องนี้ ควรเข้าที่ประชุมสภาให้ได้ และถ้าไม่นำเสนอจะเกิดปัญหาใดๆ ตามมา ซึ่งพี่เคยเห็นจากงาน APEC ซึ่งพื้นที่นี้มีการเคลื่อนย้ายคนจรจัด ไร่ที่ทำกินในเขตนี้ไปอยู่ที่อื่น ช่วง APEC แต่พอเสร็จงานแล้วก็ย้ายกลับมาตามเดิม ซึ่งเราต้องแก้ไขต่อไป มันไม่ใช่ปัญหาแค่เขตของพี่อย่างเดียว แต่มันเป็นปัญหาของสังคมโดยรวมด้วย ซึ่งถ้าเรื่องนั้นยังไม่ได้รับการตอบสนองที่ดี ในการประชุมสมัชชาพี่ก็จะใช้ การทวงถามรัฐบาล ว่าจะแก้ปัญหอะไรได้บ้าง” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

การเสนอญัตติ

ส.ส.สตรีในสภาผู้แทนราษฎร มีความพยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่จะนำเสนอในการเสนอญัตติ เพราะส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง แต่บางครั้งเกิดปัญหาในการที่ฝ่ายรัฐบาลไม่สนับสนุนหรือไม่เห็นความสำคัญ เนื่องจากเห็นว่าเป็นปัญหาท้องถิ่น ซึ่ง ส.ส.สตรีมองว่าเป็นปัญหาของประเทศและควรแก้ไขอย่างเร่งด่วนและเท่าเทียมกัน ซึ่งจากคำสัมภาษณ์ ส.ส.สตรีท่านหนึ่ง ทำให้ทราบถึง ภาพของ ส.ส.สตรีในการเสนอญัตติ ดังนี้

“ส่วนใหญ่ในการเสนอญัตติต่าง ๆ พี่ก็จะเสนอบ้าง แต่ส่วนใหญ่ก็ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นของเราเอง ในการขอขบประมาณต่างๆ เพื่อผลักดันให้เกิดการตอบสนองจากสภาผู้แทนราษฎร แต่ก็ได้ผลไม่มากนัก เพราะทุกคนมองว่าเป็นปัญหาท้องถิ่น บางครั้งเราพยายามพูดถึงความเดือดร้อนของท้องถิ่นเราแล้ว แต่เสียงส่วนใหญ่ก็ไม่สนับสนุนเพราะใกล้ตัวเขา เช่น เรื่องการรักษาโรคของประชาชนในพื้นที่ หรือการเอาวัดเอาเปรียบจากพ่อค้าในการผลิตสินค้าที่ไม่ได้คุณภาพในโรงงานแถวบ้านที่ จ. สมุทรสงคราม เขามองว่าเป็นเรื่องท้องถิ่น แต่พี่ว่ามันก็ประเทศไทยนะ...” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

2. พยายามนำเสนอเรื่องที่เป็นที่สนใจของสาธารณชน

ส่วนในเรื่องของกลยุทธ์ในการใช้ความพยายามในการนำเสนอเรื่องที่เป็นที่สนใจของสาธารณชนนั้น ส.ส.สตรีได้ใช้ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ซึ่งมีประเด็นจากคำสัมภาษณ์ ดังนี้

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ส.ส.สตรีมีความเห็น ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติว่า ต้องมีประเด็นในการเสนอที่เป็นประเด็นสาธารณะที่สำคัญ และต้องมีการขอเสียงสนับสนุนจากพรรคการเมืองที่ตนสังกัดก่อน โดยที่การเสนอร่างพระราชบัญญัติต้องมีผู้รับรองไม่ต่ำกว่า 20 คน ดังคำสัมภาษณ์ของ ส.ส.สตรีท่านหนึ่ง ดังต่อไปนี้

“ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ ต้องมีผู้รับรองไม่ต่ำกว่า 20 คน จึงจะเสนอได้ และต้องเป็นเรื่องที่ทุกคนเห็นว่าสำคัญจริงๆ ถ้าบางคนเห็นว่าไม่ค่อยเกี่ยวกับเขา เขาก็ไม่สนับสนุน แต่เราต้องมีวิธีในการขอเสียงสนับสนุนจากพรรคก่อน เมื่อมีการสนับสนุนจากพรรคเกิน 20 เสียง เรื่องดังกล่าวก็เสนอเป็นร่างได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวพรรคเองก็ต้องมองแล้วว่าเป็นเรื่องสำคัญ เพราะอย่างเรื่องที่ดีฉันเสนอเกี่ยวกับเรื่อง อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งพอเข้าเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ ก็มีเสียงสนับสนุนจากต่างพรรคด้วย เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องตระหนัก” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

“การเสนอร่างพระราชบัญญัติ ต้องได้รับการรับรองไม่ต่ำกว่า 20 เสียง เพราะถ้าไม่ถึงก็ไม่สามารถเสนอได้ แต่ต้องเป็นเรื่องที่สำคัญนะ ถึงจะมีผู้เห็นชอบและสนับสนุน” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภาวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

สถาบันวิจัยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. พยายามใช้ความรู้และความสามารถของตนในการทำงานที่มีความกดดัน มีการติดตามข่าวสาร

ส.ส.สตรีและส.ส.ชายส่วนใหญ่ มีความเห็นตรงกันว่า การพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนในการทำงาน มีประสบการณ์ สอบถามข้อมูลและติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญในการสร้างการยอมรับ ซึ่งกลยุทธ์ดังกล่าว ส.ส.สตรีจะใช้ในการอภิปรายทั่วไปและการเป็นคณะกรรมการ ซึ่งมิข้อมูลดังต่อไปนี้

การอภิปรายทั่วไป

ส.ส.ชายเห็นตรงกันว่าในการอภิปรายทั่วไป นอกจาก ส.ส.สตรีจะต้องใช้ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์และการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างสม่ำเสมอแล้ว การพยายามเรียนรู้งานการเมืองให้เท่ากับ ส.ส.ชาย ถือเป็นกลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับอีกด้านหนึ่ง รวมถึงการเรียกร้องในสิทธิของประชาชน เพื่อให้ได้มา ทำให้สามารถแก้ไขปัญหาบ้านเมืองได้

“ในการทำงานของ ส.ส.หญิงในสภาที่เคยเห็นก็มีความรู้ความสามารถทุกคน แต่ละคนจะมีบุคลิกที่แตกต่างกันไป ส.ส.หญิงจะต้องติดตามข่าวสารตลอด เพราะต้องพยายามเรียนรู้งานการเมืองให้เท่ากับ ส.ส.ชาย อย่าง ส.ส.ที่มีความสามารถในสภาที่เห็นก็มี ส.ส.กอบกุล นพอมรบดี ก็เก่ง เคยนำเสนอเรื่องงบประมาณในพื้นที่ตนเอง และช่วยเหลือพื้นที่ตนเองหลายครั้ง หรืออย่าง ส.ส.เจิมมาศ นี้ก็มีความสามารถในเรื่องการนำเสนองานชุมชนและงานระดับประเทศ อย่างเห็นว่ตอนมีการสร้างสนามบินก็ต่อสู้เรื่องของการใช้สนามบินของคนพิการได้ และรัฐบาลต้องยอมรับเกิดผลดีเลยนะ เพราะสามารถแก้ไขปัญหาได้” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์มารุต บุนนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

“ส.ส.สตรีในสภาก็เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทุกคน โดยส่วนใหญ่ทุกคนจะกล้าแสดงความคิดเห็นอยู่แล้ว และที่สำคัญ ส.ส.สตรีบางคนก็มีไปเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเมืองก็ทำให้รอบรู้มากขึ้นด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

การเป็นคณะกรรมการ

ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า การทำงานในคณะกรรมการของ ส.ส.สตรีนั้นมักจะทำงานในส่วนที่ตนเองมีความถนัด จึงจะส่งผลถึงการสร้างการยอมรับได้ ซึ่งจาก คำสัมภาษณ์ของ ส.ส.สตรี ทราบว่า ส่วนใหญ่ ส.ส.สตรีรับงานในคณะกรรมการอย่างเหมาะสมกับเวลาที่ตนเองสามารถรับผิดชอบได้

“ส.ส.สตรีมีการรวมตัวกันในเรื่องเด็กและสตรี มีการทำงานในรูปแบบกรรมการ แต่ถ้าในเรื่องอื่นๆ ส.ส.สตรีก็กระจัดกระจายกันไปอยู่คณะต่างๆ ทำให้งานบางอย่างที่จะต้องร่วมมือกันก็กลายเป็นหน้าที่ของ ส.ส.ชาย และบางเรื่อง ส.ส.ชาย เขาก็จะให้ความสำคัญกับเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ แต่ถ้าเรื่องเด็ก หรือสตรีก็ไม่ค่อยมีใครใส่ใจมากนัก..แต่การทำงานในกรรมการ ส.ส.สตรีก็มักจะใช้ความสามารถของตนในทางที่ถนัด เพราะงานกรรมการเป็นงานตรวจสอบ ต้องพอมีความรู้จึงจะทำงานสอดคล้องกับผู้อื่นได้ดี ก็มีนะที่ ส.ส.ชายบางคนรับหลายกรรมการก็เกิดปัญหา เช่น เวลาประชุมตรงกัน ก็ทำให้เกิดการแบ่งภาคไม่ถูก แต่ ส.ส.หญิงจะเน้นสิ่งที่ตนเองถนัดมากกว่า” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรียังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การทำงานในกรรมการนอกจากจะเป็นงานที่ตนเองถนัดแล้ว ยังจะต้องช่วยผลักดันการแก้ไขปัญหา งบประมาณต่างๆ และดำเนินนโยบายร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรรมการนั้น

“งานกรรมการเป็นงานที่ทำตามความถนัดของแต่ละคน และมีบทบาทเรื่องการติดตามการตรวจสอบและการนำเสนอการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกรรมการนั้นๆ อย่างที่เป็นเลขาธิการคณะกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นงานที่ชอบอยู่แล้ว ก็จะติดตามดูว่า เราจะผลักดันการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหางบประมาณการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับภาครัฐต่างๆ ก็จะทำเนีนนโยบายร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยว กระทรวงมหาดไทยหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยกันแก้ปัญหา ซึ่งพี่ก็คิดว่าเป็นสิ่งที่พี่ต้องสามารถทำได้และติดตามข่าวสารที่เกี่ยวข้องด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

ซึ่งสอดคล้องกับ ส.ส.ชายส่วนใหญ่เห็นว่า ส.ส.สตรีเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการทำงานในคณะกรรมการและ ส.ส.สตรีเองก็มีความสามารถในการที่จะเป็นประธานกรรมการได้ เนื่องจากเป็นงานที่ ส.ส.สตรีถนัดและมีประสบการณ์

“ส่วนใหญ่ ส.ส.สตรีก็มีการให้ข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมคณะกรรมการ แต่ส่วนใหญ่จะเป็นตรวจสอบข้อเท็จจริงของโครงการต่างๆ ก็จะมีผู้ที่เป็นประธานคณะกรรมการเป็นผู้ควบคุมการประชุม ประธานส่วนใหญ่ก็จะเป็นผู้ชายนะ มีบ้างที่เป็นผู้หญิง แต่ก็น้อย...ซึ่งจริงๆ แล้ว ส.ส.สตรีเองก็สามารถเป็นประธานได้ในหลายๆ กรรมการ เพราะมีความรู้ความสามารถเยอะ อย่าง ส.ส.กัญญา ศิลปอาชา ก็เป็นประธานกรรมการสวัสดิการและสังคม หรืออย่างท่าน ลดาวัลย์ วงศ์ศรีวงศ์ ก็เป็นประธานกรรมการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ ซึ่งก็เป็นงานที่ท่านถนัด ” (สัมภาษณ์ ส.ส. ชีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“ผมว่า ส.ส.สตรีมีความถนัดในการทำงานที่หลากหลาย บางคนเป็นนักธุรกิจ บางคนเป็นพยาบาล หรือทำงานการเมืองมาหลายสมัย ตรงนี้เองทำให้ สภาผู้แทนราษฎรได้มีผู้ชำนาญงานหลายๆ ด้าน ในคณะกรรมการเองก็ มีผู้ที่ทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับงานนั้นๆ ก็ทำให้งานต่างๆ ลุล่วงได้ แต่งานกรรมการเองก็ต้องอาศัยคณะรัฐบาลเป็นผู้ผลักดันในการตรวจสอบด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส. วงศ์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

4. พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานของรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ และผู้ร่วมงานในคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ในการทำงานในคณะกรรมการ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่า การสร้างมนุษยสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานของรัฐ/ รัฐวิสาหกิจ อย่างสม่ำเสมอ ถือเป็นกลยุทธ์ที่ใช้เพื่อสร้างการยอมรับ ดังนี้

การเป็นคณะกรรมการ

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าในการสร้างความสัมพันธ์นั้น จะใช้หลักความเป็นกันเอง การเกียรติซึ่งกันและกัน และการมีความเข้าใจผู้ร่วมงานด้วยกัน ซึ่งจะเป็นวิธีการที่จะสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานในคณะกรรมการได้

“การทำงานในคณะกรรมการ นอกจากเราต้องติดต่อกับเพื่อน ส.ส.ทั้งหญิงและชาย แล้ว การที่เราต้องติดต่อสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงาน กรรมการเพื่อขอข้อมูลที่เป็นก็มีส่วนสำคัญ ส่วนใหญ่ที่จะใช้หลักความเป็นกันเอง เรียกพี่มั่ง น้องมั่ง และพยายามติดตามงานต่างๆ ที่ต้องตรวจสอบจากเขา บางทีก็มีขนมมาฝากกันกิน และเรามาคิดว่าเราเป็น ส.ส.จะมาชมพวกข้าราชการประจำไม่ได้นะ เพราะทุกคนก็ทำงานเหมือนกัน เราต้องให้เกียรติเขาด้วย เพราะเขาให้เกียรติเราอยู่แล้ว” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“ในการทำงานกรรมการก็ต้องได้รับความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ เป็นอย่างดี และจะมีการประชุมปรึกษาหารือ ส่วนตัวพี่เองก็จะเป็นผู้นำเสนอข้อมูลและสามารถพูดคุยกับหน่วยงานต่างๆ ได้ดี เพราะหน่วยงานมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือการทำงานของเราด้วย จึงต้องมีความเข้าใจผู้ร่วมงานด้วยกัน” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

“คณะกรรมการ ก็คล้ายกับการทำงานในสภาหรือในพรรค เพราะว่าเราเองก็ยังคงต้องใช้หลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์กับคนรอบข้างเช่นกัน เช่น การพูดคุยแบบกันเอง เพราะข้าราชการประจำหรือหน่วยงานอื่นๆ พี่ว่าคุยกันง่ายด้วยในการทำงาน ทุกคนก็ให้เกียรติเราเหมือนกัน” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าตนเองและ ส.ส.สตรีมีความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคณะที่ปรึกษาในคณะกรรมการและผู้เชี่ยวชาญได้ นอกจากนี้ การทำงานในคณะกรรมการต้องมีความเข้าใจผู้ร่วมงาน ให้ความเกรงใจกัน ซึ่งจะทำให้ตรวจสอบงานต่างๆ ในคณะกรรมการได้อย่างโปร่งใส รวมทั้งเกิดการประสานงานที่ดี

“.....คณะที่ปรึกษาในกรรมการและผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งบุคคลเหล่านี้เป็นเสมือนกลุ่มบุคคลที่เราต้องให้ความสำคัญ เพราะการทำงานเขาเป็นข้าราชการประจำหรือผู้ชำนาญงาน มีความรอบรู้มากกว่าเราในเรื่องนั้น เพราะ ส.ส.เองก็เปลี่ยนสมัยก็เปลี่ยนกรรมการ แต่บุคคลเหล่านี้ทำหน้าที่ดูแลด้านนี้ตลอด พี่ก็จะพยายามสร้างความสัมพันธ์ไม่ว่าจะเป็นการให้ความเคารพในบุคคลที่อาวุโสกว่า หรือให้ความเกรงใจกับทุกคน และเราอย่าถือตัว พี่เองทำงานมาหลายสมัย เราต้องมีความเข้าใจผู้ร่วมงาน ต่างคนต่างให้ความเกรงใจกัน เคารพกัน การทำงานในกรรมการก็ตรวจสอบได้อย่างโปร่งใสและมีการประสานงานที่ดี” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

“อย่างพี่เองไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนพี่ก็ยังเป็นพี่เหมือนเดิม เราเป็นคนแบบนี้ ดังนั้น ในการที่จะสร้างมนุษยสัมพันธ์กับใครก็แล้วแต่ เป็นสิ่งที่ดีและควรจะทำ แต่ Style พี่จะเป็นแบบชอบซื้อขนมของฝาก เพราะได้กินด้วย ซึ่งส่วนใหญ่ก็ชอบกันนะ และพี่เป็นคนสนุกสนาน เราก็ทำงานกับคนรอบข้างได้สบายๆ” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“การมีมนุษยสัมพันธ์ ถ้าหากเรากระทำเป็นนิสัยแล้วไม่ว่าเราอยู่ที่ไหนก็เป็นแบบนี้ ดิฉันเองปกติก็จะทำความรู้จักกับเพื่อร่วมงานอยู่แล้ว ในการทำงานก็ต้องให้เกียรติกันและรู้ว่าอะไรควรไม่ควรทำ บุคคลที่ทำงานในคณะกรรมการที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ ถือว่าเป็นผู้มีความรู้ความสามารถมากเพราะจะให้คำแนะนำแก่เราได้น่าการทำงาน เพราะบางครั้ง ส.ส.มาจับงานตรงนี้อาจยังไม่ต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้เชี่ยวชาญก็จะแนะนำเราได้” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กลยุทธ์การสื่อสารนอกสภาผู้แทนราษฎร

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ ส.ส.สตรีใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง

1. ด้านการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน
  - 1.1 การเยี่ยมเยียนประชาชน
  - 1.2 การดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความต้องการของประชาชน
  - 1.3 การแก้ปัญหาสตรีและเด็ก
2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
3. การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย

จากการสัมภาษณ์ ส.ส.สตรี ส.ส.สตรีที่เป็นผู้ร่วมงานและ ส.ส.ชาย พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในบทบาทนอกสภาผู้แทนราษฎรและข้อมูลสนับสนุนดังต่อไปนี้

1. การปฏิสัมพันธ์กับประชาชน

1.1 สร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและหมั่นเยี่ยมเยียนพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ

ส.ส.สตรี มีความเห็นตรงกันว่าการสร้างความสัมพันธ์กับชาวบ้านและหมั่นเยี่ยมเยียนพื้นที่เป็นงานที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอ เพราะการไปเยี่ยมเยียนชาวบ้าน อาจจะทราบทุกข์สุขของประชาชนและนำมาแก้ไขปัญหา ซึ่งได้แก่ การช่วยงานในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ หมั่นถามทุกข์สุขของชาวบ้าน

“ที่จะถามทุกข์สุขของคนในพื้นที่ตลอด ถ้ามถึงหน้าบ้าน ดูว่าใครมีปัญหาอะไร บางทีอยากรู้เรื่องการเมืองจากเขาว่าเขาเห็นยังงัย และจะขอข้อมูลเพื่อมาพัฒนาตัวเองและส่วนรวมมากกว่า อย่างการไปช่วยงานก็จะไปทุกครั้งพยายามไม่ขาด เคยเจอบางวัน 19 งาน ติดๆ กัน ลงนึกดูว่าต้องวิ่งวุ่นขนาดไหน แต่เราก็ต้องทำให้ได้ เพราะทุกคนก็อยากให้เราไปงานเพื่อเป็นเกียรตินี้เดี๋ยวก็มีตรุษจีนอีกแล้ว ต้องไปเปิดงานที่ศาลเจ้าแถวใกล้ วันเด็กก็ต้องไป สรุปล ต้องพยายามเจอเจอกับชาวบ้านให้มากที่สุด เพราะไม่ใช่แค่ไปร่วมงาน แต่จะได้รู้สุขทุกข์ของเขาด้วย อย่าง

งานศพนะ พี่บอกเลยว่าต้องไป เพราะเราต้องไปร่วมเสียใจกับครอบครัว พี่ก็จะแสดงความเห็นใจ เจ้าภาพด้วยการเข้าไปพูดคุยอย่างใกล้ชิด ” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรีบางท่านยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่าการไปเยี่ยมเยียนประชาชนต้องให้ความจริงใจ และมีการใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับด้วยการไปช่วยงานของประชาชนในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ การทำอาหารแจกจ่ายกันกิน ร่วมกิจกรรมชุมชน และการสร้างสโลแกนประจำตัว ทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและให้การยอมรับ

“การพบเจอกับชาวบ้านพี่ไม่ต้องโน้มน้าวอะไรเลยนะ ใช้ความจริงใจ เราต้องไปเหยียบให้ถึงหัวบันไดบ้านทุกบ้าน เวลาที่พูดคุยก็จะมีกรจับเนื้อจับตัว มีการสัมผัส พี่เป็นคนแบบนี้ มันดูเป็นกันเองดี เป็นหลักจิตวิทยาในการสร้างสัมพันธ์ที่ดี เพราะประชาชนต้องการเห็นเราและพูดคุยกับเรา พี่เองขับเรือก็ได้ ทำอาหารแจกเขาด้วยนะเวลาไปหา ก็บอกนี่ ส.ส.ทำเองเลย สโลแกนประจำตัวพี่ คือ “จริงใจ สม่ำเสมอ เจอทุกงาน” เวลาทีมงานพี่ก็จะไป เพื่อแสดงความเสียใจ เพราะไม่รู้วาคันที่เขาเสียเขาได้เลือกเราหรือเปล่า แต่พี่จะไม่มีพวงหรีดนะ เพราะพี่ไม่ได้รวยอะไร ส่วนงานแต่งจะร้องเพลงช่วย 2-3 เพลง ถือเป็นเพลงละ 1,000 บาท งานไหนร้อง 5 เพลง นี่ช่วย 5,000 บาทแล้ว งานบวชนี่ร้านหน้าศาลเลย เคยดูมัยยะเกิดข่าวยังเคยออกเลย พี่ถือว่าเรากันเองกับชาวบ้าน ลงพื้นที่ช่วยงานสม่ำเสมอ” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

1.2 มีการดำเนินการและติดต่อประสานงานเกี่ยวกับปัญหาในพื้นที่อย่างรวดเร็ว

ส.ส.สตรีมีความเห็นตรงกันว่า จะต้องมีการดำเนินการและติดต่อประสานงานอย่างรวดเร็ว และมีทีมงานที่มีประสิทธิภาพในการช่วยเหลือ นั่นหมายความว่า จะต้องมีการมีกลุ่มหรือเครือข่ายที่สามารถช่วยเหลือประชาชนได้ทันที นอกจากนี้ การใช้ตำแหน่งหน้าที่ในการเข้าช่วยเหลือประชาชน ก็เป็นสิ่งที่ ส.ส.สตรีได้ใช้ในการปฏิบัติงานตามบทบาททางการเมือง

“พี่มีทีมงานในการช่วยเหลือชาวบ้าน ซึ่งเวลาเขามีปัญหาต้องรับปากพร้อมช่วยเหลือ พี่เป็นคนรักพื้นที่ เพราะพี่เกิดที่นี่ (เขตป้อมปราบ) การร้องทุกข์สามารถโทรศัพท์มาได้เลย พี่มีเบอร์โทรทั้ง สก. และเบอร์โทรพี่เอง ตามได้ตลอด 24 ชั่วโมง เพราะเราติดกับชาวบ้าน อย่างพอมี่

ปัญหาเกี่ยวกับท่อน้ำ पीकिให้คนมาซ่อมเลย หรือบางทีพีนี้นั่งคุยกับชาวบ้านริมถนนเลย แถวนี้เป็นพีนี้เองกันไปแล้ว และในฐานะที่พีเป็น ส.ส.ในการแก้ปัญหา หน่วยงานต่างๆ ก็จะอำนวยความสะดวกให้อยู่แล้ว และพีเองทำงานในคณะกรรมการสวัสดิการสังคม เราก็สามารถเข้าตำแหน่งในการติดต่อประสานงานกับทางราชการได้เลย การใช้ตำแหน่งติดต่อเข้าไปง่ายกว่า” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

“ที่จังหวัดนนทบุรีมีปัญหาการวางผังเมืองที่ไม่ดี และการไม่ใส่ใจผังเมือง รวมถึงการวางผังเมืองที่ไม่มีการวางแผน นอกจากนี้ การอนุญาตให้ประกอบธุรกิจ โดยไม่มีการกำหนดระเบียบและมาตรการให้ชัดเจนแน่นอน ทำให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา ต้องพยายามติดต่อประสานงานกับจังหวัดให้ดี ซึ่งพอเราแก้ไขปัญหา บางที่เจอพวกเสียผลประโยชน์ ดังนั้น พีจะพยายามติดต่อทุกฝ่ายขอความร่วมมือ ซึ่งในส่วนของประสานงานของพีก็จะมี อบต. และพวกผู้ใหญ่บ้านที่ช่วยงานกันอยู่ งานก็ดำเนินได้อย่างรวดเร็ว” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทรประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

1.3 พยายามผลักดันและแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเด็กและสตรีอย่างต่อเนื่องและมีการรวมตัวกันระหว่าง ส.ส.สตรี เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและสตรี

ส.ส.สตรี มีความเห็นค่อนข้างคล้ายกันว่า การแก้ไขปัญหาเด็กและสตรีนั้น ต้องเริ่มตั้งแต่การให้โอกาสสตรีเข้ามาทำงานการเมือง เพราะถือเป็นจุดเริ่มต้นของการแก้ไขกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวกับสตรีและเด็ก ซึ่งจากการสัมภาษณ์ ส.ส.สตรีที่ทำงานในด้านนี้ ได้กล่าวว่า

“ เริ่มตั้งแต่การเข้ามาทำงานการเมืองของผู้หญิงก่อนเลย กว่าจะได้แล้ว ซึ่งถ้าหากเราไม่เป็นที่ยอมรับไม่ได้ให้ลงสมัคร ดังนั้น การที่เราเข้ามาเป็น ส.ส.ได้ ปัญหาการยอมรับสตรีก็ต้องช่วยกันพิจารณาแก้ไข ทั้ง ส.ส.และ ส.ว.สตรีก็ต้องมีการร่วมมือกันแก้กฎหมายสำหรับผู้หญิง ซึ่ง ส.ส.ชายสมัยใหม่ ก็จะทำให้ความร่วมมือบ้าง แต่บางครั้งก็ยังมีเงื่อนไข ซึ่งจริงๆ ไม่ควรมีเงื่อนไข เพราะถ้าเราแก้กฎหมายบางอย่างได้ การทำงานด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นเด็ก สตรีและเยาวชนก็ง่ายขึ้น และมีผลตอบแทนที่ดี และที่สำคัญ ส.ส.สตรีเองก็มีการรวมกลุ่มกันเพื่อพบปะพูดคุยกันในปัญหาที่เราเห็นว่าต้องรีบแก้ไขในเรื่องเด็ก สตรีด้วย มี ส.ส.คันสนีย์ เป็นประธานอยู่ก็มีการนัดเจอกันตลอด” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรียังมีการขยายนโยบายการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับสตรีและเด็กไปยังองค์กรต่างประเทศในการให้ความช่วยเหลือและผลักดันการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นการใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับกับองค์กรในต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องนี้

“การรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาในหลายๆ เรื่อง เช่น สิทธิเด็ก สตรี ผู้สูงอายุ ส.ส.สตรีมีการร่วมมือกัน แต่ต้องค่อยเป็นค่อยไป แต่การจะโน้มน้าวให้ ส.ส.ชายมาเห็นด้วยกับเราทั้งหมด บางทีก็ยาก แต่ตอนนี้ก็สามารถผลักดันในเรื่องการเปลี่ยนนามสกุล ทรัพย์สินก่อนสมรสที่ผู้หญิงควรจะได้ การรวมตัวนี้เรียกว่า ชมรมสมาชิกรัฐสภาสตรี และมีการเน้นขอความร่วมมือกับต่างประเทศในบทบาทของ ส.ส.สตรี” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพ์ จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

2.1 มีการแสดงออกถึงความจริงใจต่อสมาชิกคนอื่นในพรรค

ส.ส.สตรีบางท่านเห็นว่า การแสดงออกถึงความจริงใจต่อสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ต้องใช้ความเป็นตัวเองในการพูดคุย เรียนรู้อุปนิสัยเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการเอาใจเขามาใส่ใจเรา

“ขอบคุณพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้ให้โอกาสแก่สตรีในการเข้ามาทำงานเป็น ส.ส. ในการทำงานตรงนี้บอกได้เลยว่า สุภาพบุรุษจะมีมากกว่าสตรี ดิฉันจะใช้ความเป็นตัวเองในการพบปะพูดคุย เรียนรู้อุปนิสัยเพื่อนร่วมงานแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร เอาใจเขามาใส่ใจเรา ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีที่สุด” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

ซึ่งแตกต่างจาก ส.ส.สตรีบางท่านที่เห็นว่า การทุ่มเทในการทำงานและเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย เป็นการแสดงความจริงใจต่อสมาชิกในพรรคการเมืองที่ตนสังกัด

“พีธีถือว่าการเป็นคนเสมอต้นเสมอปลายและทุ่มเทในการทำงาน ถือว่าเป็นการแสดงความจริงใจต่อคนในพรรคอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความศรัทธา และพรรคก็จะได้รับการตอบรับในทางที่ดี ซึ่งพีธีจะมองภาพรวมมากกว่าส่วนตัว” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

ส่วน ส.ส.ชายมีความเห็นเพิ่มเติมว่า การที่จะแสดงออกถึงความจริงใจของ ส.ส.สตรีนั้น ได้แก่ การนำของกินมาฝากและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกทุกคนในพรรค

“ส.ส.หญิงเขาก็แสดงออกหลายคนนะ ชัดๆ เลยก็รังสีมานีเยะ ชอบเอาของกินมาฝาก ฝากหลายคน แต่จะให้ทุกคนก็ไม่ไหว แต่เขาก็รู้จักกันสนิทเยอะ ถือว่าอย่างน้องรังสีมา ก็เป็นผู้หนึ่งที่มีความจริงใจกับเพื่อนๆ ในพรรค คุยกับทุกคนได้ดี ต่างพรรคก็จริงใจแต่อาจไม่แสดงออกเท่านี้ แต่ต่างพรรคก็รู้จักกัน เพราะบางทีก็ย้ายพรรคไปบ้าง แต่ก็คุยกันปกติ” (สัมภาษณ์ ส.ส.วงศ์เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

2.2 สามารถแสดงอุดมการณ์ที่ชัดเจนของตนเองได้

ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นในเรื่องการแสดงอุดมการณ์ของตนแตกต่างกัน ซึ่งบางท่านเห็นว่า การยึดมติของพรรคเป็นเป้าหมายหลัก ทำให้แสดงจุดยืนทางการเมืองได้ และการมีความชัดเจนในการทำงาน ก็จะส่งผลถึงการยอมรับจากสมาชิกพรรค

“พี่มีความชัดเจนในด้านการทำงานในพรรคในฐานะเป็นคณะกรรมการร่วมก่อตั้งพรรคมา เราหาตัวเองให้เจอว่าสิ่งที่เรากำลังทำอยู่มีบทบาทมากพอที่จะส่งผลให้พรรคของเรามีการพัฒนาอย่างไร พี่เน้นการทำงานในเรื่องของการวางแผนนโยบายในด้านเศรษฐกิจและสังคม และการทำงานส่วนใหญ่ก็ยึดมติของพรรคมองเป้าหมายของพรรคเป็นหลัก ทำให้เราสามารถแสดงจุดยืนทางการเมืองของตนเองได้” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

ส่วน ส.ส.สตรีบางท่านให้ทัศนะว่า การไม่เกรงกลัวต่ออิทธิพลของคู่แข่ง การต่อสู้ในเรื่องความไม่ถูกต้องในการกระทำผิดในการประชุมสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางท่าน รวมถึงการแน่วแน่ต่อพรรคการเมืองของตนเอง ไม่ให้อำนาจเงินมาเป็นตัวต่อรองการทำงานทางการเมืองเป็นการแสดงอุดมการณ์ทางการเมืองของตนเอง

“พี่เองชัดเจนแต่แรกแล้ว เพราะท่านชวน หลีกภัย ก็ถามว่า แล้วไม่กลัวอิทธิพลแถบนั้น เลยหรือ พี่ก็บอกว่าไม่กลัว เพราะตั้งใจแล้ว เขตพี่นะ อิทธิพลเยอะมาก แต่สมัยแรกพี่ก็สอบตก แต่หลังจากนั้นเดินหน้าตลอด ต่อสู้กับอิทธิพลและคนโกงได้จนชนะและเป็น ส.ส.มา 2 สมัยแล้ว... แล้วอีกอย่างเรื่องกบฏทรราชในสภา พี่มองว่าเราต้องแสดงจุดยืนของตนเอง เพราะพี่เห็นเลย

นะว่า กัดแทนกันชัดๆ มันไม่ถูกต้อง มันจะมีที่เขาเรียก หัวหน้าซอย คอยดูว่าใครไม่มาเตรียมทดแทนแล้ว น้องก็เห็นไฉมัยเขาประชุมสภา พี่เถียงกันเรื่องนี้ฉันต้องมีสติความกัน พี่ต่อสู้เรื่องนี้มา 5 ปี พี่ยอมไม่ได้หรอก มันเสียอุดมการณ์ เสียความน่าเชื่อถือ ไม่ใช่เด็กๆ แล้ว มาอีกมา ไม่มากก็ถือว่าไม่รับผิดชอบ และก็เคยนะมีพวกมาซื้อพี่เสนอให้ 40 ล้าน พี่ถือว่าพี่ไม่ขายตัว...” (สัมภาษณ์ ส.ส. รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

ซึ่ง ส.ส.ชายบางท่านมีความเห็นตรงกับ ส.ส.สตรีบางท่านในเรื่องของการแสดงอุดมการณ์ทางการเมือง ซึ่งได้แก่ การต่อสู้กับอิทธิพลทางการเมือง และการแสดงตัวเองในการขอเข้ามาทำงานการเมือง

“พี่ว่า ส.ส.สตรีหลายคนเป็นคนมีอุดมการณ์นะ อย่าง ส.ส.รังสิมานี้ มีอุดมการณ์ตั้งแต่ก่อนเข้ามาทำงานการเมือง เพราะ ส.ส.รังสิมา เดินไปหาท่านชวน หลีกภัยเองที่บ้านท่านเลย เพื่อขอสมัครลงพื้นที่ในเขตของตัวเอง ซึ่งเขตนั้นอิทธิพลค่อนข้างเยอะในสมัยก่อน และก็ต่อสู้ ส.ส.รังสิมา ก็แสดงจุดยืนและทำงานลงพื้นที่จนได้เป็น ส.ส. และก็เข้ามาถึง 2 สมัย พี่คิดว่าการทำงานต้องมีอุดมการณ์ชัดเจนในตัวเองก่อน เราเข้าใจตัวเองจึงจะทำงานการเมืองได้ดี” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

2.3 ประพฤติตนให้เป็นที่ไว้วางใจต่อสมาชิกพรรค

ส.ส.สตรีมีความเห็นว่า การประพฤติตนให้เป็นที่ไว้วางใจแก่สมาชิกพรรค ได้แก่ การอยู่ประชุมในสภาผู้แทนราษฎรแทนสมาชิกท่านอื่น การทุ่มเทการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดความไว้วางใจและเป็นที่ยอมรับในพรรคการเมืองที่ตนสังกัดได้

“มีอยู่ครั้งหนึ่ง ท่านชวน หลีกภัย ให้พี่อยู่ประชุมและดูแลการประชุมในสภาฯ จนเด็กเพราะตอนนั้น ไม่มี ส.ส.ประชาธิปไตยเลย ท่านบอกว่าอาจกลับก่อน พี่ก็อยู่นะ รับปากท่านว่าจะอยู่ ท่านจะได้ไม่ห่วง จนประชุมเลิกเกือบตี 1 ปิดประชุมพี่ก็กลับบ้านและจดข้อมูลที่สำคัญไว้ปรากฏว่าตอนเช้า เจอท่านชวน หลีกภัย ท่านก็บอกว่า เมื่อคืนท่านก็อยู่ แต่อยู่อีกห้องประชุมหนึ่งเหมือนท่านอยากรู้ว่าเราจะทุ่มเทการทำงานมากแค่ไหน แล้วพี่ก็ทำได้ เพราะไม่ได้คิดว่าท่านจะมาลงใจ แต่เราต้องเป็นที่ไว้วางใจกับสมาชิกและผู้ใหญ่ในพรรคด้วย และหลังจากนั้นพี่ก็ได้รับ

ความไว้วางใจมาตลอดนะ ได้ทำงานหลายๆ อย่าง รวมถึงเป็นกรรมการบริหารพรรคด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“พี่เองเป็นคนไม่มีอะไรที่ต่างพร้อย สามารถตรวจสอบได้ซึ่งในการทำงานกับสมาชิกในพรรคการเมืองก็ไม่มีปัญหา เพราะพี่เองเป็น ส.ส.มาหลายสมัย และเคยเป็นรัฐมนตรีประจำกระทรวงมาแล้ว การทำงานก็ถือว่ามีประสบการณ์ พี่เองก็ย้ายจากพรรคอื่นมา เราก็ต้องยิ่งแสดงให้เห็นว่า เราเองก็สามารถยอมรับนโยบายของพรรคใหม่ที่เรามาสังกัดได้ เพราะท่านหัวหน้าพรรคก็เคยอยู่พรรคเดียวกันมาก่อน (พรรคพลังธรรม) ต้องยอมรับในสิ่งใหม่ให้ได้ เราก็จะได้รับการยอมรับจากเพื่อนๆ ในพรรคเราเอง” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

2.4 เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูล เพื่อให้สมาชิกยอมรับก่อนการขอมติ

ส.ส. สตรีบางท่านมีความเห็นว่า การใช้ความรู้ความสามารถในการนำเสนอข้อมูล เพื่อให้สมาชิกยอมรับก่อนนำไปเสนอในสภา ต้องเป็นสิ่งที่ตนเองศึกษามาอย่างละเอียดและมีข้อมูลสนับสนุนที่มากพอ ดังคำสัมภาษณ์ดังนี้

“ในการเสนอเรื่องต่างๆ ดิฉันคิดว่าเราต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิกพรรคก่อน อย่างเรื่องการเสนอร่างพระราชบัญญัติต่างๆ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการรับรองให้เกิน 20 เสียง เพราะสามารถแปรร่างนั้นออกมาเป็นกฎหมายได้ ซึ่งที่เคยเสนอจะเป็นเรื่องของร่าง พ.ร.บ. เกี่ยวกับอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ดิฉันก็จะแสดงผลและนำเสนอเพื่อให้มีผู้สนับสนุนได้ เพราะดิฉันมีความรู้ความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยความรู้ของเรา เราศึกษาอย่างละเอียดและมีข้อมูลสนับสนุนที่มากพอสมควร หลังจากนั้นจึงนำเรื่องนี้เข้าสู่สภาในมติของพรรค” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

2.5 แสดงออกถึงความเป็นผู้นำได้

ส.ส.สตรีแสดงทัศนะว่าการแสดงออกถึงภาวะผู้นำนั้น หมายถึงการได้รับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ นอกจากนี้ ยังเป็นผู้ที่คอยประนีประนอมในการประชุม โดยการใช้หลักเหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

“ พี่จะเน้นการประนีประนอมนะ ในการทำงานในพรรค ถ้าได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบเรื่องใดก็แล้วแต่ มีเหมือนกันทุกคนก็อยากแสดงความคิดเห็น พี่เองก็ต้องเป็นคนคอยไกล่เกลี่ยในเรื่องนั้นๆ และมักใช้แบบเหตุผลที่เหมาะสมกับสภานั้นๆ ดูตามกระแสการเมืองมากกว่า เพราะเรื่องใดๆ ก็แล้วแต่บางทีการเมืองเป็นส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาบ้านเมืองด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

“ในการที่เข้ามาทำงานการเมือง พี่ก็คิดว่าเรามีความเป็นผู้นำในตัวเองพอสมควร เพราะการที่เราจะได้รับเลือกมาเป็นตัวแทนประชาชน เขาเองก็ต้องเห็นความมีศักยภาพของเรา ในพรรคของพี่ให้โอกาสสตรีในการทำงานค่อนข้างมาก เพราะมีนโยบายชัดเจนอยู่แล้ว ดังนั้น ไม่ว่าจะ เป็น ส.ส.สตรีท่านใดในพรรคจะได้ทำงานในระดับผู้นำในหลายๆ ส่วนงานหรือในองค์กรต่างๆ ด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

ส.ส.ชายบางท่านให้ความเห็นในเรื่องของการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำของ ส.ส.สตรีว่า สามารถควบคุมการประชุมได้และได้ทำหน้าที่เป็นรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วย ซึ่งการแสดงถึงความเป็นผู้นำดังกล่าว ทำให้ ส.ส.สตรีสามารถสร้างการยอมรับตามบทบาทหน้าที่ทางการเมืองได้

“ส.ส.สตรีที่มีความเป็นผู้นำก็เยอะนะ แต่ที่ชัดๆ สมัยที่ผ่านๆ มาก็คือคุณหญิงสุพัตรา มาศดิตถ์ ก็เป็นคนเก่งในหลายด้าน มีบทบาททั้งในสภาและในพรรค ส่วนปัจจุบันก็มี ดร.ลลิตา ฤกษ์สำราญ ที่ได้เป็นรองประธานสภาผู้แทน ลำดับที่ 2 และก็ได้ทำหน้าที่ได้ดี ควบคุมการประชุม แทนประธานสภาได้ดี ส่วน ส.ส.สตรีบางท่านก็เคยได้เป็นรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีช่วย ก่อนที่มีการเปลี่ยนแปลงบทบาท ส.ส.เป็นแบบระบบบัญชีรายชื่อ หน้าที่ตรงนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจุบัน ส.ส.สตรีมีความเป็นผู้นำและทุกคนมีหมด เพียงแต่แสดงออกแตกต่างกันออกไปตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองทำอยู่” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ มารุต บุณนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

3. การปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย

3.1 พยายามสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจในงานนั้นๆ

ส.ส.สตรีบางท่านที่ได้รับมอบหมายในตำแหน่งต่างๆ นอกเหนือจากการเป็น ส.ส.มีความเห็นว่า ต้องมีความตั้งใจจริงในการทำงาน มีการพยายามศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา มีการทุ่มเทการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ การเรียนรู้งานเชิงปฏิบัติควบคู่ไปกับการทำงานภาคประชาชน เป็นส่วนสำคัญในการสร้างการยอมรับ

“ในการเข้ามาทำงานในตำแหน่งโฆษกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ของพื้นที่นั้น พี่คิดว่าสิ่งที่ทำให้ทุกคนศรัทธาในตัวเรา นั่นคือ ความตั้งใจจริงในการทำงาน การพยายามศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา ความทุ่มเทต่างๆ ที่เราต้องสามารถพัฒนาองค์กรให้ได้ ซึ่งตำแหน่งโฆษกไม่ใช่จะต้องเป็นผู้ให้ข่าวเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้ประสานงานมวลชน เครือข่าย ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี งานโฆษกเป็นส่วนงานที่สร้างสรรค์และสร้างภาพลักษณ์ในการทำงานของกระทรวง ซึ่งต้อง ประสานงานและเรียนรู้งานเชิงปฏิบัติควบคู่ไปกับการทำงานภาคประชาชน ซึ่งพี่เองก็ไม่ได้เรียนด้านการงานประชาสัมพันธ์มาโดยตรง แต่เราต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม จึงจะเข้าใจการทำงานต่างๆ ในกระทรวงที่เขาปฏิบัติกันได้ และต้องพยายามเรียนรู้ให้มาก” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

3.2 สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เป็นข้าราชการประจำ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

ส.ส.สตรีที่ได้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย เห็นว่า ต้องใช้หลักความเสมอภาคเท่าเทียมในการทำงาน ให้โอกาสกับผู้ที่ร่วมงานด้วย มีความเป็นกันเอง มุ่งเน้นงานที่บรรลุผลและมองตามสภาพที่ควรจะเป็น จึงจะสามารถทำงานร่วมกับข้าราชการประจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสร้างการยอมรับได้

“ในกระทรวงมีข้าราชการที่รับผิดชอบการทำงานอยู่แล้ว ในการมาทำงานโฆษก พี่เองใช้ หลักความเสมอภาคเท่าเทียม และให้โอกาสกับคนที่ร่วมงานด้วย พี่จะไม่ถือตัวอะไรนะ ทุกคนในกระทรวงที่ทำงานภายใต้นโยบายของท่านรัฐมนตรี (คุณหญิงสุดารัตน์ เกตุราพันธ์) สามารถเข้า

มาปรึกษาในเรื่องการทำงานกับพี่ได้ทุกคน จะเห็นได้ว่าพี่จะมีเวลาการเข้ามาทำงานในกระทรวง และข้าราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านการเป็นโฆษก มีความต้องการหรือปัญหาต่างๆ มาปรึกษาหารือ พี่จะให้เวลาเสมอ และให้ความเป็นกันเอง อย่างที่เห็นน้องๆ ข้างนอกที่เป็นผู้ช่วยก็ทำงานกันแบบกันเอง แต่มุ่งเน้นงานที่บรรลุผล ไม่ยึดติดมาก มองตามหลักการ และสภาพที่ควรปฏิบัติมากกว่า และก็จะมีพูดคุยเล่นกันในหน่วยงาน ทุกคนก็สนุกสนานด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภาวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถสรุปเกี่ยวกับกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้ในการสร้างการยอมรับตามบทบาททางการเมือง โดยแบ่งเป็นกลยุทธ์ที่ ส.ส.สตรีใช้ร่วมกันและกลยุทธ์เฉพาะบุคคล ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

บทบาททางการเมือง	กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ	
	กลยุทธ์ที่ใช้ร่วมกัน	กลยุทธ์เฉพาะบุคคล
1. บทบาทในสภาผู้แทนราษฎร 1.1 <u>บทบาทโดยทั่วไป</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความพร้อมด้านข้อมูลและมีวิธีการนำเสนออย่างมีเหตุผล <ul style="list-style-type: none"> - นำเสนอให้เห็นเป็นรูปธรรมและพยายามอธิบายให้เห็นอย่างถ่องแท้ - มีเหตุผลในการตัดสินใจ 2. พยายามเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี <ul style="list-style-type: none"> - ให้อีกฝ่ายได้เห็นความเห็นจนจบ 3. มีการวางตัวเหมาะสมกับกลุ่มและสถานที่ <ul style="list-style-type: none"> - รู้ว่าสิ่งใดควรทำ/ ไม่ควรทำ - รู้จักหน้าที่ 4. ใช้หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ <ul style="list-style-type: none"> - มีความจริงใจต่อผู้อื่น - มองโลกในแง่ดี 5. มีความสามารถด้านการพูด <ul style="list-style-type: none"> - แสดงความคิดเห็นตามหลักการของตนเอง - พูดจาฉะฉาน ชัดเจน - พูดในสิ่งที่ควรพูด 	<ul style="list-style-type: none"> - ทำความเข้าใจกับสิ่งที่จะนำเสนอ - พูดแสดงจุดยืนของตนเองได้ - ตรงต่อเวลา - มีการนำของฝากมาให้เพื่อนร่วมงาน - พูดจาตรงไปตรงมา ไม่เกรงกลัวใคร

ตารางที่ 4.1 (ต่อ) แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

บทบาททางการเมือง	กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ	
	กลยุทธ์ที่ใช้ร่วมกัน	กลยุทธ์เฉพาะบุคคล
<p>1. <u>บทบาทในสภาผู้แทนราษฎร</u></p> <p>1.1 <u>บทบาทโดยทั่วไป</u></p>	<p>6.การแสดงความอ่อนน้อมต่อผู้อาวุโส</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยกมือไหว้ผู้อาวุโสกว่า - ให้เกียรติผู้อาวุโสกว่า <p>7.สร้างบรรยากาศในที่ประชุมได้เสมอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้มีบุคลิกดี - มีความเป็นมิตรต่อกัน 	<ul style="list-style-type: none"> - มีบุคลิกโดดเด่นเฉพาะตัว <p>เช่น การพูดเสียงเหนือ เป็นต้น</p>
<p>1.2 <u>บทบาทในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการเป็นคณะกรรมการ</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - การตั้งกระทู้ - การเสนอญัตติ <p>- การเสนอร่างพระราชบัญญัติ</p> <p>- การอภิปรายทั่วไป</p>	<p>1.พยายามสะท้อนให้เห็นปัญหาที่จะนำเสนอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดเตรียมข้อมูลที่สนับสนุนการร้องขอ <p>2.พยายามเสนอเรื่องที่เป็นที่สนใจของสาธารณชน</p> <p>3.พยายามใช้ความรู้และความสามารถของตนในการทำงานที่มีความถนัด</p> <ul style="list-style-type: none"> - เน้นการทำงานในสิ่งที่ตนเองมีประสบการณ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีการทวงถามอย่างต่อเนื่อง <p>- เรียนรู้งานการเมืองให้เท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย</p>

ตารางที่ 4.1(ต่อ) แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติ หน้าที่ตาม บทบาททางการเมือง

บทบาททางการเมือง	กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ	
	กลยุทธ์ที่ใช้ร่วมกัน	กลยุทธ์เฉพาะบุคคล
- การทำงานในคณะกรรมการ	<p>4. พยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานของรัฐ/ รัฐวิสาหกิจและผู้ร่วมงานในคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พูดคุยอย่างเป็นกันเอง - เคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงาน - มีความเข้าใจผู้ร่วมงาน 	- ชื่อของฝากมาให้ผู้ร่วมงาน
<p>2.บทบาทนอกสภา ผู้แทนราษฎร 2.1 การปฏิสัมพันธ์กับประชาชน 2.1.1 การเยี่ยมเยียนประชาชน</p>	<p>1. การลงพื้นที่ช่วยงานอย่างสม่ำเสมอ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พูดคุยถึงปัญหาต่างๆ ของประชาชนและแก้ไขโดยเร็ว - มีความจริงใจ <p>2. การถามไถ่ทุกข์สุขของชาวบ้าน</p> <ul style="list-style-type: none"> - เข้าไปพูดคุยถึงในบ้านของประชาชนในพื้นที่ - หมั่นพบประชาชนให้บ่อยที่สุด <p>3. การร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - ไปร่วมงานที่จัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ - มีความเป็นกันเองกับเจ้าภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเป็นกันเอง เช่น ร่วมทำอาหาร การสัมผัสร่างกาย เพื่อแสดงความเห็นใจ - การช่วยเหลือในเรื่องส่วนตัวบางเรื่อง - ไม่เน้นการช่วยเหลือด้วยเงินหรือทรัพย์สิน

ตารางที่ 4.1(ต่อ) แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

บทบาททางการเมือง	กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ	
	กลยุทธ์ที่ใช้ร่วมกัน	กลยุทธ์เฉพาะบุคคล
2.1.2 การดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความต้องการของประชาชน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยเหลือประชาชน โดยการใช้ตำแหน่งหน้าที่ ในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานโดยตรง 2. มีการประสานงานที่ดีกับทีมงาน 	
2.1.3 การแก้ปัญหาเด็กและสตรี	<ol style="list-style-type: none"> 3. มีการรวมกลุ่มของ ส.ส.สตรี เพื่อแก้ไขปัญหาเด็กและสตรี 4. พยายามขยายนโยบายในการแก้ปัญหาเด็กและสตรีไปยังองค์กรระหว่างประเทศ 	
2.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง	<ol style="list-style-type: none"> 5. มีการแสดงออกถึงความจริงใจต่อสมาชิกในพรรค <ul style="list-style-type: none"> - เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย - ทุ่มเทการทำงานให้กับพรรค 6. สามารถแสดงอุดมการณ์ที่ชัดเจนของตนเองได้ <ul style="list-style-type: none"> - มีจุดยืน ไม่น้อมเอียงไปตามความคิดผู้อื่น 7. ประพฤติตนเป็นที่ไว้วางใจของสมาชิกพรรค <ul style="list-style-type: none"> - ยอมรับนโยบายของพรรค - มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถต่อสู้ในเรื่องที่ไม่เป็นธรรมได้

ตารางที่ 4.1(ต่อ) แสดงกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้สร้างการยอมรับในการปฏิบัติ หน้าที่ตาม
บทบาททางการเมือง

บทบาททางการเมือง	กลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ	
	กลยุทธ์ที่ใช้ร่วมกัน	กลยุทธ์เฉพาะบุคคล
<p>2.บทบาทนอกสภา ผู้แทนราษฎร 2.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง</p> <p>2.3 การทำงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย</p>	<p>8. เป็นผู้สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูลได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สามารถอธิบายเพื่อให้เกิดการยอมรับ - มีความรู้ในเรื่องที่ตนเองถนัด <p>9. มีความเป็นผู้นำ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับสภาวการณ์นั้นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - ควบคุมการประชุมได้ดี <p>10. พยายามสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจในงานนั้น ๆ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งใจจริงในการทำงาน - พยายามหาความรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลา - เรียนรู้การทำงานควบคู่ไปกับการทำงานภาคประชาชน <p>11. สามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เป็นข้าราชการประจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้ออกาสกับคนที่ร่วมงานด้วย - มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน - มีความเป็นกันเอง

จากตารางที่ 4.1 สามารถกล่าวได้ว่า ในเรื่องของกลยุทธ์การสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้ในการแสดงบทบาททางการเมือง มีทั้งกลยุทธ์ที่ใช้เหมือนกันและกลยุทธ์เฉพาะบุคคล ซึ่ง ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเองมีความเห็นไม่แตกต่างกันในเรื่องกลยุทธ์ดังกล่าว แต่จะมี ส.ส.สตรีบางท่านที่ได้ทำงานในตำแหน่งหน้าที่อื่นๆ อาจมีความคิดเห็นแตกต่างกันบ้างตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

นอกจากนี้ ในเรื่องของกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในสภาและนอกสภา ผู้แทนราษฎรสตรีแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นข้อมูลในการสนับสนุนเรื่องของบทบาทหน้าที่ของ ส.ส.สตรีในสภา โดยที่ผู้วิจัยจะขอนำเสนอข้อมูลจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยสามัญทั่วไป พ.ศ. 2531-2534 เปรียบเทียบกับ ข้อมูลการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญทั่วไป พ.ศ. 2544-2547 มาประกอบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกถึงบทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงในการสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีและการให้โอกาสในการทำหน้าที่การเป็นตัวแทนของประชาชนของ ส.ส.สตรี รวมทั้งการที่สภาผู้แทนราษฎรได้ให้โอกาสในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรีในปัจจุบัน ซึ่งจะศึกษาจากเอกสารเกี่ยวกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้แก่ 1) การตั้งกระทู้ถาม 2) การเสนอญัตติ และ 3) การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

1. การตั้งกระทู้ถาม

ตาราง 4.2 แสดงจำนวนกระทู้ถามทั่วไปที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2531-2534

กระทู้ถามทั่วไป	กระทู้ถามที่ขอให้ตอบ ในที่ประชุมสภาฯ	กระทู้ถาม ที่ขอให้ตอบใน ราชกิจจานุเบกษา	รวมจำนวนกระทู้	ร้อยละ
1. จำนวนกระทู้ถาม ทั่วไปของ ส.ส.สตรี	2	-	2	0.52
2. จำนวนกระทู้ถาม ทั้งหมด	169	215	384	100.0

ที่มา : งานกระทู้ สำนักรับประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า มีจำนวนกระทู้ที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ในช่วงปี 2531-2534 มีจำนวนทั้งสิ้น 384 กระทู้ โดยมี ส.ส.สตรีเสนอเป็นจำนวน 2 กระทู้ คิดเป็น ร้อยละ 0.52 จากจำนวนกระทู้ทั้งหมด

ตาราง 4.3 แสดงจำนวนกระทู้ถามทั่วไปที่เข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วงปี 2544-2547

กระทู้ถามทั่วไป	กระทู้ถามที่ขอให้อัดตอบ ในที่ประชุมสภา	กระทู้ถาม ที่ขอให้อัดตอบใน ราชกิจจานุเบกษา	รวมจำนวนกระทู้	ร้อยละ
1. จำนวนกระทู้ถาม ทั่วไปของ ส.ส.สตรี	2	7	9	1.80
2. จำนวนกระทู้ถาม ทั้งหมด	125	371	496	100.0

ที่มา : งานกระทู้ สำนักรับประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2544-2547 มีจำนวนกระทู้ถามทั่วไปที่เข้าสู่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 496 กระทู้ โดยที่ ส.ส.สตรีได้มีโอกาสในการตั้งกระทู้ถามทั่วไป จำนวน 9 กระทู้ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.80

2. การเสนอญัตติ

ตารางที่ 4.4 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2531-2534

ญัตติ/ ปี พ.ศ.	2531	2532	2533	2534	รวม	ร้อยละ
1. จำนวนญัตติที่เสนอโดย ส.ส.สตรี	-	2	1	-	3	0.52
2. จำนวนญัตติที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุม สภาทั้งหมด	168	128	152	125	573	100

ที่มา : งานญัตติ สำนักรับประชุม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในช่วงปี 2531-2534 มีการการเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสภาของ ส.ส.สตรี จำนวน 3 เรื่องจากจำนวนญัตติที่เข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมดจำนวน 573 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 0.52

ตารางที่ 4.5 แสดงการเสนอญัตติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2544-2547

ญัตติ/ ปี พ.ศ.	2544	2545	2546	2547	รวม	ร้อยละ
1. จำนวนญัตติที่เสนอโดย ส.ส.สตรี	8	8	9	9	34	4.86
2. จำนวนญัตติที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมด	132	165	199	203	699	100

ที่มา : งานญัตติ สำนักการประชุม สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ในช่วงปี 2544-2547 เมื่อพิจารณาการเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสภาของ ส.ส.สตรี พบว่า มีการเสนอญัตติ 34 เรื่อง จากจำนวนญัตติที่เข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมด 699 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.86

3. การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ตารางที่ 4.6 แสดงการเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2531-2534

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ	2531	2532	2533	2534	รวม	ร้อยละ
1. จำนวนร่าง พ.ร.บ.ที่เสนอโดย ส.ส.สตรี	5	2	2	1	10	1.07
2. จำนวนร่าง พ.ร.บ. ที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมด	184	251	304	192	931	100

ที่มา : สำนักการประชุม สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางที่ 4.6 พบว่า จำนวนร่างพระราชบัญญัติที่เสนอในช่วงปี 2531-2534 มี ส.ส.สตรีที่เสนอเป็นจำนวน 10 เรื่อง จาก 931 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 1.07 จากจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมด

ตารางที่ 4.7 แสดงการเสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎรในช่วง พ.ศ. 2544-2547

การเสนอร่างพระราชบัญญัติ	2544	2545	2546	2547	รวม	ร้อยละ
1. จำนวนร่าง พ.ร.บ.ที่เสนอโดย ส.ส.สตรี	4	14	10	13	41	8.23
2. จำนวนร่าง พ.ร.บ. ที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาทั้งหมด	68	158	133	139	498	100

ที่มา : สำนักงานการประชุม สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ร่างพระราชบัญญัติที่ ส.ส.สตรีนำเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาในช่วงปี 2544-2547 มีจำนวน 41 เรื่อง จากจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่เสนอในที่ประชุมสภาทั้งหมด 498 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.23

ในตอนี่ 2 ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี ซึ่งข้อมูลดังกล่าว เป็นการสัมภาษณ์และการกรอกข้อมูลในแบบสอบถามของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย ซึ่งได้ผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2   **ปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของส.ส.สตรี**

จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) และการทำแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง โดยผู้วิจัยได้แบ่งปัจจัยดังกล่าวเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกของ ส.ส.สตรี ในการนี้ ผู้วิจัยได้แยกความคิดเห็นของปัจจัยดังกล่าวตามทัศนะของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย ซึ่งจากผลการวิจัย สามารถเรียงลำดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี ได้ดังนี้

ทัศนะของ ส.ส.สตรี

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี : ปัจจัยภายใน

1. บุคลิกลักษณะ

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าบุคลิกลักษณะ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างการยอมรับของตนเอง ซึ่งบางท่านมีบุคลิกแบบเป็นคนตรงไปตรงมา คิดอย่างไรทำอย่างนั้น มีความเป็นตัวของตัวเองสูง บางท่านเป็นคนจริงจัง ทำงานหนักและเสมอต้นเสมอปลาย

“พื้นฐานของพี่ก็จะเป็นความเป็นตัวของตัวเองสูง แต่ไม่ใช่ ego นะ เป็นลักษณะไม่โอนอ่อนผ่อนตามใครง่ายๆ แต่ต้องมีเหตุผลที่ดี ส่วนพี่เองเน้นเรื่องจิตวิทยาในการพูดคุยกับชาวบ้านด้วย และบุคลิกพี่เองพี่ก็ว่าเรานี่ ตรงมาก เป็นคนแบบนี้ คิดอะไรก็ทำแบบนั้น” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“บุคลิกพี่เป็นคนจริงจัง ทำงานหนักและพี่เองทำงานการเมืองแบบสร้างสรรค์ พี่มองเป้าหมายสูงสุด คือ การยอมรับจากประชาชน บางสถานการณ์เราต้องรู้จักวางเฉย” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จึงเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

“พี่เป็นคนตรงไปตรงมา เปิดเผย พูดแล้วต้องยอมรับในสิ่งที่ได้พูดไป และพี่เป็นคนที่จริงใจกับคนนะ พี่คิดว่าไม่ยั้ง พี่คงไม่ได้ทำงานการเมืองหลายสมัย พื้นที่พี่เองก็น่าจะมองที่ตัวบุคคลในการเลือกผู้แทน เราเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

2. ความสามารถและวิธีการในการพูด

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าความสามารถและวิธีการในการพูดเป็นปัจจัยสำคัญรองลงมา จากบุคลิกภาพ ซึ่งได้แก่ การเป็นผู้พูดที่มีเหตุผลและมีความสุภาพ การไม่พูดเรื่องในอดีตที่เป็นข้อผิดพลาดของผู้ร่วมงาน การเป็นผู้พูดแบบตรงไปตรงมา และการพูดคุยแบบต่อหน้า (face to face communication) ดังคำสัมภาษณ์ ดังนี้

“พี่เน้นการสื่อสารครบวงจร ไม่ว่าจะเป็นการออกสื่อวิทยุ การทำจดหมาย การออกเยี่ยมเยียน ก็เป็นส่วนหนึ่งในการสื่อสารพูดคุยของพี่กับสาธารณะ เพราะเราต้องใช้สื่อเป็นตัวช่วยในการกระจายข่าวสาร ในการพูดคุยต้องมีการให้โอกาสกับคนที่เราทำงานด้วย มีการประชุม ยึดหลักเหตุผลและความสุภาพ และที่สำคัญพี่จะไม่ค่อยพูดถึงความผิดพลาดในอดีต เพราะเราสามารถแก้ไขและทำงานให้ก้าวหน้าต่อไปได้ ที่สำคัญการสั่งการกับทีมงานต้องชัดเจนและเป็นระบบ” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

“พี่เป็นคนพูดตรงๆ ตรงนี้อาจเป็นข้อดีของเรา เราถือว่าเราจริงใจ ไม่มีเคอะ...พูดกันชาวบ้านนี่แหละ เคยมีนัดจัดรายการแล้วพี่ก็พูดในเรื่องที่ต้องพูด ก็แรงเหมือนกัน....ก็มีประชาชนโทรมาเป็นห่วง กลัวโดนทำร้าย...แต่เราพูดไปแล้วและก็คิดว่าถูกต้องด้วย พี่คิดว่าการที่เราพูดแบบนี้ก็เป็นเรื่องที่ดี ประชาชนรับทราบข้อเท็จจริง และที่ขอบคุ้ยแบบต่อหน้านะ เคลียร์กันไปเลยสบายใจทั้งสองฝ่าย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

3. ประวัติส่วนตัว

ส.ส.สตรีส่วนมากเห็นว่าประวัติส่วนตัวมีความสำคัญเป็นลำดับที่ 3 ซึ่งจะต้องเป็นผู้มีความโปร่งใส ไม่มีเรื่องเสียหายด้านชู้สาวและข่าวในทางลบ จึงจะสร้างการยอมรับได้

“ดิฉันมองว่าประวัติส่วนตัวมีความสำคัญในการเข้ามาทำงานการเมือง เพราะเราเองต้องมีความโปร่งใส ดิฉันเองไม่เคยมีข่าวในทางลบ ดังนั้น การที่เข้ามาทำงานตรงนี้ได้ ก็ต้องถือว่าเป็นความภูมิใจอย่างมาก” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

“พีเห็นว่าความเป็นพยาบาลของพี เป็นจุดแรกที่ทำให้เราอยากช่วยเหลือคนอื่น เพราะการเป็นพยาบาลถือว่าเราต้องดูแลผู้อื่นได้เช่นกัน และพีเองไม่เคยมีเรื่องเสียหาย แฟนก็ไม่มี ท่านชวน หลีกภัย เคยถามนะตอนเข้าไปพบท่าน ว่าเข้ามาเล่นการเมืองไม่กลัวเรื่องชู้สาวหรือ เราก็บอกว่าไม่กลัว เพราะไม่มีแฟน ถ้าเรามั่นใจว่าเราดีครบนะ เราก็มาลงสมัครได้เลย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

“ในเรื่องของประวัติของ ส.ส.สตรีเองพีว่าส่วนมากทุกคนก็มีประวัติส่วนตัวที่ดี อย่างพีเองที่เป็นนักธุรกิจมาก่อน ซึ่งก็ไม่มีเรื่องเสียหาย ไม่อย่างนั้นเราไม่สามารถเข้ามาทำงานด้านนี้ได้ ดังนั้น การที่เราจะได้รับการยอมรับ ก็อยู่ที่ประวัติด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

4. การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและเครือข่าย/ กลุ่ม / พรรคการเมือง

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และเครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมือง เป็นปัจจัยที่สำคัญลำดับที่ 4 ซึ่ง ส.ส.สตรีให้ทัศนะในภาพรวมว่าทั้งการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน สามารถนำมาพัฒนาประเทศชาติได้

“ดิฉันให้ความสำคัญกับการศึกษา เพราะตนเองเกิดในพื้นที่ยากจน และการศึกษาที่ดียังไม่ถึง แต่ต้องขอบคุณโอกาสที่ทำให้เราได้มีการศึกษาที่ดี ดิฉันเองจบการศึกษาถึงระดับปริญญาเอก ในด้านเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศชาติได้ในปัจจุบัน” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

“พี่คิดว่าการศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเองนะ อย่างตอนนี้น้องก็เรียนปริญญาโทเพิ่มเติมอยู่ ในสาขารัฐประศาสนศาสตร์ ก็ทำให้มีความรู้และรอบรู้มากขึ้น การศึกษาทำให้เราเท่าเทียมกับคนอื่นได้...” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

ส่วนปัจจัยการมีเครือข่าย/ กลุ่ม/พรรคการเมือง ส.ส.สตรีเห็นว่าจะสามารถดูแลประชาชนได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

“พี่คิดว่าการเป็น ส.ส.มา 5 สมัยของพี่เป็นข้อดี เพราะการที่เรามีประสบการณ์มาก รู้จักคนกว้างขวาง ทำให้เราคิดหาทางช่วยเหลือชาวบ้านได้ในหลายเรื่อง และทีมงานพี่มีทั้งผู้ใหญ่บ้าน อบต. เวลาลูกบ้านหรือประชาชนมีปัญหา ก็เรียกทีมงานมาช่วยเหลือได้เลย” (สัมภาษณ์ ส.ส. พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

5. ภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน

ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน เป็นปัจจัยที่สร้างการยอมรับ ซึ่งบางท่านอาจมีสามีเป็นนักการเมืองหลายสมัยหรือมีความเกี่ยวข้องกับผู้ทำงานการเมืองเป็นเวลานาน จึงทำให้มีโอกาสเข้ามาทำงานการเมือง

“เริ่มจากสามีพี่เป็นนักการเมืองมาก่อน และตนเองได้ช่วยงานการเมืองมาตลอด เลยทำให้เกิดความผูกพันกับพื้นที่ จึงได้ก้าวเข้ามาเป็น ส.ส. และจากนั้นก็เป็น ส.ส.มา 5 สมัย ติดกัน” (สัมภาษณ์ ส.ส. พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

“เริ่มจากสามีพี่ทำงานการเมือง โดยเป็นผู้ช่วย พลเอกสิทธิ เสวตศิลาและ ศาสตราจารย์ มารุต บุณนาค มาประมาณ 10 กว่าปี และสามีเองก็ผลักดันให้พี่เข้ามาตรงนี้ เราารู้สึกว่าพอทำงานแล้วมันได้ช่วยคนหลายๆ คน “ (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

6. รางวัลและผลงานในการทำงาน

ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับรางวัลและผลงานในการทำงานมีส่วนในการสร้างการยอมรับ เช่น การทำงานสาธารณะ งานมูลนิธิ หรือการทำงานเพื่อช่วยเหลือสังคม

“ดิฉันทำงานถวายองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโครงการสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชน เป็นกรรมการโครงการปลูกต้นไม้ทั่วประเทศ และเป็นกรรมการมูลนิธิหลาย ๆ มูลนิธิ ซึ่งการทำงานเพื่อสังคม ก็เป็นเหมือนจุดหนึ่งที่ทำให้ดิฉันสนใจงานการเมืองด้วย เพราะเป็นงานสาธารณะเหมือนกัน” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

7. ชาติตระกูลและฐานะทางเศรษฐกิจ

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจัยเกี่ยวกับชาติตระกูลและปัจจัยฐานะทางเศรษฐกิจ ไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการสร้างการยอมรับ แต่มี ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ

“ดิฉันมองว่าชาติตระกูล ไม่ใช่สิ่งสำคัญในการเข้ามาเป็น ส.ส. เพราะทุกคนสามารถใช้ความรู้ ความสามารถ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ บางครั้งการมีชาติตระกูล ก็ไม่ได้ทำให้เราติดดินอย่างที่ ส.ส.ที่ดีควรจะเป็น” (สัมภาษณ์ คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

แต่มี ส.ส.สตรีบางท่านมีความเห็นว่า ปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจ ก็มีความจำเป็นในการสร้างการยอมรับและการทำงานทางการเมือง

“พี่เองเห็นว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเป็นเรื่องจำเป็น เพราะอย่างตัวพี่เองค่อนข้างพร้อมมากในเรื่องการเงิน เพราะนี่หมายถึง เราจะไม่เข้ามาโกงกิน และเรายังเกื้อหนุนประชาชนได้” (สัมภาษณ์ ส.ส. ภาวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

นอกจากปัจจัยภายในแล้ว ยังมีปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี : ปัจจัยภายนอก

1. ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัดและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวกับชื่อเสียงของพรรคการเมืองมีส่วนสำคัญเท่าเทียมกับการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรีเป็นปัจจัยลำดับแรกๆ ที่มีอิทธิพลในการสร้างการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของ ส.ส.สตรี

โดยในด้านปัจจัยที่เกี่ยวกับชื่อเสียงของพรรคการเมือง ส.ส.สตรีเห็นว่า พรรคการเมืองที่ก่อตั้งมานานเป็นส่วนสำคัญในการสร้างการยอมรับแก่ ส.ส.สตรี รวมถึงอุดมการณ์ของพรรคและการทำงานอย่างซื่อสัตย์ต่อประชาชนและประเทศ

“พรรคการเมืองมีส่วนสำคัญในการทำให้ผู้สมัครมีจุดสนใจมากขึ้น ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ ก่อตั้งมากกว่า 60 ปี เชื่อได้ว่าต้องมีอุดมการณ์ในการทำงานการเมืองและซื่อสัตย์ ไม่อย่างนั้นก็ไม่สามารถอยู่ได้นานขนาดนี้ และผู้บริหารพรรครวมทั้งสมาชิกพรรคเองก็มีนโยบายที่สอดคล้องกัน และไม่ค่อยมีข่าวในทางเสียหายมากจนประชาชนรับไม่ได้” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

นอกจากนี้ ส.ส.สตรียังมีความเห็นว่า ภาพลักษณ์ของพรรคมีส่วนในการเกิดมิติใหม่ทางการเมือง ทำให้เป็นจุดสนใจและส่งผลถึงการเข้ามาทำงานของ ส.ส.สตรี

“พี่เองเป็นกรรมการร่วมก่อตั้งพรรคไทยรักไทยด้วย ดังนั้น ภาพลักษณ์ของพรรคจึงมีส่วนสำคัญในการทำให้เกิดมิติทางการเมืองใหม่ๆ เราเองก็เป็นจุดสนใจมากขึ้นและจนถึงวันนี้พรรคเองก็มีสมาชิกเพิ่มขึ้นตลอดเวลา และส่งผลให้ ส.ส.ได้มีโอกาสเข้ามาทำงานในสภาผู้แทนราษฎรมากขึ้นด้วย และที่สำคัญมี ส.ส.สตรีเข้ามารับใช้ประชาชนถึง 43 คน” (สัมภาษณ์ ส.ส.ภูวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

ส่วนด้านปัจจัยการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรีนั้น ส.ส.สตรีเห็นว่า มีความสำคัญในลำดับแรก ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับสตรี เน้นความเสมอภาค และการเคลื่อนไหวเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่ดีในการทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นในสังคม

“โชคดีนะ ที่ในปัจจุบันมีการต่อสู้เกี่ยวกับสิทธิสตรี ซึ่งมีองค์กรเกี่ยวกับผู้หญิงหลายองค์กร ที่ให้ความสำคัญกับสตรี นอกเหนือจากการเป็นช่างเท้าหลังเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การที่มีการเคลื่อนไหว เช่น กฎหมายเกี่ยวกับความเสมอภาคของสตรี การต่อต้านการทำร้ายสตรี หรือการเดินทางไปในต่างประเทศเกี่ยวกับสตรี ที่ว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ของสังคมที่ดีด้วย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

2. การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับสตรี และโอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย

ส.ส.สตรีเห็นว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี และเห็นว่าการทำงานการเมืองไม่จำเป็นต้องเป็นเฉพาะผู้ชายเสมอไปและสังคมให้โอกาสสตรีมากขึ้น

“ดิฉันมีโอกาสทำงานตั้งแต่ระดับรากหญ้าจนถึงสูงสุด จึงคิดว่าการทำงานการเมืองก็ไม่ใช่สิ่งที่จะต้องเป็นเฉพาะผู้ชาย เพราะงานสาธารณะอื่นๆ ทุกคนก็ทำได้เช่นกัน ซึ่งต้องขอบคุณสังคมที่ให้โอกาสแก่สตรี และมองสิ่งที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสิ่งที่จับต้องไม่ได้” (สัมภาษณ์ คุณหญิง กัลยา โสภณพนิช เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2549)

นอกจากนี้ ในด้านปัจจัยการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรี ส.ส.สตรีเห็นว่าปัจจุบัน สตรีมีพื้นที่ในการนำเสนอตนเองแก่สื่อมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสังคมเป็นส่วนมากและสื่อก็จะเป็นหนังสือเกี่ยวกับสตรีเป็นส่วนใหญ่

“แต่ก่อนไม่ค่อยมีการเสนอข่าวสตรีมาก เห็นได้จากหนังสือพิมพ์เองก็ไม่ค่อยมีข่าวสตรี แต่มาตอนหลัง เริ่มมีหนังสือผู้หญิงเข้ามามากขึ้น ที่เคยมองว่าตรงนี้สตรีมีพื้นที่ในการนำเสนอตนเอง แต่การทำงานของ ส.ส.สตรี ก็จะมีข่าวเฉพาะงานที่เป็นสังคมจริงๆ ส่วนเรื่องการแก้ไข

ปัญหาบางที ส.ส.ชายก็มีโอกาสมากกว่า” (สัมภาษณ์ ส.ส.พิมพา จันทร์ประสงค์ เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2549)

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับโอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ เพราะสื่อมวลชนมักจะเน้นข่าวสารของ ส.ส.ชายมากจนเกินไป และขาดการเอาใจใส่ในข่าวการทำงานของ ส.ส.สตรี

“การแสดงตัวต่อสาธารณชนของ ส.ส.สตรีก็เป็นส่วนที่ทำให้คนรู้จักเพิ่มขึ้น แต่สังเกตว่า บางทีสื่อมวลชนเอง ก็ไม่ได้สนใจงานของ ส.ส.สตรีมากนัก แต่เพียงยอมรับในเรื่องการนำเสนอข่าวของท่าน ส.ส.ปวีณาที่ช่วยเหลือเด็กและสตรีที่ถูกทำร้าย แต่งานของ ส.ส.สตรีที่ทำก็มีอีกมาก สื่อมวลชนจึงเป็นเหมือนช่องทางที่มี แต่ขาดการเอาใจใส่ เพราะไปมุ่งเน้นแต่ ส.ส.ชายที่เป็นที่รู้จักจนเกินไป” (สัมภาษณ์ ส.ส.กวนิดา คุณผลิน เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2549)

3. การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ส.ส.สตรีส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่า ปัจจัยด้านการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี เนื่องจากเน้นความเท่าเทียมกับของหญิงและชาย รวมทั้งการมีแผนนโยบายพัฒนาสตรีแห่งชาติในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้ผู้หญิงมีโอกาสมากขึ้นในการทำงานการเมือง

“ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย มุ่งเน้นในเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนต้องมีเท่าเทียมกันไม่ว่าหญิงหรือชาย ดังนั้น การที่ประเทศไทยมีการปกครองแบบนี้ แน่แน่นอนว่าจะต้องส่งเสริมสตรีให้ก้าวมาสู่การทำงานการเมืองมากขึ้น ไม่เฉพาะในประเทศไทย ต่างประเทศก็มีการรณรงค์กัน และพบว่าในแผนนโยบายพัฒนาสตรีก็กำหนดในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีด้วย พี่ว่าต่อไปจะต้องมี ส.ส.สตรีเพิ่มขึ้น” (สัมภาษณ์ ส.ส.เจิมมาศ จิ่งเลิศศิริ เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2549)

4. วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้าน หรือผู้ตาม

ส.ส.สตรี ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม มีอิทธิพลต่อการเข้ามาทำงานการเมือง เพราะสังคมมองว่าผู้หญิงไม่เด็ดขาด แต่ผู้หญิงก็มีความละเอียดอ่อนในการทำงาน มีการคิดก่อนทำค่อนข้างมาก และไม่มีการโกงกิน

“การทำงานด้านเด็กและสตรีก็มีความเหมาะสม เพราะสตรีมีความเป็นเพศแม่ ซึ่งถือว่าถ้าได้ดูแลด้านนี้ก็เป็นเรื่องถนัด แต่ในการเข้ามาทำงานการเมือง สังคมยังให้ค่าของผู้หญิงน้อยไป และมองว่าผู้หญิงไม่เด็ดขาดพอ แต่การทำงานการเมืองไม่ใช่จะใช้ความเด็ดขาดอย่างเดียว พี่ว่าผู้หญิงมีความละเอียดอ่อน คิดเยอะ และคอยรับชั่งน้อย” (สัมภาษณ์ ส.ส.รังสิมา รอดรัศมี เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2549)

นอกจากทัศนะของ ส.ส.สตรีที่มองความสำคัญของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรีแล้วนั้น ผู้วิจัยจะได้นำเสนอทัศนะของ ส.ส.ชายต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลในการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง ดังต่อไปนี้

ทัศนะของ ส.ส.ชาย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี : ปัจจัยภายใน

1. ความสามารถและวิธีการในการพูด

ส.ส.ชายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ส.ส.สตรีมีการพูดที่น่าเชื่อถือ และมีความอ่อนโยนในการพูด นุ่มนวลและตรงไปตรงมา ไม่พูดเยิ่นเย้อ การพูดมักจะประกอบไปด้วยหลักการและเหตุผล

“ส.ส.สตรีส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีการพูดจาง่าเชื่อถือ และแฝงไปด้วยความอ่อนโยน เพราะ ส.ส.สตรีก็จะมีกรพูดจาดีอยู่แล้ว แต่ก็จะมีอีกบางท่านที่อ่อนโยน นุ่มนวล แต่ก็ตรงไปตรงมา อย่าง ส.ส.รังสิมา เป็นคนที่พูดจาตรงๆ สื่อสารตรงๆ ไม่ค่อยพูดเยิ่นเย้อ หรืออย่าง

ท่าน ลลิตา ก็มีลักษณะการพูดจาที่มักจะมีหลักการ สุภาพ และระงับอารมณ์ได้ดีมาก และท่าน แม่นกฏหมาย ดังนั้น ในการเป็นรองประธานสภา ท่านก็ทำหน้าที่ได้ดีมาก” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“เรื่องการพูดจานี้ผมว่า ส.ส.สตรีมีความสามารถมาก เพราะจะรู้ว่าต้องมีการพูดจาให้น่า ฟังอย่างไร เพราะ ส.ส.ชายบางครั้งยังใช้อารมณ์ในการพูด แต่ ส.ส.สตรีได้มีแบบของเค้า คือ พยายามใช้ความนุ่มนวล การชี้แจงที่เป็นเหตุผล และไม่โผงผาง ทำให้บางครั้งเราเองก็ต้องฟัง” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์มารุต บุณนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

2. บุคลิกลักษณะ

ส.ส.ชายส่วนมากมีความเห็นว่า ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะมีความสำคัญรองจาก ความสามารถและวิธีการในการพูด โดยที่ ส.ส.สตรีมีความอ่อนน้อมถ่อมตน มีอัธยาศัยดี มีความ มั่นใจในตนเองสูงและอุทิศตนในการทำงานอย่างเต็มความสามารถเท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย

“ส.ส.สตรีแต่ละคนก็มีลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ถือว่าด้วยบุคลิกนี้แหละจึงทำให้สภา ผู้แทนราษฎรมีสีสัน เพราะว่า ส.ส.สตรีบางคนเรียบร้อย บางคนมีความอ่อนน้อมถ่อมตน บางคนก็ มีอัธยาศัยดี อย่าง ส.ส.รังสิมา ก็จะมีของฝากเพื่อนในสภาฯ บ่อย เคยเอาของกินมาฝากเยอะเยะ บางคนก็มีความมั่นใจในตนเองสูงและที่สำคัญ ส.ส.หญิงส่วนใหญ่ มักจะเป็นคนที่อุทิศตนในการ ทำงานทุกคน พอๆ กับ ส.ส.ชาย แต่ด้วยภาระหน้าที่แล้วภาพรวมหนักมากนะ เพราะบางคนก็มี ครอบครัวแล้วด้วย ก็ยังทุ่มเทเต็มที่กันทุกคน” (สัมภาษณ์ ส.ส.วรงค์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“ส.ส.สตรีหลายท่านมีบุคลิกที่แตกต่างกันออกไป บางท่านเป็นนักวิชาการ บางท่านเป็น อาจารย์ นักธุรกิจมาก่อน ก็จะมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตัว เช่น เป็นคนที่คล่องแคล่ว บางคนก็ไม่ ช่างพูดแต่ก็กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น ซึ่งก็ตามบทบาทของการทำหน้าที่ ส.ส.” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

3. ประวัติส่วนตัว

ส.ส.ชายให้ทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยด้านประวัติส่วนตัวของ ส.ส.สตรีเป็นสิ่งที่สามารถสร้างการยอมรับในลำดับที่ 3 และมีความเห็นในเรื่องนี้ว่า ส.ส.สตรีส่วนใหญ่จะมีประวัติที่ดี และไม่มีเรื่องเสียหาย มีความระวังตนเองในการทำงานการเมือง

“ ส.ส.สตรีส่วนใหญ่ประวัติดีทุกคนนะ ไม่ค่อยมีเรื่องเสียหายเหมือน ส.ส.ชาย แล้วยิ่งสมัยก่อน ส.ส.สตรีก็มีไม่มาก ใ้ที่จะเป็นข่าวก็ไม่ค่อยมี แต่โดยรวม ส.ส.สตรีมักไม่ค่อยมีข่าว ผู้หญิงมักจะมีเรื่องตัวในการทำงานการเมือง มีข่าวเสียหายไม่ได้เลย ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะใส่ร้ายกันเรื่องชู้สาวซะมาก.....แต่ก็ไม่เห็นจะจริงนะ เพราะไม่เคยมีข่าวกล่าวหาแล้วเป็นเรื่องจริง ตรวจสอบไปมาก็เป็นการใส่ร้ายกัน” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์มารุต นุนนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

4. การศึกษา

ส.ส.ชายแสดงความเห็นว่า ส.ส.สตรีมีการศึกษาในระดับที่ดี ซึ่งมีตั้งแต่ระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอก นอกจากนี้ ส.ส.สตรียังได้พัฒนาตนเองโดยการหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การฝึกอบรมทางการเมือง หรือการอบรมต่างๆ

“...อย่างคุณหญิงกัลยา โสภณพนิช จบระดับปริญญาเอกนะ ส่วน ส.ส.สตรีหลายคนก็จบปริญญาโทหลายคน ซึ่งถือว่าการศึกษาที่ให้ความสำคัญ เพราะการเรียนรู้เปลี่ยนไปจากเดิมมาก ยิ่งถ้าเราได้เรียนมากขึ้น ก็นำความรู้มาพูดคุยกัน และนอกจากนี้ การอบรมต่างๆ นอกเหนือจากการเรียนทั่วไป เช่น การเรียนรู้ด้านการเมืองจากสถาบันพระปกเกล้า ก็มี ส.ส.สตรีไปเรียนกันหลายคน” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

ส.ส.ชายส่วนใหญ่เห็นว่า การที่ ส.ส.สตรีมีประสบการณ์ในการทำงานเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี เนื่องจากประสบการณ์บางอย่างเป็นการทำงานในระดับประเทศ

“อย่างคุณหญิงกัลยา ก็มีประสบการณ์เยอะนะ ถึงแม้จะเพิ่งเข้ามาทำงานการเมืองไม่นาน แต่ได้ทำงานในรับใช้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท่านมานาน ซึ่งตรงนี้ ส.ส.ในสภาทุกคนทราบดีเลย เพราะเป็นงานที่สำคัญ ก่อนมาเป็น ส.ส.” (สัมภาษณ์ ส.ส.วงศ์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“การทำงานของ ส.ส.สตรีหลายๆ ท่าน ผมว่านำมาใช้ประโยชน์ได้มาก และบางท่านเป็นมาหลายสมัย จุดนี้เองถ้าไม่มีเรื่องเสียหายอะไร ประชาชนก็จะให้การยอมรับอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ก็สามารถเข้ามาทำงานการเมืองได้หลายสมัย” (สัมภาษณ์ศาสตราจารย์มารุต บุญนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

6. รางวัลและผลงานในการทำงาน

ส.ส.ชายมีความเห็นว่า ปัจจัยอีกด้านหนึ่งที่ทำให้ ส.ส.สตรี เกิดการยอมรับนั้น ได้แก่ การได้รับรางวัลและมีผลงานในการทำงาน ซึ่งบางท่านได้รับตำแหน่งเป็นคุณหญิง และมีผลงานการทำงานหลายด้าน

“ผลงานต่างๆ ก็มีที่ยอมรับหลายๆ คน อย่าง ส.ส.สตรีที่ทำงานมาก ก็มีท่านสุดารัตน์ ก็ได้ตำแหน่ง เป็นคุณหญิง เพราะการทำงานที่ทุ่มเท และเห็นเป็นภาพลักษณ์ที่ชัดเจน ซึ่ง ส.ส.สตรีตอนนี้มีการทำงานเท่าๆ ส.ส.ชายแล้ว” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“ที่ว่า ส.ส.สตรีมีการทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนหลายท่าน คุณหญิงกัลยา โสภณพนิช ก็เป็นท่านหนึ่งนะที่มีผลงานในการสนองพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และท่านปฏิบัติมานาน เป็นงานที่หนักและต้องใช้ความพยายามอย่างสูง ท่านมีความสามารถมาก” (สัมภาษณ์ ส.ส.วงศ์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

7. เครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมือง

ในด้านปัจจัยเกี่ยวกับเครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมือง ส.ส.ชายมีความเห็นว่าจะไม่ได้เป็นปัจจัยหลัก แต่ก็มีความสำคัญ เนื่องจาก ส.ส.สตรีต้องมีทีมงานที่ดีในการช่วยเหลือประชาชนได้

“ผมว่าเครือข่ายก็จำเป็นสำหรับ ส.ส. สตรีเพราะว่า เค้าเป็นผู้หญิงก็ต้องการผู้ช่วยงาน เป็นทีมงานต่างๆ อย่าง ส.ส.เจิมมาศ มีทีมงานเยอะ เวลาชาวบ้านเดือดร้อนก็ดูแลได้เลย ส่วนพรรคการเมืองก็มีความสำคัญในการช่วยให้งานดำเนินอย่างราบรื่น เป็นส่วนสนับสนุน” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์มารุต บุณนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

8. ฐานะทางเศรษฐกิจ และภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน

ส่วนปัจจัยด้านฐานะทางเศรษฐกิจและการมีภูมิหลังทางครอบครัว มีความสำคัญในระดับเดียวกัน เนื่องจากว่า ส.ส.ชายมองว่าจะไม่ได้เป็นปัจจัยหลักในการสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี ดังคำสัมภาษณ์ ต่อไปนี้

“ การมีพ่อแม่พี่น้องเป็นนักการเมืองมาก่อนก็สำคัญนะ แต่ประเด็นนี้ พี่ว่าบางครั้งก็ไม่จำเป็น เพราะอย่างรังสิมา ก็ไม่ได้มีญาติเป็นนักการเมือง อาศัยมีอุดมการณ์และพิสูจน์ตัวเองจนเกิดความน่าเชื่อถือ และได้เป็น ส.ส.” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์)

“พี่ว่าฐานะทางการเงินก็เป็นส่วนที่สำคัญแต่ไม่ใช่สิ่งสำคัญ แค่ว่าทางบ้านมีฐานะปานกลาง ไม่ได้มีหนี้สินอะไร พี่ว่าก็พอแล้ว เพราะไม่อย่างนั้นคนรวยก็เป็น ส.ส.ได้อย่างเดียว คนที่มีความรู้แต่ไม่รวย ก็เป็นไม่ได้ พี่มองว่าเป็น ส.ส.ไม่ต้องไปช่วยเรื่องการเงินใคร เราช่วยในเรื่องที่เราช่วยได้ เพราะช่วยเงินก็หมายถึงซื้อเสียง” (สัมภาษณ์ ส.ส.วรงค์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรี : ปัจจัยภายนอก

1. การปกครองระบอบประชาธิปไตย

ส.ส.ชายส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรี เนื่องจากได้ให้ความสำคัญของความเท่าเทียมกันของเพศหญิงและชายในการแสดงความสามารถในการทำงานการเมือง

“ดีที่ประเทศไทยเป็นระบอบประชาธิปไตย เพราะให้โอกาสสตรีได้แสดงความสามารถ ในสมัยก่อน ส.ส.สตรีบางท่านไม่ค่อยกล้าแสดงความเห็น กลัวจะโดนว่าและไม่ค่อยแน่ใจ แต่ปัจจุบันเพราะความเท่าเทียม การให้ความสำคัญตามรัฐธรรมนูญมีผลมาก” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ภารุต บุนนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

2. ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด

ส.ส.ชายส่วนใหญ่เห็นว่า ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี เนื่องจากถ้าเป็นพรรคการเมืองที่มีชื่อเสียงและมีสมาชิกพรรคมาก ส.ส.เองก็จะได้รับการยอมรับด้วย

“พื้มองว่าชื่อเสียงพรรคมีส่วนสำคัญเหมือนกัน เพราะพรรคใหญ่ ก็จะมีประชาชนให้ ความสำคัญ ดังนั้น การที่ ส.ส.สตรีเข้ามาทำงานการเมืองในนามพรรคที่เป็นที่รู้จัก ก็ได้รับการยอมรับด้วยและในกรณีนี้ บางทีจึงมีการย้ายพรรคเกิดขึ้น....” (สัมภาษณ์ ส.ส. วรงค์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“แน่นอน...พรรคการเมืองเป็นจุดแรกในการสร้างการยอมรับ เพราะถ้าหาก ส.ส.สตรีไปอยู่พรรคเล็กก็อาจไม่มีแรงผลักดันมากนัก ซึ่งถ้าหากพรรคใหญ่ ก็จะมีทีมงาน มีผู้สนับสนุนค่อนข้างเยอะ” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

3. โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย

ส.ส.ชายส่วนใหญ่เห็นว่า โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลพอสมควรกับการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี เนื่องจาก ส.ส.สตรีทำงานทั้งในสภาและนอกสภาเท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย แต่บางครั้ง สื่อให้ความสำคัญกับ ส.ส.ชายมากกว่า หรือคนที่โดดเด่นจริงๆ

“อาจถือเป็นปัญหาของ ส.ส.สตรี พิจารณาว่าเป็นปัจจัยที่ต้องเป็นห่วง เพราะว่า สื่อมวลชนชอบทำข่าว ส.ส.ชายที่เป็นที่รู้จักอยู่แล้ว ส.ส.หญิงเองก็ทำงานมาก แต่บางทีเข้าไม่ถึงสื่อ ต้องโดดเด่นจริงๆ อย่างที่เราเห็นว่าใน สภามีไม่กี่คนที่สื่อสนใจ...” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

4. การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรีและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี

ส.ส.ชายส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัจจัยภายนอกเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรีและการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสตรี มีอิทธิพลค่อนข้างมากในการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี เนื่องจากปัจจัยดังกล่าวทำให้สตรีมีโอกาสมากขึ้นในการเข้ามาทำงานการเมืองและได้รับการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมือง

“ถือเป็นเรื่องที่เขาไม่มานะ เพราะแต่ก่อนจะให้สิทธิผู้ชายก่อน แต่เดี๋ยวนี้ หญิงชายเท่าเทียมกัน อย่างพี่เองก็คิดว่าถ้าเรื่องใดที่ผู้หญิงมีความสามารถและทำได้ดีกว่าไม่ใช่เฉพาะเรื่องเกี่ยวกับเด็ก สตรี อย่างเรื่องการเสนอพระราชบัญญัติอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ของคุณหญิงกัลยา ไสภณพนิชหรือการให้โอกาสเป็นรองสภาของท่านลลิตา ฤกษ์สำราญ” (สัมภาษณ์ ส.ส.ธีระ สลักเพชร เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

“การเมืองค์กรสตรีและการต่อสู้เกี่ยวกับสิทธิสตรีเกิดขึ้นผมว่าดีนะ เพราะว่าผู้หญิงก็จะได้มีโอกาสในการทำงานหลายอย่างให้กับสังคมมากขึ้น อย่างการให้ผู้หญิงได้เลือกใช้นามสกุลของตนเองได้ จากแต่ก่อนต้องใช้ของสามี ตอนนี้ก็ให้สิทธิกันเต็มที่” (สัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ มารุต บุญนาค เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2549)

5. วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้าน หรือผู้ตาม

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคมนั้น ส.ส.ชายมีความเห็นว่า เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลปานกลาง เนื่องจากการเน้นบทบาทแม่บ้านมิได้หมายถึงการไม่ให้โอกาส แต่เป็นการมองจุดที่ดีของความเป็นสตรี ซึ่งจะปฏิบัติงานในด้านนั้นๆ ได้ดีกว่า ส.ส.ชายและการมองสิ่งที่เป็นความคิดแบบเก่าในอดีต ทำให้ขาดการพัฒนา

“สังคมไทยยังมองผู้หญิงว่าเป็นลักษณะแม่บ้านอยู่ แต่ที่ว่าเค้ามีลักษณะที่ดีก็ได้อยู่แล้ว แต่เราเอง บางครั้งยึดติดกับสิ่งที่เป็นมาในอดีต ทำให้สังคมไม่พัฒนา ผู้หญิงเองทำงานได้เท่าผู้ชายแล้ว ดูในสภาสี บางคนนะ บทบาทมากกว่า ส.ส.ชายอีกนะ และที่สำคัญในสภาเองก็มองว่า ส.ส.หญิงส่วนใหญ่มีความสามารถและทำงานได้เท่าเทียมกันกับ ส.ส.ชาย” (สัมภาษณ์ ส.ส.วรงค์ เดชกิจวิกรม เมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2549)

ซึ่งจากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ดังกล่าว ผู้วิจัยสามารถเปรียบเทียบทัศนะของ ส.ส.หญิงและ ส.ส.ชาย เกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง โดยเรียงลำดับจากความสำคัญ ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงการเปรียบเทียบทักษะของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเกี่ยวกับปัจจัยภายในที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

ทักษะ ส.ส.หญิง	ทักษะ ส.ส.ชาย
<ol style="list-style-type: none"> บุคลิกลักษณะ ความสามารถและวิธีการในการพูด ประวัติส่วนตัว การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมืองที่สังกัด ภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน รางวัลและผลงานในการทำงาน ชาติตระกูล ฐานะทางเศรษฐกิจ 	<ol style="list-style-type: none"> ความสามารถและวิธีการในการพูด บุคลิกลักษณะ ประวัติส่วนตัว การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน รางวัลและผลงานในการทำงาน เครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมือง ฐานะทางเศรษฐกิจ ภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน ชาติตระกูล

ตารางที่ 4.9 แสดงการเปรียบเทียบทักษะของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเกี่ยวกับปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

ทักษะ ส.ส.สตรี	ทักษะ ส.ส.ชาย
<ol style="list-style-type: none"> ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสตรี การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรี โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย การปกครองระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้านหรือผู้ตาม 	<ol style="list-style-type: none"> การปกครองระบอบประชาธิปไตย ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรี การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสิทธิสตรี วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้านหรือผู้ตาม

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรี” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะกลยุทธ์ในการสื่อสารที่ ส.ส.สตรีใช้เพื่อสร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง รวมถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของ ส.ส.สตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-depth Interview) การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) แบบสอบถาม (Questionair) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอข้อเสนอนี้ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

1. บทบาทในสภาผู้แทนราษฎร

จากทัศนะ ส.ส.สตรี ผู้ร่วมงานที่เป็น ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย พบว่า กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี โดยแบ่งตามบทบาทในสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งแบ่งเป็นบทบาทโดยทั่วไป บทบาทในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการเป็นคณะกรรมการ

1.1 บทบาทโดยทั่วไป พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ ได้แก่ มีความพร้อมด้านข้อมูลและมีวิธีการนำเสนออย่างมีเหตุผล เช่น นำเสนอให้เห็นเป็นรูปธรรมและพยายามอธิบายให้เห็นอย่างถ่องแท้ มีเหตุผลในการตัดสินใจ ซึ่งมีบางท่านเห็นว่าควรทำความเข้าใจกับสิ่งที่นำเสนอก่อน การพยายามเป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ได้แก่ การให้โอกาสผู้อื่นได้แสดงความคิดเห็น

จนจบและสามารถพูดแสดงจุดยืนของตนเองได้ ส่วนการวางตัวเหมาะสมกับกลุ่มและสถานที่ ส.ส.สตรีจะทราบว่สิ่งใดควรกระทำหรือไม่ควรกระทำ รู้จักหน้าที่ และการตรงต่อเวลา ด้านการใช้หลักในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ เช่น มีความจริงใจต่อผู้อื่น การมองโลกในแง่ดี และการซื้อของฝากมาฝากผู้ร่วมงาน ส่วนในด้านการมีความสามารถด้านการพูด จะมีการแสดงความคิดเห็นตามหลักการของตนเอง พูดจาฉะฉาน ชัดเจนพูดจาตรงไปตรงมาไม่เกรงกลัวใคร การแสดงท่าทีที่นอบน้อมต่อผู้ที่มีอาวุโสกว่า ส.ส.สตรีมักจะยกมือไหว้และให้เกียรติผู้อาวุโสกว่า และมักจะสร้างบรรยากาศในที่ประชุมได้เสมอ เช่น เป็นผู้มีบุคลิกดี มีความเป็นมิตรต่อกัน มีบุคลิกโดดเด่น เฉพาะตัว เช่น การพูดเสียงเหนือ เป็นต้น

1.2 บทบาทในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรและการเป็นคณะกรรมการธิการ ซึ่งได้แก่ การตั้งกระทู้ การเสนอญัตติ การเสนอร่างพระราชบัญญัติ การอภิปราย และการทำงานในคณะกรรมการธิการ

- การตั้งกระทู้และการเสนอญัตติ พบว่า ส.ส.สตรี มีการใช้กลยุทธ์การสื่อสาร ได้แก่ พยายามสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาที่จะนำเสนอ เช่น จัดเตรียมข้อมูลที่สนับสนุนการร้องขอและมีการทวงถามอย่างต่อเนื่อง ในกรณีที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองในเรื่องที่ร้องขอไปแล้ว
- การเสนอร่างพระราชบัญญัติ พบว่า ส.ส.สตรีจะต้องใช้กลยุทธ์ในการพยายามนำเสนอเรื่องที่เป็นที่สนใจของสาธารณชน
- การอภิปรายทั่วไป พบว่า ส.ส.สตรี ใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับเหมือนกับการเป็นคณะกรรมการ นั่นคือ พยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนในการทำงานที่มีความถนัด มีประสบการณ์ โดยการเน้นการทำงานในสิ่งที่ตนมีประสบการณ์ สอบถามข้อมูลและติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการเรียนรู้งานการเมือง รวมทั้งการเรียนรู้งานการเมืองให้เท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย
- ส่วนกลยุทธ์ในการทำงานกรรมาธิการ พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการพยายามสร้างมนุษยสัมพันธ์กับหน่วยงานราชการ/ หน่วยงานของรัฐ/ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจอย่างสม่ำเสมอและผู้ร่วมงานในคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ เช่น การพูดคุยอย่างเป็น

กันเอง เคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงาน มีความเข้าใจผู้ร่วมงาน รวมถึงการซื้อของฝากมาฝากผู้ร่วมงาน เป็นต้น

2. บทบาทนอกสภาผู้แทนราษฎร

2.1 การปฏิสัมพันธ์กับประชาชน

2.1.1 การเยี่ยมเยียนประชาชน พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ ดังนี้ การลงพื้นที่และช่วยงานพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ การถามทุกข์สุขชาวบ้านถึงหน้าบ้าน มีการร่วมกิจกรรมสัมพันธ์ชุมชน เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานศพ อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังให้ความเป็นกันเองกับชาวบ้าน โดยการร่วมทำอาหาร การสัมผัสร่างกายเพื่อแสดงความเห็นอกเห็นใจต่อชาวบ้านที่เดือดร้อน

2.1.2 การดำเนินการช่วยเหลือและสนองตอบความต้องการของประชาชน พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสาร ดังนี้ ช่วยเหลือประชาชนโดยการใช้ตำแหน่งในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานโดยตรง มีการประสานงานที่ดีกับทีมงาน

2.1.3 การแก้ปัญหาเด็กและสตรี พบว่า ส.ส.สตรีมีการรวมกลุ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับเด็กและสตรี และพยายามขยายนโยบายในการแก้ปัญหาเด็กและสตรีไปยังองค์กรระหว่างประเทศ

2.2 การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง พบว่า ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ ดังนี้ มีการแสดงออกถึงความจริงใจต่อสมาชิกคนอื่นในพรรค เช่น เป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย พุ่มเทการทำงานให้กับพรรค สามารถแสดงอุดมการณ์ที่ชัดเจนของตนเองได้ ได้แก่ มีจุดยืน การไม่โน้มเอียงไปตามความคิดผู้อื่น นอกจากนี้ ส.ส.สตรีบางท่านยังสามารถต่อสู้ในเรื่องที่ไม่เป็นธรรมได้ ส่วนการประพฤติตนให้เป็นที่ไว้วางใจต่อสมาชิกพรรค เช่น การยอมรับนโยบายของพรรค มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ที่สามารถถ่ายทอดและนำเสนอข้อมูล เพื่อให้สมาชิกยอมรับก่อนการขอมติ เช่น การมีความรู้ในเรื่องที่ตนเองถนัดและสามารถอธิบายให้เกิดการยอมรับได้

และในเรื่องแสดงออกถึงความเป็นผู้นำนั้น ส.ส.สตรีใช้เหตุผลในการตัดสินใจที่เหมาะสมกับสภา การณ์นั้น และ ส.ส.สตรีบางท่านมีภาวะผู้นำ เช่น การควบคุมการประชุมได้ดี

2.3 การทำงานในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย พบว่า ส.ส.สตรีที่ได้รับตำแหน่ง นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ใช้กลยุทธ์ในการสร้างการยอมรับ ดังนี้ พยายามสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจในงานนั้นๆ เช่น ตั้งใจจริงในการทำงาน พยายามหาความรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา เรียนรู้การทำงานควบคู่ไปกับการทำงานภาคประชาชน และสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เป็นข้าราชการประจำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ เช่น ให้ออกไปกับคนที่ร่วมงานด้วย มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันและมีความเป็นกันเอง

การศึกษาจากเอกสารการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

การศึกษาจากเอกสารการประชุมสภาผู้แทนราษฎรในช่วง ปี 2531-2534 และในช่วงปี 2544-2547 พบว่า

1. การตั้งกระทู้ถาม พบว่า มีการตั้งกระทู้ โดย ส.ส.สตรีเพิ่มขึ้น จาก 2 กระทู้ในช่วงปี 2531-2534 เป็น 9 กระทู้ ในช่วงปี 2544-2547 จากจำนวนกระทู้ที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด 112 กระทู้ และกระทู้ถามที่ได้รับการตอบในราชกิจจานุเบกษา มีจำนวน 7 กระทู้
2. การเสนอญัตติ พบว่า มีการเสนอญัตติโดย ส.ส.สตรีเพิ่มขึ้น จาก 3 ญัตติในช่วงปี 2531-2534 เป็น 34 ญัตติ ในช่วงปี 2544-2547 โดยที่จำนวนญัตติในสภาที่เพิ่มขึ้น 123 ญัตติ
3. การเสนอร่างพระราชบัญญัติ พบว่า มีการเสนอร่างพระราชบัญญัติโดย ส.ส.สตรีจาก 10 ร่างพระราชบัญญัติในช่วงปี 2531-2534 เป็น 41 ร่างพระราชบัญญัติ ในช่วงปี 2544-2547 จากจำนวนร่างพระราชบัญญัติที่เสนอเข้าสู่สภา ที่มีจำนวนลดลง ถึง 433 ร่างพระราชบัญญัติ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี ในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

ปัจจัยภายใน

ในทัศนะของ ส.ส.สตรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรีตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) บุคลิกลักษณะ 2) ความสามารถและวิธีการในการพูด 3) ประวัติส่วนตัว 4) การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน เครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมืองที่สังกัด 5) ภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน 6) รางวัลและผลงานในการทำงาน และ 7) ชชาติตระกูล สถานะทางเศรษฐกิจ

ส่วนในทัศนะของ ส.ส.ชาย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี ตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) ความสามารถและวิธีการในการพูด 2) บุคลิกลักษณะ 3) ประวัติส่วนตัว 4) การศึกษา 5) ประสบการณ์ในการทำงาน 6) รางวัลและผลงานในการทำงาน 7) เครือข่าย/ กลุ่ม/ พรรคการเมือง 8) สถานะทางเศรษฐกิจ ภูมิหลังทางครอบครัวหรือการมีบุคคลในครอบครัวเป็นนักการเมืองมาก่อน และ 9) ชชาติตระกูล

ปัจจัยภายนอก

ในทัศนะของ ส.ส.สตรี พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรีตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับสตรี 2) การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรี โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย 3) การปกครองระบอบประชาธิปไตย และ 4) วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้านหรือผู้ตาม

ส่วนในทัศนะของ ส.ส.ชาย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรี ตามลำดับความสำคัญ ได้แก่ 1) การปกครองระบอบประชาธิปไตย 2) ชื่อเสียงของพรรคการเมืองที่สังกัด 3) โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อย 4) การเปลี่ยนแปลงของ

สังคมที่เน้นความสามารถมากกว่าเพศ การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสตรี และ 5) วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้านหรือผู้ตาม

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งผลการศึกษาคือวิจัยเป็น 2 ตอน ตามปัญหาคำวิจัย คือ 1) กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรีในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมือง

ปัญหาคำวิจัยข้อที่ 1 ส.ส.สตรีใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองอย่างไร

บทบาทในสภาผู้แทนราษฎร

ในเรื่องของ “กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี” นั้น ทำให้เราทราบว่าบทบาทโดยทั่วไปของ ส.ส.สตรีได้มีการใช้กลยุทธ์บางประการที่มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของผาณิต อมราพิทักษ์ (2544) เรื่อง ความสามารถในการสื่อสารของผู้หญิงในสภานิติบัญญัติที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพของสำนักงาน ก.พ. กล่าวคือ ลักษณะการสื่อสารของผู้บังคับบัญชาผู้หญิงที่ได้รับการยอมรับ เช่น สามารถทำงานเป็นทีม ถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบและชัดเจน ให้คำแนะนำและช่วยแก้ไขให้ผู้บังคับบัญชา ลักษณะการสื่อสารของผู้บังคับบัญชาผู้หญิงที่ได้รับการยอมรับ เช่น สามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบชัดเจน ปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ นโยบายเป้าหมายขององค์กร สามารถทำงานเป็นทีม สามารถนำเสนองานได้ชัดเจนและน่าสนใจ พุดจาสุภาพอ่อนหวานให้เกียรติคู่สนทนา ลักษณะการสื่อสารของผู้ร่วมงานที่ได้รับการยอมรับ เช่น สามารถให้กำลังใจผู้ร่วมงานเมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ช่วยรักษาหน้า ไม่ปล่อยให้ผู้ร่วมงานกระทำผิดพลาดออกไปทั้ง ๆ ที่ทราบว่าผิด สามารถถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบชัดเจนและกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา

นั่นหมายถึงว่า ในลักษณะของการสื่อสารที่กล่าวมาไม่ว่าจะเป็น ส.ส.สตรีหรือผู้หญิงทำงานในสำนักงาน กพ. ต่างมีความเห็นคล้ายกันว่า ลักษณะการสื่อสารหรือกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงานมีลักษณะใกล้เคียงกัน

ส่วนเรื่องของบทบาทในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น ผู้วิจัยมีข้อมูลสนับสนุนที่ทำให้ทราบว่าเป็นอย่างไรบ้างที่ ส.ส.สตรีหรือผู้หญิงในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรนั้น ก็ยังมีได้แสดงบทบาทในเรื่องการนำเสนอเท่าที่ควร ซึ่งจากข้อมูลเกี่ยวกับการตั้งกระทู้ การเสนอญัตติ และการเสนอพระราชบัญญัติของ ส.ส.สตรีที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาประกอบ แสดงให้เห็นว่า

- การตั้งกระทู้ถาม

แม้ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2522 จะไม่ได้บัญญัติความหมายไว้ แต่ก็เป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า เป็นคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรถามเรื่องต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับนโยบายต่อรัฐมนตรีในฐานะผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในเรื่องที่ถามนั้นๆ จะต้องคอยกระทู้ถามนั้นใน 2 ลักษณะ คือ 1) ตอบในที่ประชุมสภา 2) ตอบในราชกิจจานุเบกษา

ดังนั้น เมื่อพิจารณาในด้านหลักการแล้ว จะเห็นได้ว่า การตั้งกระทู้ถามนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของ ส.ส. ในการทำหน้าที่ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินในฐานะตัวแทนประชาชน แต่เป็นที่น่าสงสัยว่า ในขณะที่ระยะเวลาผ่านไป 15 ปี แต่เพราะเหตุใด การตั้งกระทู้จาก ส.ส.สตรีจึงมีน้อย และถ้ากระทู้ถามนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินและเป็นช่องทางหนึ่งในการแสดงบทบาทหน้าที่ทางการเมืองเพื่อสร้างการยอมรับ เหตุใด ส.ส.สตรีจึงไม่ได้ให้ความสำคัญหรือได้รับโอกาสในการตั้งกระทู้ถามมากนัก ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ส.ส.สตรีเกี่ยวกับประเด็นนี้ ซึ่งสรุปได้ว่า การตั้งกระทู้ถามส่วนใหญ่เป็นบทบาทของ ส.ส.ฝ่ายค้านและการที่ ส.ส.สตรีมีการตั้งกระทู้เพียงไม่กี่เรื่อง เป็นการคำนึงถึงมารยาทในการเมือง และการที่จะสนองตอบในเรื่องการแก้ไขปัญหาของประชาชนการติดต่อกับหน่วยงานหรือส่วนราชการโดยตรงน่าจะได้ผลรวดเร็วกว่า (สิทธิ อินทรศร, 2540) จึงทำให้ ส.ส.สตรีขาดโอกาสที่จะใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองเป็นอย่างมาก เพราะขาดโอกาสในการนำเสนอและการแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้ ส.ส.สตรีมีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการที่จะพยายามสะท้อนให้เห็นปัญหาที่จะนำเสนอ แต่อย่างไรก็ดี ส.ส.สตรีก็ยังมีช่องทางในการใช้กลยุทธ์การสื่อสารกับหน่วยงานที่จะร่วมแก้ไขปัญหาให้ประชาชน

โดยตรงได้ แต่อาจเป็นการแสดงบทบาทโดยที่ไม่ได้ผ่านเวทีสาธารณะ ทำให้เราจึงไม่ค่อยเห็นภาพ ส.ส.สตรีในการมีบทบาทในสภาผู้แทนราษฎรมากนัก

- การเสนอญัตติ

ญัตติ เป็นเรื่องที่เสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณาและลงมติภายหลังการวินิจฉัย เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องนั้น ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การเสนอญัตติเท่ากับเป็นการสะท้อนปัญหาต่างๆ ของประชาชนอีกวิธีหนึ่ง ฉะนั้นจึงนำไปสู่การพิจารณาว่า ส.ส.สตรีมีบทบาทในเรื่องนี้ได้อย่างไร โดยสามารถพิจารณาได้จากการนำเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสภา

ซึ่งเมื่อพิจารณาการเสนอญัตติเข้าสู่ที่ประชุมสภาของ ส.ส.สตรีในอดีต พบว่า มีจำนวนน้อยมาก แต่ก็มีการเสนอญัตติเพิ่มมากขึ้นในสมัยการประชุมที่ผ่านมา นั้นหมายความว่า ส.ส.สตรีได้รับโอกาสมากขึ้นในการเสนอญัตติและ ส.ส.สตรีเองก็สนใจในการที่จะนำญัตติของตนเองเข้าสู่ที่ประชุมสภา และญัตตินั้นก็น่าที่จะเป็นญัตติที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ของ ส.ส.สตรีในปัจจุบัน ว่าเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญและแสดงตนให้เป็นที่ยอมรับกับสมาชิกพรรคและสภาผู้แทนราษฎรได้มากขึ้น ซึ่งถ้าหากพิจารณาจำนวนญัตติที่ ส.ส.สตรีเสนอเข้าสู่ที่ประชุมสภา จะเห็นได้ว่า การตอบสนองด้านนี้ของสภาผู้แทนราษฎรต่อ ส.ส.สตรี มีมากขึ้นกว่าอดีตมาก แต่ก็ยังถือว่าน้อยอยู่เมื่อเทียบกับ ส.ส. ชาย ซึ่งในรายละเอียดของการเสนอเนื้อหาญัตตินั้น พบว่า มีการเสนอญัตติโดยนางสาวกวนิดา คุณผลิน เรื่อง ขอให้ตั้งคณะกรรมการการวิสามัญพิจารณาศึกษากรณีประเทศไทยถูกละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และคุณหญิงกัลยา โสภณพนิช ได้เสนอญัตติในช่วง ปี 2544-2547 ถึงได้แก่ ญัตติเรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญ เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหาการผลิตและจำหน่ายสินค้าที่มีส่วนผสมของการตัดต่อพันธุกรรม (GMOs) และญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการการวิสามัญ เพื่อพิจารณาศึกษาผลดีผลเสียของการทำเขตการค้าเสรีหรือ FTA (Free Trade Area)

- การเสนอร่างพระราชบัญญัติ

การเสนอและพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ถือเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้เพราะเป็นการทำหน้าที่ในด้านนิติบัญญัติ กล่าวคือ เป็นผู้พิจารณาอนุมัติร่างพระราชบัญญัติต่างๆ ให้เป็นกฎหมายที่มีผลบังคับใช้กับประชาชน ดังนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจึงมีบทบาทโดยตรง ในฐานะตัวแทนของประชาชนที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอสมควรให้ผ่านออกมาเป็นกฎหมายหรือไม่ โดยการคำนึงถึงหลักการเบื้องต้นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพึงจะใช้ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในฐานะตัวแทนของประชาชน คือ ผลประโยชน์และความต้องการของประชาชน ถ้าเป็นเช่นนี้เท่ากับว่าเจตนารมณ์ของประชาชนได้รับการนำมาบรรจุไว้ในกฎหมาย โดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ผู้ที่ทำหน้าที่แทนประชาชน ซึ่งเท่ากับแสดงให้เห็นว่ากฎหมายที่ออกมานั้นเป็นเครื่องมือชี้วัดถึงความสมบูรณ์ของระบบการเป็นตัวแทน (Representative system) เพราะฉะนั้นจากความหมายและความสำคัญของการเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวดังกล่าวต่อไปจะเป็นการพิจารณาว่า ส.ส.สตรีมีบทบาทในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองอย่างไร

ซึ่งจากข้อมูลการวิจัย ถ้าหากพิจารณาจากจำนวนของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดย ส.ส. สตรีในอดีต จะพบว่า มีจำนวนน้อย แต่หลังจากนั้นจำนวนการเสนอร่างพระราชบัญญัติ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น นั้นแสดงให้เห็นว่าเพียง 15 ปีหลังจากนั้นได้มีการพัฒนาบทบาทหน้าที่ทางการเมืองของ ส.ส.สตรีเพิ่มขึ้นจากเดิม ซึ่งในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น ส.ส.กวนนิดา คุณผลิน ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่....) และคุณหญิงกัลยา โสภณพนิช ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะเห็นว่าการเสนอร่างพระราชบัญญัติของสตรีนั้นก็ได้มุ่งไปที่เรื่องของเด็ก ครอบครัว สตรี เยาวชน หรือผู้สูงอายุ แต่เพียงอย่างเดียว แต่จะรวมไปถึงเรื่องที่ตนเองมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวในด้านอื่นๆ ที่จะนำมาพัฒนาและเสนอเป็นกฎหมายได้ ซึ่ง ส.ส.สตรีได้ให้ทัศนะต่อการเสนอร่างพระราชบัญญัติไว้ว่า จะต้องเป็นเรื่องที่เป็นเรื่องสาธารณะและน่าสนใจ นอกจากนี้ยังต้องมีผู้รับรองไม่ต่ำกว่า 20 คน

- การอภิปรายทั่วไป

ในการอภิปรายของ ส.ส.สตรีนั้น กลยุทธ์ที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นการพยายามใช้ความรู้ความสามารถของตนในการทำงานที่ถนัด มีประสบการณ์ และการติดตามข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากการอภิปรายส่วนใหญ่เป็นเรื่องทั่วไป ซึ่ง ส.ส.สตรีจะต้องพยายามทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนประชาชนที่ต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและประเทศชาติเป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่การอภิปรายมักจะเป็นการยกมือโดย ส.ส.ฝ่ายค้าน ซึ่งอาจเป็นการอภิปรายไม่ไว้วางใจ แต่ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศหรืองบประมาณ ส่วนใหญ่ก็จะเป็น ส.ส.ฝ่ายรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณนั้นๆ เป็นผู้อภิปราย (ข้อมูลเพิ่มเติมจากการประชุมสภาผู้แทนราษฎร www.parliament.go.th)

- การทำงานในคณะกรรมการ

คณะกรรมการสภานั้น ถือได้ว่าเป็นช่องทางสำคัญในการที่ ส.ส.สตรีจะได้ใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับได้อีกช่องทางหนึ่ง เนื่องจากการทำงานร่วมกับสมาชิกพรรคการเมืองอื่นๆ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ และการทำงานในคณะกรรมการ จะมีหน้าที่ในการพิจารณาตรวจสอบเรื่องต่างๆ เพื่อเสนอต่อที่ประชุมสภา ลักษณะของกรรมวิธีการนั้น จะประกอบด้วย ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย ซึ่งร่วมกันทำงานเป็นคณะ แต่ละคณะประกอบด้วย กรรมการ 17 คน และมีกรรมการทั้งสิ้นในปัจจุบัน 31 ชุด (เว็บไซต์รัฐสภาไทย, 2549) ซึ่งการปฏิบัติงานในคณะกรรมการนั้น ส.ส.ได้ให้ทัศนะในเรื่องกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในบทบาทการเป็นคณะกรรมการน้อยกว่าบทบาทในสภาผู้แทนราษฎร เนื่องจากว่า การทำงานในคณะกรรมการเป็นการทำงานแบบตรวจสอบและไม่ค่อยได้ผลมาก เพราะการออกกฎหมายใดๆ ก็ตามต้องให้ฝ่ายรัฐบาลเป็นผู้ออก และรัฐบาลก็มีเสียงสนับสนุนมากในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น งานในคณะกรรมการ ส.ส.สตรีจึงมิได้มีบทบาทมากนัก แต่ก็สามารถใช้กลยุทธ์เพื่อสร้างการยอมรับในการปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานต่างๆ ได้เช่นกัน

ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าว น่าจะชี้ให้เห็นได้ว่า การใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในคณะกรรมการ เป็นเพียงการทำงานในคณะ ซึ่งไม่ได้มีบทบาทที่จะได้แสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะมาก เพราะการที่คณะกรรมการเสนอเรื่องใดๆ จะออกเป็นกฎหมายได้นั้น ต้องเป็นฝ่ายรัฐบาล และบางครั้งเรื่องที่เสนอก็กไม่ได้เป็นที่สนใจของของ ส.ส.ชาย

และในขณะเดียวกัน ส.ส.สตรีไม่ได้รวมอยู่ในคณะกรรมการใดกรรมการหนึ่งที่จะร่วมเสนอเกี่ยวกับเรื่องใดโดยเฉพาะได้ จึงทำให้ โอกาสที่จะได้แสดงบทบาทของ ส.ส.สตรีมีน้อยลง

บทบาทนอกสภาผู้แทนราษฎร

1. ด้านการปฏิสัมพันธ์กับประชาชน

การใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hunter and Boster (1987) ในเรื่องของการพยายามสร้างการยอมรับจากผู้อื่น ส่วนใหญ่เป็นการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์ของผู้นั้น ซึ่ง ส.ส.สตรีเลือกใช้กลยุทธ์การสื่อสาร เพื่อสื่อสัญลักษณ์หรือการสร้างสาร โดยคาดหวังให้เป็นสิ่งจูงใจในการยอมรับ ไม่ว่าจะเป็นการลงพื้นที่ช่วยงานอย่างสม่ำเสมอ การถามไถ่ทุกข์สุขถึงหน้าบ้าน การร่วมกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ French and Raven (1959) ในเรื่องเกี่ยวกับอำนาจ ซึ่งเน้นไปที่ อำนาจที่บุคคลยอมรับ (Legitimate Power) ซึ่งเกิดจากค่านิยมบางประการที่ได้รับการหล่อหลอมมาว่า อาชีพนักการเมืองสามารถใช้อำนาจในการช่วยเหลือหรือการร้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่นได้ ดังนั้น ส.ส.สตรีจึงได้ใช้อำนาจในการที่จะประสานงานในการช่วยเหลือประชาชน เพื่อให้เกิดความรวดเร็วในการตอบสนองต่อการเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งถือว่าการใช้กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ โดยผ่านค่านิยมเรื่องอำนาจ

2. การเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

กลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรีในพรรคการเมือง เป็นกลยุทธ์ที่สามารถแสดงออกตามบทบาทหน้าที่ทางการเมืองได้มาก เนื่องจากการทำหน้าที่บนพื้นฐานการเป็นสมาชิกพรรคเดียวกัน และพรรคการเมืองเป็นเสมือนจุดเริ่มต้นที่ให้โอกาสกับ ส.ส.สตรีในการทำหน้าที่ต่างๆ เพื่อนำบทบาทเหล่านั้น นำเสนอต่อสาธารณะอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kelman (1974) ซึ่งกล่าวถึงอำนาจทางสังคมหรืออำนาจระหว่างบุคคล (Social or Interpersonal Power) โดยอิทธิพลทางสังคมก่อให้เกิดกระบวนการที่สอดคล้อง ในเรื่องของการยอมรับ (Compliance) การแสดงอัตลักษณ์ (Identification) และการ

ยอมรับการหล่อหลอมภายในตนเอง (Internalize) กล่าวคือ ส.ส.สตรีจะต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ กับกลุ่มในการแสดงออกถึงความจริงใจ การเป็นผู้มีอุดมการณ์ในตนเองอย่างชัดเจน การประพฤติตนให้เป็นที่ไว้วางใจต่อสมาชิกพรรค เป็นต้น

3. การปฏิบัติงานในตำแหน่งงานที่ได้รับมอบหมาย

ในการที่ ส.ส.สตรีได้มีโอกาสเป็นฝ่ายรัฐบาล ก็มีโอกาสที่จะได้เข้ามาดำรงตำแหน่งในฝ่ายบริหาร หรือมีส่วนร่วมในฝ่ายบริหาร ก็จะมีบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นจากการเป็น ส.ส.เพียงอย่างเดียว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลทิพย์ อัครวาทญจน์ (2546) ในเรื่องของกลยุทธ์ที่ใช้ในการสร้างการยอมรับ ซึ่งได้แก่ การสร้างความน่าเชื่อถือและความเข้าใจในงานนั้นๆ การมีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความเป็นกันเอง และการให้เกียรติเพื่อนร่วมงานที่เป็นข้าราชการประจำ

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายที่ร่วมงานด้วยส่วนใหญ่ไม่มีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องของกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี เนื่องจาก การที่ ส.ส.สตรีต่างก็ทำหน้าที่เหมือนกับ ส.ส.ชายในสภา แต่สำหรับการทำงานนอกสภานั้น ส.ส.สตรีจะมีความแตกต่างในเรื่องของการเข้าถึงประชาชนได้มากกว่า ส.ส.ชายบางท่าน เนื่องจากการที่สตรีมีความพร้อมในการทำงานเท่าเทียมกันกับ ส.ส.ชาย เพียงแต่ทั้ง ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชาย เห็นว่าการที่ ส.ส.สตรีอาจยังมีบทบาททางการเมืองไม่มากเท่ากับ ส.ส.ชาย เป็นเพราะว่าจำนวนของสตรีที่เข้ามาทำงานการเมืองยังน้อยอยู่ ซึ่งถ้าหากมี ส.ส.สตรีเข้ามาทำงานการเมืองมากขึ้น ก็ น่าที่จะมีบทบาทในการทำงานการเมืองมากขึ้นเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัญหานำวิจัยข้อที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาททางการเมืองของ ส.ส.สตรีมีปัจจัยใดบ้าง

ในด้านของปัจจัยภายใน พบว่า ในลำดับที่ 1-3 ทั้งของ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายมีความสอดคล้องในการให้ความสำคัญกับ บุคลิกลักษณะ ความสามารถและวิธีการในการพูด ประวัติส่วนตัว โดยที่ในปัจจัยภายในด้านอื่นๆ ก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัย ของ Aronson and Golden (1962) ที่กล่าวว่า การยอมรับในผู้สงสารที่ขึ้นกับความชำนาญเฉพาะด้านนั้น มักมีที่มาจากประสบการณ์มากกว่าการศึกษา ซึ่งจะเห็นได้ว่า ในทัศนะของ ส.ส.สตรีให้ความสำคัญกับ การศึกษาและประสบการณ์อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งนอกเหนือจากปัจจัยด้านอายุ เพศ สีผิว น้ำเสียง การแต่งตัว ตลอดจนบุคลิกการแสดงออกและฐานะทางสังคมหรือการประกอบอาชีพ

ในเรื่องของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรีนั้น ได้มีความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา ซึ่งจากงานวิจัยของ สุจิตรา สง่าเนตร (2530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรี ศึกษาเฉพาะข้าราชการในจังหวัดนครพนม พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับบทบาททางการเมืองปกครองของสตรี ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังนี้ 1) ปัจจัยด้านภูมิหลังทางสังคมของบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ภูมิฐานะเดิม สถานภาพสมรส 2) การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) 3) อิทธิพลจากความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศของบุคคลนัยสำคัญ (Significant other's sex-role ideology) และ 4) ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับบทบาททางเพศ (Sex-role ideology)

นอกจากนี้ ในงานวิจัยของ ศศิพร สิทธิพันธุ์ (2539) ยังพบว่า อุปสรรคในการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรี มีผลมาจากค่านิยมความเชื่อทางวัฒนธรรม ประเพณีที่ถ่ายทอดกันมาว่า กิจกรรมทางการเมืองเหมาะสมกับเพศชายมากกว่าเพศหญิง นอกจากนี้ยังเกิดจากตัวสตรีเองที่ไม่กล้าตัดสินใจและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนปัจจัยที่สนับสนุนในการเข้ามาับบทบาททางการเมือง ได้แก่ การเป็นที่รู้จักของคนในท้องถิ่น, พรรคการเมืองต้นสังกัด, บุคลิกภาพส่วนตัว เช่น การศึกษา อาชีพ ฯลฯ และอิทธิพลของบุคคลนัยสำคัญเกี่ยวพันทางการเมือง ส่วนในเรื่องการยอมรับและประเมินบทบาทของตนเองนั้น พบว่า ส.ส.หญิงมีความสามารถเท่าเทียมกับส.ส.ชาย และประชาชนมีการยอมรับบทบาททางการเมืองในตำแหน่ง ส.ส. หญิง ในระดับปานกลาง

จากงานวิจัยดังกล่าว มีความสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่องของการประเมินบทบาทของตนเองของ ส.ส.สตรีว่ามีความสามารถเท่าเทียมกับ ส.ส.ชาย ในส่วนของปัจจัยภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรีนั้น ทั้ง ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายค่อนข้างมีความเห็นแตกต่างกันในการให้ความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรี แต่มีเพียงปัจจัยเดียวที่ ทั้ง ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเห็นว่ามีอิทธิพลน้อยมากในการยอมรับความสามารถของ ส.ส.สตรีในปัจจุบัน ซึ่งได้แก่ วัฒนธรรม/ ค่านิยมเดิมของสังคม เช่น การเน้นฐานะของสตรีในฐานะแม่บ้านหรือผู้ตาม เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงความเชื่อทางสังคม ทำให้อคติที่มีต่อสตรีลดน้อยลง การให้ความสำคัญกับความสามารถของบุคคลมากขึ้น การที่สตรียอมรับกันมากขึ้น และการร่วมมือระหว่างสตรีเป็นกลุ่มองค์กรมากขึ้น ทำให้ปัจจัยในด้านวัฒนธรรม/ ค่านิยม ไม่ค่อยมีอิทธิพลต่อการยอมรับ ส.ส.สตรีมากนัก

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยที่ ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเห็นว่า มีความสำคัญและเป็นปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการให้สตรีได้มีโอกาสนำเสนอตนเอง ได้แก่ โอกาส/ ช่องทางในการเข้าถึงสื่อมวลชนน้อยกว่าชาย ซึ่งจากงานวิจัยของ พัทธนี เจริญรยาและคณะ (2533) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาพพจน์ของนักการเมืองสตรี : ศึกษาเปรียบเทียบภาพพจน์จากการรับรู้ของตนเอง ของประชาชนและการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ พบว่า ภาพพจน์ต่อ ส.ส.หญิงในบทบาททางการเมืองจะเด่นในเรื่องสตรีและเด็ก รองลงมาคือ วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว นอกจากนี้การรู้จักชื่อเสียง บทบาทของ ส.ส.หญิงของประชาชนขึ้นอยู่กับความบ่อยครั้งของการอ่านหนังสือพิมพ์และเป็นไปตามแนวโน้มการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ด้วย ขณะเดียวกัน ภาพพจน์ของประชาชนที่มีต่อ ส.ส.หญิงและภาพพจน์ที่หนังสือพิมพ์นำเสนอต่อสื่อมวลชนสอดคล้องกับภาพพจน์ที่ ส.ส.หญิงมีต่อตนเองและ ส.ส.หญิงอื่นๆ ซึ่งถึงแม้จะเป็นไปอย่างเป็นกลางและบวกมากกว่าลบ แต่ก็สะท้อนอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองอันเนื่องมาจากความเป็นผู้หญิง

ส่วนในอดีตสื่อมวลชนให้ความสนใจกับผู้หญิงและผู้ชายต่างกัน (Lyengar, Peters & Kinder, 1982 ; Kahn, 1992 อ้างถึงใน ถวิลบุรี, 2543) ผู้หญิงมักได้รับการสนับสนุนในทางการเมืองน้อยกว่าชาย ซึ่งผู้หญิงในทางการเมืองหรือ ส.ส.สตรีมักจะได้รับโอกาสไม่มากในการเข้าถึงสื่อมวลชน เพราะสื่อมวลชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับ ส.ส.ชาย เพราะเห็นว่า ส.ส.ชายมีบทบาทมากกว่า ส.ส.หญิงในสภปัจจุบัน

ข้อจำกัดในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview)

เนื่องจากกระหว่างการเก็บข้อมูลการวิจัยโดยการนัดสัมภาษณ์สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และในวันศุกร์ที่ 24 เดือนกุมภาพันธ์ 2549 มีการยุบสภา จึงทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ 22 หมดสภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทันที ในขณะที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการนัดหมาย ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายอีก 20 ท่าน จึงทำให้ ส.ส.ที่ผู้วิจัยนัดหมายไว้ไม่สามารถที่จะให้เข้าสัมภาษณ์ได้ เนื่องจากพรรคการเมืองทุกพรรค ต้องดำเนินการในการหาเสียงเลือกตั้ง เพื่อการเลือกตั้งในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ในเรื่องของกลยุทธ์การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับ ส.ส.สตรีนั้น ในโอกาสต่อไปอาจมีการเปรียบเทียบระหว่าง ส.ส. สตรีกับผู้หญิงทำงานในตำแหน่งบริหารอย่างชัดเจน ว่าความเหมือนและความแตกต่างอย่างไร นอกจากนี้ปัญหาและอุปสรรคของผู้หญิงทำงาน มีความแตกต่างจาก ส.ส.สตรีหรือไม่อย่างไร
2. เพื่อให้ทราบถึงกลยุทธ์ในการสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับที่ครบถ้วน ผู้วิจัยเห็นว่า สมาชิกวุฒิสภาสตรี ก็มีความจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ในการสื่อสารเช่นกัน และที่สำคัญการเป็นสมาชิกวุฒิสภาไม่สามารถหาเสียงได้ ดังนั้น การศึกษาเพื่อทราบถึงกลยุทธ์ของสมาชิกวุฒิสภาสตรีก็ถือได้ว่ามีความน่าสนใจเช่นกัน
3. ในการทำวิจัยครั้งต่อไป กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จะต้องเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นจาก ส.ส.สตรีและ ส.ส.ชายเพิ่มขึ้นด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เขมรินทร์ พิสมัย. การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้บังคับบัญชาของข้าราชการตำรวจ
ในสถานีตำรวจนครบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
วาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542
- ชลทิพย์ อัครกานูจน์. การสื่อสารของผู้บังคับบัญชาเพื่อสร้างการยอมรับจากผู้ใต้บังคับบัญชาที่
มีอาวุโสมากกว่าในองค์กรไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชา
ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2546.
- ถวิลวดี บุรีกุล. ผู้หญิงกับการเมืองหลังการมีรัฐธรรมนูญแห่งสหราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540
สำนักวิจัยและพัฒนา . สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ , 2543.
- นางลักษณ์ ศรีอัษฎาพร เจริญงาม. ความสามารถในการสื่อสาร : แนวคิดเชิงวัฒนธรรมใน
องค์กรไทย. โลกของสื่อ. เล่มที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะ
นิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541.
- ประภาพรพรรณ อุดมจรรยา. (2543) "ผู้หญิงเอเชียบนเส้นทางการเมือง" . สตรีศึกษา. ปีที่ 13 ฉ.2.
หน้า 3-4.
- ผานิต อมราพิทักษ์. ความสามารถในการสื่อสารของผู้หญิงไทยในส่วนราชการที่เข้าร่วม
โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพของสำนักงาน ก.พ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชา
ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544.

พัชนี เชยจรรยา, เมตตา กฤตวิทย์และถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. รายงานการวิจัย เรื่อง ภาพพจน์
ของนักการเมืองสตรี : ศึกษาเปรียบเทียบภาพพจน์จากการรับรู้ของตนเอง ของ
ประชาชน และการนำเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์. กรุงเทพฯ : สมาคมสังคมศาสตร์แห่ง
ประเทศไทย.

เมทีนี พงษ์เวช. 2541 ผู้หญิงบนเส้นทางแห่งอำนาจและการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัย
บทบาทหญิงชายและการพัฒนา.

ศศิพร สิทธิพันธุ์. เงื่อนไขการเข้าสู่บทบาททางการเมืองของสตรีและการยอมรับ ส.ส.หญิง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.

เศวตฉัตร สุวรรณรัตน์. บทบาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสตรีในการเมืองไทย ปี 2531-
2534. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมวิทยา คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัย, 2535.

สิทธิ อินทรศร. การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรีในเขตจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540.

สุจิตรา ส่งาเนตร. การยอมรับบทบาททางการเมืองของสตรี : ศึกษากรณีข้าราชการใน
จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

สุธีรา ทอมสันและเมทีนี พงษ์เวช. 2538. ผู้หญิงไทย : สถานภาพและบทบาทที่เปลี่ยนแปลง.
กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยบทบาทหญิงชายและการพัฒนา.

สำนักการประชุม, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *สรุปผลงานการประชุม สมัยสามัญ*
ทั่วไป วันที่ 4 กุมภาพันธ์ – 3 มิถุนายน 2544. กรุงเทพฯ, 2544.

-----, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *สรุปผลงานการประชุม สมัยสามัญ*
ทั่วไป วันที่ 4 กุมภาพันธ์ – 3 มิถุนายน 2545. กรุงเทพฯ. 2545.

-----, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *สรุปผลงานการประชุม สมัยสามัญ*
ทั่วไป วันที่ 4 กุมภาพันธ์ – 3 มิถุนายน 2546. กรุงเทพฯ. 2546.

-----, สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. *สรุปผลงานการประชุม สมัยสามัญ*
ทั่วไป วันที่ 4 กุมภาพันธ์ – 3 มิถุนายน 2547. กรุงเทพฯ. 2547.

อรรณพ ปิณฑน์โอวาท. *การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ*. พิมพ์ครั้งที่ 1, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ, 2546.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Eulau Heinz Karps D. Pzul. *The Puzzle of Representation; Specifying Components of Responsiveness*. In Heinz Eulau and John C. Wahlke (eds) *The Politics of Representation : continuities in Theory and Research* Beverly Hills; Sage Publications, 1978.

Fieg, J.P. 1989. *A Common Core : Thais and Americans*. Maine : Intercultural Press.

Kiri-patrick Jean J. *Politicia Women*. New York : Basic Book. Inc, 1974

Suteera Thomson & Maytinee Bhonsvej. 1995. *Putting Women's Concerns on The Political Agenda*. Gender and Development Research Institute, BKK, Thailand.

Suteera Thomson. 1995. *Women in Dicision-Making Positions : Politics and Administration*. Gender and Development Research Institute.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเกี่ยวกับ ส.ส.สตรีที่เป็นที่ยอมรับ ประกอบวิทยานิพนธ์
(ชุดสำหรับประชาชน)

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับตัวท่าน ดังต่อไปนี้

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ .....ปี
3. ภูมิลำเนาเดิม
 กรุงเทพฯ ต่างจังหวัด (โปรดระบุ) .....
4. สถานภาพ
 สมรสแล้วและอยู่กับคู่สมรส
 สมรสแล้วแต่แยกกันอยู่
 หม้าย
 หย่าร้าง
 โสด
5. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน
 ประถมศึกษา
 มัธยมศึกษา
 ประกาศนียบัตรวิชาชีพหรือเทียบเท่า
ปริญญาตรี
 สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพของท่าน
 นักธุรกิจ
 รับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
 รับจ้าง
 ค้าขายหรือธุรกิจส่วนตัว
 แม่บ้าน
 อาชีพอิสระ
 อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

7. รายได้ต่อเดือน

- ต่ำกว่า 7,000 บาท   7,001 - 15,000 บาท
 15,001 – 25,000 บาท   25,001 – 35,000 บาท
 35,001 – 45,000 บาท   45,001 – 55,000 บาท
 55,001 – 65,000 บาท   65,001 บาทขึ้นไป

8. จากรายชื่อ ส.ส.หญิงที่แนบมา ท่านคิดว่าท่านยอมรับ ส.ส.สตรีท่านใดเป็นอันดับแรก

ๆ (กรุณาเขียนเพียง 10 ลำดับ)

- ลำดับที่ 1 .....
 ลำดับที่ 2 .....
 ลำดับที่ 3 .....
 ลำดับที่ 4 .....
 ลำดับที่ 5 .....
 ลำดับที่ 6 .....
 ลำดับที่ 7 .....
 ลำดับที่ 8 .....
 ลำดับที่ 9 .....
 ลำดับที่ 10 .....

*****
 ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการกรอกแบบสอบถาม อันจะเป็นประโยชน์ในการศึกษาวิจัยในเรื่อง “การสื่อสารเพื่อสร้างการยอมรับของ ส.ส.สตรี” ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระพีพร ฤทธิไพโรจน์

นิสิตปริญญาโท ภาควิชาวาทวิทยา

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ติดต่อผู้วิจัย

โทร. 0-1694-1731

ภาคผนวก ข

บทบาททางการเมืองของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

- ก. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในรัฐสภา
- ข. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในการบริหารราชการ
- ค. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองนอกรัฐสภา

ก. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในรัฐสภา

เป็นบทบาทที่นักการเมืองส่วนใหญ่ให้ความสำคัญ เนื่องจากสามารถทำให้มีโอกาสได้เป็นที่รู้จักมากขึ้น และนักการเมืองจำนวนมากก็พยายามที่จะปฏิบัติหน้าที่นี้ให้ดีที่สุด ซึ่งบทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในรัฐสภาประการสำคัญ ได้แก่

บทบาทหน้าที่ในทางนิติบัญญัติ

ได้แก่ การเสนอร่างกฎหมาย การพิจารณาร่างกฎหมาย บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในทางนิติบัญญัติ ถือได้ว่าเป็นบทบาทหน้าที่ที่อาจกล่าวได้ว่าสำคัญที่สุด เพราะกฎหมายเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่รัฐจะใช้ในการบริหารกิจการต่างๆ ของรัฐ และรัฐบาลไม่อาจกระทำการใดได้ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ว่า เป็นการปกครองตามหลักกฎหมาย (rule of law) เช่น รัฐบาลจะมีอำนาจเก็บภาษีจากประชาชนประเภทใด ในอัตราเท่าไรได้ ก็จะต้องดูว่ามีกฎหมายอะไรให้อำนาจนั้นได้ ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ รัฐก็จะเก็บภาษีดังกล่าวไม่ได้

บทบาทหน้าที่ในด้านการควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาล

บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในฐานะตัวแทนประชาชน จะต้องปฏิบัติหน้าที่แทนตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางอ้อม หรือประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Indirect democracy or representative government) บทบาทหน้าที่ในการควบคุมการบริหารราชการของรัฐบาล มีสาระสำคัญดังนี้

1. การตั้งกระทู้ถาม

เป็นมาตรการควบคุมฝ่ายบริหารที่เปิดโอกาสให้ฝ่ายนิติบัญญัติที่มีข้อสงสัยหรือข้อใจต่อการกระทำ หรือพฤติกรรมบางประการของฝ่ายบริหาร จะได้ตั้งคำถามเพื่อสอบถามข้อสงสัยดังกล่าวว่า เพราะเหตุใดฝ่ายบริหารจึงปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติหน้าที่บางประการ ซึ่งการกระทำดังกล่าวของฝ่ายบริหาร อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารราชการ หรือผลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติได้ ฝ่ายบริหารที่ถูกตั้งกระทู้ถาม จะต้องตอบกระทู้ถามของฝ่ายนิติบัญญัติให้หายข้อใจ แต่ฝ่ายบริหารอาจไม่ตอบกระทู้ถามดังกล่าว เพราะถ้าตอบไปแล้ว อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การบริหารราชการหรือแก่สังคมส่วนรวมได้ การใช้สิทธิไม่ตอบกระทู้ถามของฝ่ายบริหารดังกล่าว ฝ่ายบริหารจะต้องพิจารณาให้รอบคอบและมีเหตุผล เพราะถ้าฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่า การที่ฝ่ายบริหารใช้สิทธิที่จะไม่ตอบกระทู้ถาม เป็นการหลีกเลี่ยงความรับผิดชอบงานในหน้าที่ โดยไม่มีเหตุผลเพียงพอ ฝ่ายนิติบัญญัติก็อาจใช้มาตรการควบคุมที่รุนแรงยิ่งขึ้น คือ การขอเปิดอภิปรายลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร

2. การเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร

เป็นมาตรการควบคุมที่รุนแรงกว่ามาตรการแรก คือ การตั้งกระทู้ถาม เพราะการควบคุมโดยการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารนั้น อาจมีผลทำให้ฝ่ายบริหารต้องพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระที่ควบคุมโดยการเปิดอภิปราย เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหารนี้ รัฐธรรมนูญได้กำหนดวิธีการและกระบวนการ อันเป็นสาระสำคัญไว้ดังนี้

การยื่นญัตติ ฝ่ายนิติบัญญัติหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 5 ของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจฝ่ายบริหาร คือ รัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะ

การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติเห็นว่า พฤติการณ์อันเป็นการบกพร่องหรือไม่ก่อให้เกิดความไว้วางใจในการบริหารราชการของฝ่ายบริหารนั้น เป็นเรื่องส่วนรวมของฝ่ายบริหารหรือเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับนโยบายหลักของรัฐบาล กรณีเช่นนี้ จะต้องเป็นญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้งคณะ แต่ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติ เห็นว่า ข้อบกพร่องในการบริหารราชการที่หยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นในการกล่าวหาเพื่อเปิดอภิปรายนั้น เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบหรือพฤติกรรมของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งที่ไม่ชอบมาพากล ญัตติการขอเปิดอภิปรายเช่นนี้ จะเป็นการเปิดอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคล

การอภิปรายเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะนั้น จะต้องเปิดโอกาสให้มีการอภิปรายกันอย่างกว้างขวางจนหมดประเด็นที่จะอภิปราย ห้ามมิให้ดำเนินการอภิปรายอย่างรวบรัด เพราะเป็นการขัดต่อเจตนารมณ์ของหลักการที่กำหนดให้ ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหาร โดยการอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

3. การพิจารณาอนุมัติงบประมาณประจำปี

งบประมาณประจำปี คือ โครงการในการทำงานในปีต่อไปที่รัฐบาลกำหนดขึ้น รวมตลอดถึงยอดเงินที่จะใช้ในโครงการต่างๆ เหล่านี้ ความสำคัญของงบประมาณประจำปีที่ฝ่ายนิติบัญญัติในฐานะตัวแทนของประชาชนจะต้องใช้อำนาจพิจารณาตรวจสอบอย่างละเอียด รอบคอบก่อนจะอนุมัติให้งบประมาณประจำปีและมีผลบังคับใช้ได้นั้น ได้แก่ สาระสำคัญ 2 ประการคือ โครงการในการทำงานที่กำหนดไว้ในงบประมาณประการหนึ่งและยอดเงินที่จะจ่ายตามโครงการเหล่านั้นอีกประการหนึ่ง ในด้านโครงการนั้นฝ่ายนิติบัญญัติจะพิจารณาว่าเป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลแถลงไว้ต่อรัฐสภาหรือไม่ และโครงการต่างๆ จะสามารถแก้ปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนได้ครบถ้วนสมบูรณ์หรือไม่ ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติพิจารณาเห็นว่าโครงการที่กำหนดไว้ในงบประมาณประจำปีนั้นไม่เหมาะสม ไม่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง ฝ่ายนิติบัญญัติก็จะมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปีนั้น ซึ่งหมายความว่า ฝ่ายนิติบัญญัติ ไม่เห็นด้วยกับการที่จะให้รัฐบาลบริหารราชการไปตามโครงการอันขาดความเหมาะสมและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริงต่อประชาชน ผลที่เกิดขึ้นในกรณีนี้ คือ รัฐบาลต้องลาออก เพราะตัวแทนของประชาชนได้แสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งว่า ไม่ไว้วางใจที่จะให้รัฐบาลบริหารงานตามโครงการที่กำหนดไว้ในงบประมาณที่เสนอมมาให้ฝ่ายนิติบัญญัติที่มีอำนาจให้ความเห็นชอบพิจารณา ส่วนในด้านยอดเงินใช้จ่ายในแต่ละโครงการนั้น ถ้าฝ่ายนิติบัญญัติเห็นชอบกับโครงการในงบประมาณ แต่ไม่เห็นชอบกับยอดเงินที่ถูกกำหนดมาให้ใช้จ่ายแต่ละโครงการ กรณีเช่นนี้ ฝ่ายนิติบัญญัติก็จะมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติงบประมาณประจำปี แล้วไปพิจารณาแปรญัตติปรับปรุงแก้ไขยอดเงินดังกล่าวให้เหมาะสมต่อไปในวาระที่ 2

บทบาทหน้าที่ในการให้ความเห็นชอบ

การปฏิบัติภารกิจในการบริหารราชการหลายประการ ที่กฎหมายสูงสุดหรือกฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดว่า จะมีผลโดยสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากฝ่ายนิติบัญญัติซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนก่อน ได้แก่

1. การให้ความเห็นชอบในการตั้งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
2. การให้ความเห็นชอบในการสืบราชสมบัติ
3. การให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้กฎอัยการศึก
4. การให้ความเห็นชอบในการประกาศสงคราม
5. การให้ความเห็นชอบแก่งานสัญญาและสนธิสัญญา ที่มีบทบัญญัติเปลี่ยนแปลงอาณาเขต, อธิปไตยของชาติหรือต้องออกพระราชบัญญัติ เพื่อให้เป็นไปตามสัญญาหรือสนธิสัญญาพันธมิตรทางทหาร

ข. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองในการบริหารราชการ

นักการเมืองจำนวนหนึ่งเมื่อได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนมาทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชนหรือฐานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ก็จะมีโอกาสเข้ามาดำรงตำแหน่งเป็นฝ่ายบริหาร คือ เป็นรัฐมนตรีมีหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดิน ถ้าพรรคการเมืองที่ตนสังกัดมีเสียงข้างมากในสภา หรือร่วมกับพรรคอื่นจัดตั้งรัฐบาล นักการเมืองที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือฝ่ายบริหารก็จะมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างไปจากนักการเมืองที่ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองฝ่ายบริหารที่สำคัญมีดังนี้

- อำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายในการบริหารราชการ

การบริหารราชการเป็นภารกิจที่ยิ่งใหญ่ มีขอบเขตหน้าที่รับผิดชอบมากมาย จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายหรือเป้าหมายในการทำงานให้ชัดเจน รวมตลอดถึงการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ให้ชัดเจน เหมาะสม เพื่อความสำเร็จของผลงานการบริหารราชการ นโยบายในการบริหารราชการ จะมีลักษณะที่ควรกล่าวถึง ดังต่อไปนี้

ประการแรก นโยบายการบริหารราชการที่แท้จริง คือ นโยบายของพรรคการเมืองที่มีสิทธิจัดตั้งรัฐบาลนั่นเอง หลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย พรรคการเมืองจะเป็นสถาบันหลักที่ขาดเสียมิได้ เพราะพรรคการเมืองจะช่วยให้การดำเนินกิจกรรมทางการเมืองเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีเอกภาพและความชอบธรรม รัฐธรรมนูญบางประเทศ จึงกำหนดให้การดำเนิน

กิจกรรมทางการเมืองของนักการเมืองจะต้องมีพรรคการเมืองที่สังกัด เช่น การสมัครรับเลือกตั้ง หรือการเสนอร่างพระราชบัญญัติให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติเป็นกฎหมายออกมาใช้บังคับ เป็นต้น ดังนั้น พรรคการเมืองจะต้องกำหนดนโยบายสำคัญๆ ของพรรคและแถลงหรือประกาศให้ประชาชนได้รับรู้เป็นการทั่วไป เพื่อประชาชนจะได้ใช้เป็นข้อมูลที่สำคัญในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้งในนามพรรคการเมืองที่ประชาชนพอใจนโยบายของพรรคการเมืองนั้นมากที่สุด ฉะนั้น อาจกล่าวได้ว่า พรรคการเมืองใดที่ประชาชนเลือกตั้งสมาชิกเข้ามาเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากที่สุด แสดงว่า ประชาชนพอใจที่จะให้พรรคการเมืองนั้นเป็นรัฐบาล ดำเนินการบริหารราชการตามนโยบายที่พรรคการเมืองนั้นได้รับความเห็นชอบจากผลของการเลือกตั้ง

ประการที่สอง ในเรื่องของนโยบายในการบริหารราชการก็คือ ในกรณีที่เลือกตั้งแล้วไม่ปรากฏว่า มีพรรคการเมืองใดเพียงพรรคเดียวได้รับการเลือกตั้งมากพอที่จะจัดตั้งรัฐบาล ในกรณีนี้ จะต้องมีการจัดตั้งรัฐบาลผสม (Coalition government) การจัดตั้งรัฐบาลผสมก็จะต้องคำนึงถึง การรวมพรรคการเมืองที่มีแนวโน้มนโยบายใกล้เคียงกันมาร่วมจัดตั้งรัฐบาล เพื่อสามารถที่จะหลอหลอมนโยบายของพรรคการเมืองร่วมรัฐบาลมาเป็นนโยบายของรัฐบาล เพื่อใช้ในการบริหารราชการเป็นไปด้วยความราบรื่น ไม่มีอุปสรรคข้อขัดแย้งมากนัก แต่ถึงอย่างไรก็ตาม นโยบายของรัฐบาลผสมจะมีลักษณะรวมช่อมผสมกันไม่เด่นชัด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับกันได้และไม่ก่อให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบในหมู่พรรคการเมืองร่วมรัฐบาลนโยบายของรัฐบาลผสม

บางยุคบางสมัยอาจมีลักษณะเป็นนโยบายระยะสั้นและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ เพื่อให้การอยู่ร่วมรัฐบาลของพรรคการเมืองสามารถดำรงอยู่ได้ นโยบายของรัฐบาลผสมเช่นนี้จะไม่เป็นผลดีต่อการบริหารราชการ ไม่สามารถแก้ไขปัญหาของประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีผลโดยตรงต่อความเสื่อมโทรมของบ้านเมืองและชีวิตของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง

ประการที่สาม นโยบายในการบริหารราชการของรัฐบาล คือ การกำหนดเป้าหมายและแนวทางที่รัฐบาลตั้งใจจะดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการของประชาชนให้ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ได้รับการปกป้องคุ้มครองให้ห่างไกลจากสภาพไม่พึงประสงค์ต่างๆ ฉะนั้น นโยบายจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพอันแท้จริงของสังคม เป็นนโยบายที่สร้างมาจากข้อมูลที่มีความเที่ยงตรง ผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายจะต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความสุจริตใจในการที่จะมุ่งจะแสวงหาทางแก้ไขปัญหาให้

เกิดผลดีอย่างจริงจังต่อสังคมส่วนรวมมากกว่าจะคำนึงถึงคะแนนนิยมส่วนตัวหรือผลประโยชน์ของพวกเขา

ประการที่ดี ในเรื่องของนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ก็คือ รัฐบาลจะต้องนำนโยบายที่กำหนดไว้มาแถลงให้รัฐสภาได้รับทราบ แต่ไม่มีการลงมติว่า รัฐสภาจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบต่อนโยบายดังกล่าว รัฐสภามีหน้าที่ที่จะเข้าควบคุมตรวจสอบอยู่ตลอดเวลาว่ารัฐบาลได้บริหารราชการให้เป็นไปตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภาอย่างแท้จริงหรือไม่ ถ้าไม่เป็นไปตามหลักนโยบายดังกล่าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะได้ใช้สิทธิในฐานะตัวแทนราษฎร ปฏิบัติหน้าที่ในการควบคุมให้รัฐบาลบริหารราชการให้เป็นไปตามที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา โดยการตั้งกระทู้ถาม หรือโดยการเสนอญัตติเพื่อเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเป็นรายบุคคลหรือทั้งคณะแล้วแต่จะเห็นสมควร

- อำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการ

นักการเมืองที่มีฐานะเป็นรัฐบาล มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบแบบแผนและนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา บทบาทหน้าที่ในการบริหารราชการที่สำคัญ ได้แก่ การสั่งการให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติการ อันได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และหน่วยการปกครองท้องถิ่นทุกรูปแบบ รับเอาโครงการ นโยบายต่างๆ ที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ไปปฏิบัติให้เกิดผลในพื้นที่ต่างๆ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ในการวินิจฉัยสั่งการ นั่นคือ เมื่อได้สั่งการให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการปฏิบัติการรับเอานโยบายและโครงการต่างๆ ไปปฏิบัติแล้วเกิดอุปสรรคปัญหาต่างๆ ขึ้น เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติการก็อาจจะพิจารณาว่าการแก้ไขอุปสรรคปัญหาดังกล่าวอยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนหรือไม่ ถ้าหากเกินหน้าที่ ผู้ปฏิบัติการก็จะเสนอให้ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ซึ่งมีอำนาจที่จะวินิจฉัยสั่งการได้ พิจารณาวินิจฉัยสั่งการ ในที่สุดอำนาจวินิจฉัยสั่งการชั้นสุดท้ายจะเป็นของนักการเมืองที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี การวินิจฉัยสั่งการในชั้นสุดท้าย อาจกระทำได้โดยการตัดสินใจของรัฐมนตรีผู้มีอำนาจและจะต้องกระทำโดยถูกต้องตามเขตอำนาจตามกฎหมายของบุคคลหรือคณะบุคคลนั้นๆ จึงจะเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักการบริหารราชการ

- หน้าที่ประสานงานระหว่างกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ

การดำเนินการ เพื่อการบริหารราชการของแต่ละกระทรวงและหน่วยงานต่างๆ จะต้องมีความเกี่ยวข้องและร่วมมือประสานงานกันและโดยอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกและเป็นของคณะรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรีและรัฐมนตรีแต่ละคนจึงมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลให้กระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานต่างๆ รับผิดชอบงานในหน้าที่ของแต่ละฝ่ายโดยครบถ้วน สมบูรณ์และร่วมมือประสานงานเพื่อให้งานของส่วนรวมบรรลุผลสำเร็จด้วยดี

- **กำหนดระเบียบข้อบังคับต่างๆ ใ้หน่วยราชการ**

เพื่อให้หน่วยราชการกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยราชการต่างๆ ถือปฏิบัติ โดยมีหลักเกณฑ์ในการปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารราชการ มีมาตรฐานเดียวกันและชอบด้วยกฎหมาย ระเบียบ แบบแผน อันเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารราชการ

- **อำนาจหน้าที่ในการลงนามรับสนองพระบรมราชการลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ**

ในการบริหารราชการของรัฐบาลในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงดำรงตำแหน่งเป็นองค์พระประมุขนั้น กิจการใดที่องค์พระประมุขจะต้องทรงลงพระปรมาภิไธย นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้หนึ่งผู้ใดที่ได้รับมอบหมายจะต้องเป็นผู้ลงนามสนองรับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งหมายความว่า ถ้ากิจการนั้นเกิดจากความผิดพลาดจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบในกิจการนั้น ทั้งนี้ ให้เป็นไปในหลักการที่ว่า ประเทศที่ปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขเป็น "The king can do no wrong"

- **อำนาจในการตราพระราชกำหนดและพระราชกฤษฎีกา**

พระราชกำหนดและพระราชกฤษฎีกา เป็นกฎหมายที่ฝ่ายบริหาร คือ คณะรัฐมนตรีมีอำนาจใช้บังคับ แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นไปตามหลักการ เหตุผลและขั้นตอนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้โดยเคร่งครัด

ค. บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองนอกภาครัฐสภา

บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองนอกรัฐสภา เป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญและมีคุณประโยชน์ต่อประชาชน สังคมและกระบวนการทางการเมืองการปกครองโดยส่วนรวมอย่างมหาศาล ประเทศที่มีการพัฒนาทางการเมืองอยู่ในระดับสูง นักการเมืองจะให้ความสำคัญต่อบทบาทหน้าที่นอกรัฐสภาไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบทบาทหน้าที่ในรัฐสภา นักการเมืองระดับแนวหน้าจำนวนไม่น้อยอาจให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่นอกรัฐสภามากกว่าหน้าที่ในการบริหารงานราชการในรัฐสภา ดังจะเห็นตัวอย่างนักการเมืองชั้นนำของอังกฤษไม่ว่าจะดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีหรือดำรงตำแหน่งสำคัญๆ ในสภา นักการเมืองเหล่านี้จะใช้เวลาส่วนใหญ่ออกพบปะเยี่ยมเยียนราษฎรในท้องถิ่นต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ การกระทำดังกล่าว มิได้เพียงมุ่งหวังในเรื่องหาคะแนนเสียงเท่านั้น แต่สิ่งที่เป็นเป้าหมายที่สำคัญกว่าที่นักการเมืองพึงประสงค์จากการปฏิบัติภารกิจดังกล่าว คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน ซึ่งนอกจากจะเป็นผลดีในด้านการเมืองแล้ว ยังมีผลในด้านข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ทางการเมืองของนักการเมืองระดับสำคัญเหล่านั้นด้วย บทบาทหน้าที่ของนักการเมืองนอกรัฐสภาที่สำคัญที่จะนำมากล่าวถึงได้แก่ 1. การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน 2. การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในด้านการเมือง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชน

เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน จุดสำคัญประการหนึ่งของการเมืองระบอบประชาธิปไตย คือ ความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐกับประชาชน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อต่างฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและต่างฝ่ายรู้สึกกว่าอีกฝ่ายหนึ่งให้ความสนใจ ให้ความสำคัญแก่ตนเองอย่างแท้จริง เช่น ฝ่ายประชาชนที่เกิดความรู้สึกว่ารัฐพยายามที่จะเรียนรู้และดำเนินการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้กับฝ่ายประชาชนอย่างจริงจัง ขณะเดียวกันฝ่ายรัฐก็จะมีความรู้สึกพอใจเป็นอย่างยิ่งเมื่อประชาชนได้รับรู้ถึงผลงานที่รัฐบาลได้ดำเนินการ เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ความสัมพันธ์ที่ดีเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อนักการเมืองมีความสำนึกที่ดีว่าการติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนอย่างใกล้ชิด การให้ข้อมูลข่าวสาร การแถลงผลงานของรัฐบาลให้ประชาชนได้รับทราบ การแสวงหาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอุปสรรคปัญหาและความต้องการของประชาชนหรือได้รับบริการ หรือได้รับการแก้ไขจากรัฐมีความสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

- การติดต่อสัมพันธ์กับประชาชนในด้านการเมือง

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างนักรการเมืองกับประชาชน ในด้านการเมืองเป็นกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อจะให้มีเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดทางการเมืองซึ่งกันและกัน อันจะเป็นวิถีทางที่สำคัญในการพัฒนาการเมือง ให้มีคุณสมบัติเป็นพลเมืองในสังคมประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การที่ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจทางการเมืองดีประกอบกับประชาชนมีโอกาสที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ โดยการติดต่อสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักรการเมืองกับประชาชนนั้น จะเป็นผลดีแก่การเมืองการปกครองของสังคมเป็นอย่างยิ่ง เช่น การทำให้การใช้สิทธิทางการเมือง โดยเฉพาะสิทธิเลือกตั้งเป็นไปอย่างถูกต้องและมีเหตุผล ผลของการเลือกตั้งโดยส่วนรวม ก็จะได้ นักรการเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบ ซึ่งย่อมส่งผลให้เกิดรัฐบาลที่ดี บริหารราชการโดยรับผิดชอบต่อสารทุกข์สุขดิบของประชาชนอย่างแท้จริง การเมืองอันเกิดจากพื้นฐานที่ประชาชนมีคุณภาพทางการเมืองสูงย่อมจะเป็นการเมืองที่ดีหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า เป็นการเมืองที่มีความรับผิดชอบ (Politics of responsibility) มิใช่การเมืองประเภทขาดความรับผิดชอบหรือการเมืองที่มุ่งหน้าประหัตประหารกัน (Politics of irresponsibility or politics of opposition)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวระพีพร ฤทธิไพโรจน์ เกิดเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2516 จังหวัดนนทบุรี เข้าศึกษาในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่โรงเรียนรุ่งโรจน์ศึกษา จ.นนทบุรี และย้ายมาศึกษาต่อที่โรงเรียนประภัสสรวินทยา ในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 และศึกษาจนกระทั่ง จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายที่โรงเรียนชลกันยานุกูล จ.ชลบุรี ในสายวิทย์-คำนวณ ในระดับปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาจิตวิทยา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในปีการศึกษา 2538 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาวาริชวิทยาและสื่อสารการแสดง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2547

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย